Colecția Clepsidra

ion cârje/IRENE

sau planeta cea mai apropiată

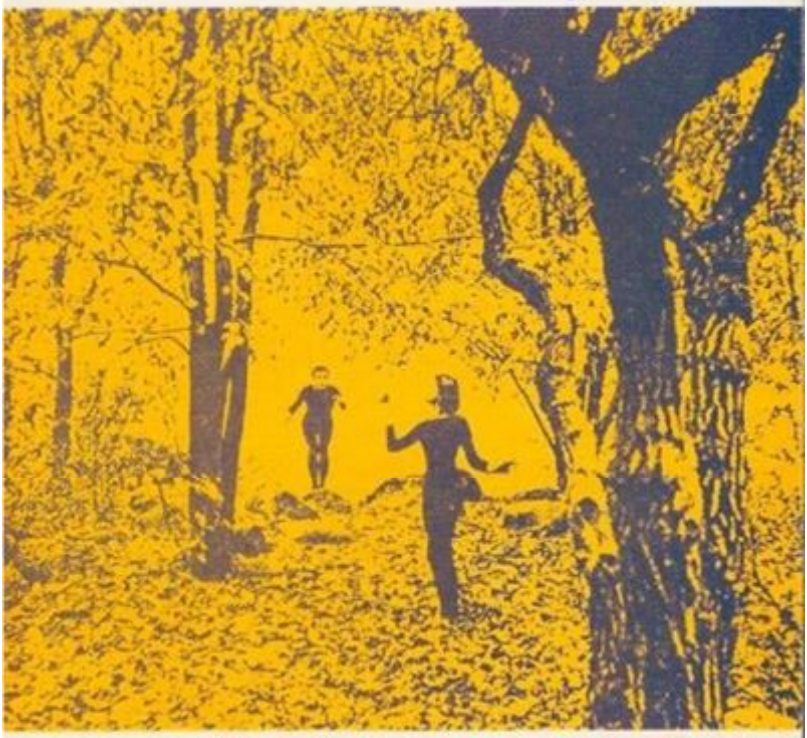

EDITURA EMINESCU

COLECŢIA CLEPSIDRA

ION CÂRJE

IRENE
SAU PLANETA CEA MAI APROPIATĂ

Versiunea digitală 1.0 – martie 2025

Realizată după volumul apărut la Editura Eminescu, Bucureşti, 1981

Ilustraţia copertei: Constantin Pohrib

fiului meu, Ştefan

CUVÂNT ÎNAINTE

Irene se constituie dintr-o seamă de adevăruri simple, adică nu la îndemâna oricui.

Vreau să spun că expediţia pe această planetă n-a fost o călătorie de agrement, ci un efort continuu de înţelegere a unei lumi necunoscute, deşi apropiate. Şi, dacă realităţile noi ale Irenei le-am reţinut cu uşurinţă, lucrurile care mi se păreau familiare le-am priceput, până la urmă, cu mari strădanii şi, mărturisesc sincer, ele m-au şocat cel mai puternic. Dar, spre a permite cititorului să-şi formeze o părere obiectivă despre ireni, nu voi insista asupra consideraţiilor personale. Voi încerca să reproduc opiniile, gândurile şi faptele lor aşa cum le-am notat, fără să le sistematizez ori să le interpretez, socotindu-le daruri alese, care, de le-aş atinge, s-ar deprecia.

Am socotit oportun să relatez doar întâmplările care pot interesa publicul larg. Am renunţat, deci, la sumedenia de amănunte tehnice ale aventurii mele, unele necesitând explicaţii minuţioase, care ar fi lungit peste măsură naraţiunea, obosindu-l pe cititor. Mai precizez că, spre uşurarea lecturii, am transcris în limbajul nostru unităţile de măsură, de distanţă, de timp şi altele.

În sfârşit, doresc să-mi exprim adânca recunoştinţă oamenilor care m-au sprijinit şi m-au încurajat în pregătirea expediţiei, precum şi irenilor, pentru distinsa lor ospitalitate.

ZIUA ÎNTÂI

Nava mea siderală, *Icar,* a dovedit multă ambiţie şi cutezanţă, nedând nici măcar un semn de oboseală, deşi a trebuit să sfâşie o beznă de iad şi să acopere o distanţă ce părea nesfârşită.

Ne-am despărţit greu, parcă ezitam, de sol, dar, susţinuţi de şapte rachete tip *Colomba,* ne-am plasat cu bine pe orbita dinainte stabilită. Aparatura de bord funcţiona normal, iar starea sănătăţii mele era satisfăcătoare. Exersasem de zeci de ori, în simulator, etapele zborului, însă realitatea lui îmi provoca emoţii neaşteptate. Luminile şi culorile Pământului se succedau într-o tulburătoare diversitate, planeta părând de sus, ca şi de jos, mare şi nerepetabilă.

Tocmai încercam să disting mai bine verdele întunecat al munţilor de verdele pal al oceanelor, când computerul purcese la modificarea programată a traiectoriei, plasându-ne pe aşa-numitul „continent al nimănui". După ce am parcurs câteva sute de mile, la hublourile din dreapta apăru o pulbere luminoasă, parcă un roi imens de licurici. Nu am putut-o observa în voie, fiindcă s-a împrăştiat singură, ca puful de păpădie. Mai încolo, însă, am zărit nişte frunze prelungi, apoi nişte piroane, care se învârteau în jurul propriului vârf, ca titirezele. Se amestecau, alandala, printre bucăţi informe de metal, într-un vârtej nostim. Câteva nervuri metalice s-au prins de hublouri. Noroc că, prevăzător, îmi instalasem ştergătoare speciale contra prafului cosmic. Comunicând la bază observaţiile mele, am primit asigurarea să-mi continui liniştit zborul, fiind vorba de cunoscutele deşeuri spaţiale, resturi ale diferitelor aparaturi lansate în atmosfera înaltă. Adevărul este că aceste firimituri satelite nu-s primejdioase şi, dacă nu le găseşti agasante, le poţi lăsa în plata domnului.

O nouă rectificare de traiectorie avea să ne apropie de coridorul spaţial ce duce spre Irene. Radarul central îmi semnaliză, însă, apariţia unui obiect sferic, cu cinci palete, ca nişte aripi de mori de vânt în miniatură. Îmi tăie brusc calea, urmărit de o arătare fumurie, ca o ţeavă de tun. Mai apărură, din aceeaşi direcţie, două mini-cazemate cenuşii, atât de apropiate, că parcă-şi şopteau niscaiva secrete. Le înconjurau plutoane de focoase, semănând cu nişte libelule care se zbenguiau ca apucate, năpustindu-se, din când în când, asupra unui punct mort, spre a-l înşfăca fără cruţare.

Cred că în acel moment fuseserăm observaţi, fiindcă ne-am trezit împroşcaţi cu o cerneală vânătă. Am ţinut-o drept şi, când am ieşit din şuvoi, m-am trezit la hubloul stâng, plutind aproape, cu o ghiulea stacojie, fără însemne distinctive. Am bănuit că era o sticlă de fontă şi că s-a statornicit şi-n Cosmos obiceiul marinăresc de-a transmite mesaje disperate prin butelii

plutitoare. Dar, după ce privii mai atent botul ghiulelei, îmi dădui seama că el purta un îndemn transcris într-o limbă de certă circulaţie: „Călătorului îi stă bine cu drumul". Nu-mi păsa de îndemn, eu văzându-mi de drumul meu, ştiind, de altfel, că şi în spaţiul sideral, dacă nu barezi traiectoria altuia, n-ai de ce să te sperii.

Am dat aceste amănunte pentru a convinge pe eventualii călători spre Irene să nu se teamă de arătările pământii care vagabondează prin „continentul nimănui", sfidându-ne cu pilele lor nucleare.

Altfel, însă, călătoria a fost lipsită de peripeţii, într-atâta, încât devenisem invidios pe acei autori, mai norocoşi, ale căror încercări neprevăzute şi dramatice dau povestirii lor un caracter mişcător şi palpitant. *Icar* zbura, pur şi simplu, frumos. Şi datorită siguranţei sale, n-am încercat, niciun moment, teama că ne-am putea rătăci, păţind, spre pildă, ca vestita expediţie pornită, cândva, spre arhipelagul Aleutine, dar care, prinsă în vârtejul unor întâmplări ciudate şi potrivnice, ajunsese în lumea minunilor de coral din Mările Sudului.

Fac această menţiune, întrucât eu îmi propusesem din capul locului şi ţinusem cu tot dinadinsul să călătoresc spre Irene, neapărat şi numai spre această planetă nouă, despre care exobiologi de prestigiu emiseseră câteva ipoteze ispititoare. Ei susţineau, în temeiul unor observaţii şi deducţii de o rară perspicacitate, că Irene nu ar fi prea depărtată de Terra. Noua planetă fiind locuită de fiinţe inteligente, modul lor de viaţă şi de gândire ar fi prezentat interes pentru toată lumea. Exobiologii mai erau încredinţaţi, pe baza unor calcule destul de complicate, că irenii cunosc cel puţin una din limbile vorbite pe Pământ, deşi admiteau posibilitatea ca oamenii Irenei să dea aceloraşi cuvinte sensuri diferite de ale noastre. Cam în aceeaşi perioadă, Organizaţia Naţiunilor Unite lansase un mesaj eventualelor fiinţe extraterestre. Înregistrat pe bandă şi plasat pe nava spaţială „Voyager II", textul dădea asigurări că, pătrunzând în Univers, nu urmărim decât prietenie şi pace, întreprinzând această aventură cu umilinţă şi speranţă. Gândeam că, dacă supoziţiile exobiologilor se vor fi dovedit corecte, mesajul Naţiunilor Unite ar fi putut fi interceptat, împrejurare care mi-ar fi uşurat misiunea în ţinuturile Irenei. Prevăzător, lansasem eu însumi, prin puternicele emiţătoare ale navei, mesajul.

Nu m-am îndoit, nicio clipă, de valoarea ipotezelor pe care le-am evocat, ceea ce mi-a asigurat calmul necesar unei expediţii atât de grele.

Într-o asemenea stare sufletească eram când, după un zbor întins, obositor şi întunecat, am zărit o fâşie de lumină. Mi s-a părut albastră. Încercam simţământul tulburător al marinarilor care observă pământ, după o călătorie îndelungată şi apăsătoare. Aparatele de bord porniseră să se

agite, bănuind apropierea Irenei, iar acele indicatoarelor ţopăiau de bucurie şi nerăbdare. Eu, în schimb, mă străduiam să-mi potolesc emoţia, să-mi pregătesc, cu sânge rece, manevrele de airenizare, orice mişcare incorectă reproiectându-mă în spaţiu, pe un traseu imprevizibil. Întreaga mea fiinţă se contopise cu mişcarea de pe cadrane, eu însumi devenind un aparat de bord, atât eram de concentrat.

— *Egloga, Terry!*

O voce omenească! N-am avut nici puterea să tresar. Uluit, aveam să aud, ca prin vis, în cască reproducerea textului pe care-l emisesem. Îmi dăduseră lacrimile, dacă mi-amintesc bine. Oricum, a trebuit să mă frec la ochi, câteva clipe, spre a observa sonda portocalie irenă, care se îndrepta spre *Icar,* încet, cu solemnitate şi eleganţă. Iar, între timp, m-am mai trezit la hublouri cu un buchet de flori ivorii; abia mai târziu aveam să aflu că se numeau *manizalé,* petale de stâncă, pe care locuitorii arcului alpin le dezmorţeau cu răsuflarea lor.[1]

Nava irenă se oprise la câţiva metri. Părea construită din cristal şi nu întrecea, ca mărime, cupola unei catedrale. De după o trapă transparentă apăru pilotul. Nu purta costum de astronaut, ci cămaşă şi pantaloni albi. Îmi zâmbi. Apoi, îmi făcu semn că pot avansa. Am crezut că mă invită la operaţiunea de amarare a navelor, dar, curând, aveam să pătrund cu *Icar* în holul sondei irene, unde m-a întâmpinat primul iren, strângându-mi bărbăteşte mâna, privindu-mă prietenos şi deschis:

— *Egloga, Terry!*[2]

După ce s-a recomandat, Midas Latona a examinat pe *Icar,* felicitând-o pentru performanţă, apoi, strângându-mi iarăşi mâna, m-a invitat în cabina operativă. Tabloul de comandă semăna cu claviatura unui pian. Degetele lui Midas alunecau pe clape, dirijând nava, care se chema *Terry,* nume pe care aveam să-l port şi eu cât am zăbovit în lumea irenă.

Voi trece, acum, peste multe detalii, pe care le-am înregistrat, de altfel, cu răbdare şi rânduială, mărginindu-mă la descrierea labirintului în care pătrunsesem. Din spusele pilotului şi din discuţiile noastre de mai târziu aveam să aflu că în spaţiul iren se află acum patruzeci şi cinci de mii de sateliţi în stare operaţională. Toate statele au lansat în atmosferă navete, sateliţi, platforme astrale şi chiar cea mai mică ţară irenă, Smirna, reuşise să-şi plaseze treizeci şi şapte de nave orbitale. Cele mai multe aparate cosmice

---

[1] La ireni, *manizalé* semnifică un salut fierbinte, ca şi *egloga,* care mai înseamnă mulţumesc, în cea mai răspândită limbă a lor – *jerada*.

[2] Ca să nu mai revin asupra acestui punct, voi menţiona că *jerada,* pe care o vorbesc toţi irenii, seamănă nu cu una, ci cu mai multe limbi terestre, din pricini ce se vor desluşi pe parcurs, împrejurare care mi-a facilitat comunicarea cu ei încă din primele momente.

operau, însă, sub pavilionul organizaţiei planetare, *Sakoura,* Liga Naţiunilor Irene.

Midas Latona mi-a arătat, atunci, un obiect zburător cam cât o portocală, un satelit comunal, lansat spre a studia efectele atmosferice asupra recoltelor locale de struguri. Altul, nu mai mare decât un balon de fotbal, aparţinea unui port de pescari şi era menit să indice deplasarea bancurilor de *turpyle,* nişte peştişori argintii, foarte căutaţi în Irene. Am trecut, însă, pe lângă o navă cât o clădire cu două etaje. Ca să nu mai vorbesc de staţia orbitală *Arena,* nu cu mult mai întinsă decât aeroportul *Kennedy* şi pe care lucrau, cu schimbul, câte cincizeci de savanţi şi cercetători. Misiunea lor era să alerteze întreaga suflare irenă în caz de mari primejdii naturale – furtuni, cicloane, taifunuri. Ei mai erau chemaţi să mobilizeze şi alte staţii, spaţiale ori plasate la sol, spre a diminua sau chiar elimina forţa dezastrelor atmosferice.

De-abia scăpaserăm de roiurile de sateliţi, când am fost invitaţi să facem un mic ocol, întrucât în zonă urma să fie lansată platforma *Signus*. Rolul ei consta în verificarea hărţii mineralogice a întregii planete şi în culegerea de noi date, pentru ca documentul să fie adus la zi. *Signus* îndeplinea lunar această misiune de interes global, iar rezultatele operaţiunii erau aduse la cunoştinţa tuturor ţărilor irene, fără excepţie, prin intermediul *Sakourei*.

Pilotul iren îmi vorbea liniştit şi rar, să-l pot urmări, privindu-mă drept în ochi, ca pentru a-mi sesiza nedumeririle.

— Dar nave personale nu aveţi?

— Personale?

I-am explicat, cum am putut mai bine, sensul întrebării mele, dar Midas Latona părea a pricepe greu şi i-au trebuit câteva clipe bune ca să-mi răspundă:

— Nu ne-am gândit...

Purtarea destinsă, simplă a lui Midas Latona m-a ajutat să-mi recapăt pe deplin calmul. M-am gândit, atunci, să mă legitimez şi chiar să-i predau acestui iren prietenos actele mele de identitate, spre a scăpa de curiozitatea agasantă a reporterilor şi de sâcâiala gravă a vameşilor şi a poliţiştilor de frontieră. Irenul mă privea întrebător. I-am repetat rugămintea, răsfoind, sub ochii lui, toate actele, arătându-i ştampilele şi fotografiile, dar Midas îmi răspunse cu un surâs încurcat. Credeam că nu dorea să se amestece în treburile altora şi să se pună rău cu înalţii funcţionari ai bazei spaţiale, aşa încât am lăsat-o baltă.

Terry plutea, fără grabă, la o altitudine foarte redusă. Dedesubt se desfăşura o pădure de-un verde întunecat, aspru, o junglă sălbatică, mă gândeam eu, deşi masa vegetală părea brăzdată de artere subţiri şi albe, ca

nişte alei. Într-o poiană mare, perfect circulară, câţiva copii, aproape goi, fugeau de rupeau pământul, urmăriţi de-o droaie de jivine, dintre care unele păreau a fi rinoceri. Ajunşi la marginea luminişului, copiii se întoarseră brusc şi fu rândul sălbăticiunilor s-o rupă la fugă. Văzându-mi, pesemne, faţa plină de sudoare, Midas îmi zise că joaca asta cu rinocerii şi mamuţii era doar pentru preşcolari, care veneau, zilnic, în Parcul naţional al Capitalei spre a se amuza cu namilele pădurii, toate îmblânzite. Copiii nu erau supravegheaţi, nepândindu-i nicio primejdie.

Adăugaţi oboselii drumului aceste prime impresii, destul de izbitoare, şi veţi înţelege cu câtă uşurare am răsuflat când am airenizat pe un mic covor de iarbă, lângă o construcţie argintie, zveltă, cu şapte etaje. Era hotelul meu. Midas mi-a spus că se numea *Thais*, adică *„Murmur"*. Forma lui sugera o fântână arteziană şi pilotul iren mi-a explicat că, fiind dimineaţă, clădirea era învăluită într-o pânză abia perceptibilă, un puf de apă, al cărei murmur se desluşea de aproape. Liniştea era limpede şi pătrunzătoare, ca şi aerul, irenii detestând zgomotul şi având grijă să fie atâta linişte cât le trebuie florilor să asculte răsăritul soarelui.

Midas mă conduse la recepţie, unde îmi arătă un tablou albastru cam cât o uşă, pe care erau înscrise numerele tuturor garsonierelor din hotel. Numerele luminate indicau încăperile libere, cele stinse – camerele ocupate. Am optat pentru o garsonieră la ultimul etaj, dorind să am lumină şi perspectivă. La îndemnul lui Midas, am introdus cartea mea de vizită în caseta cu numărul 76, am apăsat pe un buton, urmând ca plata să o fi făcut la plecare, plasând într-un automat suma de rigoare, pe care aveam să mi-o calculez singur.

Ajuns în cameră, m-am uitat după cheie, dar acest obiect atât de familiar şi trebuincios este necunoscut la ireni. Midas mă ajută să mă instalez în garsonieră – o încăpere intimă, cu pereţi în citron şi portocaliu, o mobilă măruntă, din plută şi pai împletit, peste care se aşternea o lumină fragedă şi densă.

— Oricum, e mai comod decât într-o navă spaţială, observă pilotul iren, care-mi dădu, în continuare, toate lămuririle şi îndrumările cerute de împrejurare, de la vestminte până la program.

Urma, aşadar, să mă odihnesc după pofta inimii şi, indiferent când, să-l sun la *polyphon,* el va reveni şi mă va însoţi la sediul *Sakourei,* unde eram aşteptat de preşedintele organizaţiei, marele savant atomist Probius Plato.

— E bine aşa, Terry?

— Vă mulţumesc, Midas.

Cred că sub presiunea oboselii mi-a trecut, atunci, prin minte că irenii ar profita de surescitarea mea nervoasă, făcând pe grozavii cu nişte spectacole

aparent fireşti şi reale, dar, în fond, special şi minuţios pregătite. Mi-am zis că trebuie să-mi ţin firea, să par chiar indiferent, ca şi când lucrurile şi obiceiurile lor ar fi pentru mine nu numai familiare, dar şi banale. Într-un cuvânt, mi-am propus să nu mă mir de nimic şi să-i descos pas cu pas, răbdător şi atent.

Când, după un somn adânc, fără vise, l-am sunat pe Midas, m-am trezit confruntat cu problema, atât de sensibilă, a ţinutei mele şi a ceremonialului primirii. Încercasem, deja, opt cravate şi o alesesem pe cea de-a noua, când pilotul iren bătu la uşă. Pătrunse, surâzând, înăuntru şi păru mai degrabă amuzat de chinurile mele.

— Protocol înseamnă climat şi, cu cât vă veţi simţi mai bine, cu atât protocolul va fi mai respectat, îmi mărturisi Midas, luându-mă de braţ şi invitându-mă să pornim.

El era îmbrăcat tot în alb, dar într-un costum de stradă, care-l făcea şi mai tânăr decât părea la bordul lui Terry. Am fost, deci, surprins să aflu că Midas trecuse de cincizeci de ani, deşi arăta cu zece mai puţin. Absolvise Institutul astronautic din capitala Jeradei, Augusta, chestiune banală, de altfel, la ireni fiind gratuite şi obligatorii toate treptele de învăţământ, de la primară la universitate. Parlamentul ţării urma să discute un proiect de lege, aflat în dezbatere publică, prevăzând pentru toţi cetăţenii obligativitatea a două licenţe, sau, la alegere, a doctoratului, veste care nu-l neliniştea pe Midas, *perreale,* adică doctorand, în astrofizică. Lucra ca pilot spaţial în serviciul Ligii şi ca mecanic la centrala electrosolară din cartierul său.

Ne îndreptam, încet, spre sediul *Sakourei.* Căutam să-mi potolesc emoţia, contemplând clădirile multicolore, încărcate de flori, copleşite de-atâtea flori încât păreau durate spre a susţine constelaţiile de culori. Am trecut pe lângă o casă în formă de lotus, alta sugera o cascadă, iar, mai încolo, am zărit un buchet de blocuri asemănător unui pâlc de conifere, ele având, de altfel, culorile taciturne ale pinilor. Midas îmi spuse că blocurile erau durate din *turella,* un material sintetic, ca spuma, dar rezistent, folosit şi la construcţia de poduri peste fluvii şi strâmtori. Imita rocile calcaroase, marmora mai ales, dar *turella* era mătăsoasă şi permitea culorilor să curgă ca nişte ape. În grădini zburdau copiii. Nu zăream automobile, autobuze, tramvaie, la ireni mijloacele de transport circulând pe rute subterane, la suprafaţă fiind admise doar florile, iarba, frunzele, lumina, casele şi, desigur, măsura tuturor lucrurilor.

— Am sosit, spuse Midas, arătând spre o clădire din piatră albă, cu un singur etaj.

Ca să ajungem la intrarea principală, trebuia să trecem, însă, printr-o mulţime de ireni, adunată pe un peron destul de încăpător. Discutau aprins,

în *jerada,* după cum zicea Midas. Vestmintele lor erau de-o diversitate obositoare, unii purtau costume ca ale noastre, dar alţii erau înfăşuraţi într-un fel de togă; erau bruneţi, blonzi, şateni, câţiva purtau plete. Trecând printre ei în fugă, nu-i puteam observa decât superficial. Am zărit multe femei, majoritatea înalte, cu părul lung, purtând rochii strânse pe corp, în toate culorile imaginabile, mi se păreau frumoase şi tinere şi nu mă dumiream ce căuta această lume diversă şi stranie în faţa Ligii Naţiunilor Irene. Şi tot uluit am rămas, după ce Midas mă asigură că pot privi nestingherit pe toţi secretarii de stat la agricultură din lumea irenă, care tocmai ieşiseră de la o sesiune extraordinară a *Sakourei*.

— Şi au venit cu soţiile şi fiicele lor la sesiune?

— Nu, femeile din grup sunt ele însele miniştri ai agriculturii.

Pilotul iren îmi şi prezentă, în treacăt, o tânără blondă, ministrul agriculturii din Jerada, care ne salută cu o graţioasă înclinare a capului.

— Se zice, îmi şopti Midas după aceea, că-şi cunoaşte hambarele ţării mai bine decât propria-i poşetă.

În aceeaşi clipă, m-am împiedicat de prima treaptă a scărilor ce duceau spre poarta principală şi am avut mare noroc că nu mi-am pierdut echilibrul. Nu mi-era de miniştrii agriculturii, de care trecusem şi nu m-ar fi observat, dar în capul scării, chiar în cadrul uşii, apăruse un bătrânel, îmbrăcat modest, un funcţionar de la protocol, desigur, care, mi se părea mie, îmi urmărea fiecare mişcare cu o atenţie exagerată şi, deci, ironică. Tocmai mă pregăteam să-l ocolesc şi să pătrund în hol, când omul îmi întinse mâna şi înainte ca Midas să scoată un cuvânt, îmi spuse:

— Fiţi binevenit în Irene! Sper să vă priască aerul nostru atât de încărcat...

Era Probius Plato!

— Vă mulţumesc, Excelenţă, pentru marea cinste de-a mă primi...

— Nu trebuie să fiţi atât de ceremonios cu mine. Ori, poate, părul meu alb... Dar nu mergem în birou?

Preşedintele Ligii Irene mă luă de braţ. Traversarăm un hol mic, discret luminat, ca un templu, în mijlocul căruia se afla un piedestal de piatră neagră. O clipă, numai, privirea îmi fu atrasă de ceea ce mi se păruse a fi un mic grup statuar, dar Probius Plato se şi întoarse:

— Este darul marelui sculptor altin Bradero, inspirat de crearea Ligii.

Era o balanţă de argint filigranat, cu două talere, tot din argint. Pe unul, ridicat în sus, până la refuz, se afla o ghiulea de fontă, pe celălalt, atârnând greu, până jos, un bob de grâu.

Nemaifiind nevoie de alte amănunte, ne îndreptarăm spre biroul preşedintelui, în care pătrunserăm direct din hol.

— Vă rog să luaţi loc. Am auzit că vi se spune Terry. Îmi permiteţi să mă adresez la fel?

— Mă onoraţi, Excelenţă...

— Ei bine, aş dori să vă anunţ, mai întâi, că am primit mesajul dumneavoastră. Ne-am bucurat mult. Vă asigurăm de întreaga noastră consideraţie şi prietenie.

Preşedintele *Sakourei* m-a invitat, apoi, să-mi exprim deschis dorinţele. Mi-a acordat, fără ezitare, permisiunea de-a folosi pretutindeni înregistrarea pe benzi, spre a putea transmite corect, mai târziu, sensul discuţiilor. A menţionat că voi putea să-mi stabilesc programul după cum cred de cuviinţă. Liderii Ligii îmi vor sta la dispoziţie. El însuşi era bucuros că sesiunea extraordinară se terminase la timp, spre a mă putea întâmpina.

Mă interesa subiectul?

Patru state, Tritonia, Madera, Fulminia şi Plutonia, cele mai mari ca întindere şi populaţie din întreagă planetă, solicitaseră comunităţii irene un ajutor alimentar de urgenţă. Din pricina unor dezastre naturale, ale căror efecte nu putuseră fi evitate întru totul, recoltele de grâu ale celor patru ţări fuseseră, în anul respectiv, compromise, ceea ce putea duce la secătuirea rezervelor naţionale. În Irene nu este un fapt neobişnuit ca statele mari, având teritorii foarte întinse, să fie mai expuse calamităţilor naturii ori chiar penuriei forţei de muncă. În asemenea situaţii de excepţie, ele pot solicita asistenţa naţiunilor mici şi mijlocii, mai puţin expuse primejdiilor naturii, mai armonios şi echilibrat dezvoltate. Ajutorul se acordă prin mijlocirea Ligii, care are la dispoziţie trei fonduri de rezervă – alimentar, energetic şi financiar, constituite la sfârşitul mileniului trecut.[3]

Probius Plato vorbea cu un aer obişnuit, încurajat, cred, de curiozitatea mea, mai mult decât evidentă. Adăugă că sesiunea extraordinară din acea zi durase douăzeci şi trei de minute. Miniştrii participanţi hotărâseră, prin consens, să acorde celor patru ţări asistenţa solicitată, imediat şi fără dobândă, în condiţii de egalitate şi bunăvoinţă. Numai că, din pricina ministrului triton, sesiunea s-a prelungit...

Cum începu să sune *polyphonul,* preşedintele *Sakourei* se scuză şi apăsă pe clapa de sidef. Puteam să-l observ mai bine. Dar m-au fixat ochii lui adânci, mari, privirile albastre ale marelui savant păreau că-mi pun mie, tocmai mie. o întrebare tulburătoare, care cerea răspuns imediat.

---

[3] Calendarul iren nu este identic cu cel terestru; ei au parcurs, până acum, mai bine de un secol din noul mileniu, al patrulea de la întemeierea istoriei lor scrise.

— Am înţeles, Lucina. Cum aţi spus? A, da: un bun conducător e un bun conducător de căldură. Aprob, desigur. Niciun mijloc să nu fie socotit prea scump. Mulţumesc!

Vocea-i devenise gravă, când ne istorisi că în Nayade, un continent îndepărtat, situat dincolo de Oceanul Speranţei, se înregistrase un nou bolnav de malarie, fapt care ridica la şapte cazurile de paludism pe întreaga planetă. Împrejurarea părea agravată de lipsa unor medici de specialitate, malaria fiind eradicată la ireni cu un veac şi jumătate în urmă. Gândeam să-i liniştesc, chiar aşa, să-i liniştesc, observând că pe Terra paludismul afectează peste două sute de milioane de oameni, dar, spre marele meu noroc, interveni pilotul iren:

— Şapte malarici la treisprezece miliarde de locuitori...

— Noi facem politică, nu aritmetică, Midas.

Făcu o pauză, îşi notă câteva rânduri pe agenda de birou şi, după ce respiră adânc, se întoarse către mine:

— Vorbeam de ministrul triton. A cerut să facă uz de dreptul la replică. Şi-a cerut scuze sincere, în numele guvernului, pentru că înaintaşii săi blocaseră, pe vremea dreptului de veto, tocmai crearea celor trei fonduri irene de rezervă, preconizate de o ţară mică, dar inimoasă, Altinia. Fondurile aveau să se constituie, totuşi, însă cu un deceniu mai târziu.

Probius Plato îşi mărturisi dorinţa de-a mă opri la dejun, dar era nevoit să amine pentru a doua zi continuarea întrevederii: urma să asiste la o importantă experienţă într-un laborator uzinal, apoi să conducă o dificilă operaţiune de rectificare a traseului planetar, după care trebuia să plece la fiica sa, plasată într-un cătun din nordul Altiniei, unde lucra ca inginer pomicol.

— Iertaţi-mă, Excelenţă! Ştiam că aveţi oaspeţi. Îi rog să mă scuze...

O tânără agitată, aproape furioasă, intrase ca o furtună în biroul preşedintelui.

— S-a petrecut ceva oribil. Vă implor să interveniţi personal!

Fata, vreo secretară oarecare, era gata să izbucnească în plâns. Probius Plato încercă s-o liniştească. Luându-i mâna, făcu, surâzător, prezentările:

— Terry, am zis, ridicându-mă...

— Anida Minais.

Era secretarul executiv al Ligii Naţiunilor Irene, al doilea rang în ierarhia organizaţiei. Depuse pe masa de lucru a preşedintelui o carte, în care, spunea ea, se strecurase o greşeală penibilă. În acel manual de istorie universală, denumirea localităţii istorice Ramegga, din statul Urbinia, fusese transcrisă cu un singur „g”.

— Vom vedea, vom vedea, spuse Probius Plato, conducându-şi principalul colaborator.

— E vorba de-o singură greşeală, şi aceasta de corectură?

— Dar câte gafe trebuie să suporte un manual ori un studiu spre a fi compromis? Aşadar – reluă preşedintele *Sakourei* – manualele ne dau, în continuare, bătaie de cap. Ştiţi, o carte tritonă de geografie universală a calculat anapoda rezervele de petrol ale Altiniei, respectiv cu două tone în minus, dezinformând atât cadrele didactice, cât şi şcolarii. Ca să nu mai spun de acel curs universitar – repet: curs universitar – din Augusta, sediul Ligii, care a omis, din neglijenţă, trei din speciile florei silenice. Or fi erori neintenţionate, înţeleg, dar am promis să fim decenţi şi trebuie să fim decenţi, cu noi înşine şi cu ceilalţi semeni, şi mai ales cu ceilalţi semeni. Iar noi transcriem agramat numele unei cetăţi cunoscute de aproape două mii de ani!

Observând, probabil, uimirea din ochii mei, preşedintele Ligii făcu precizarea că, la sfârşitul mileniului trecut, a fost iniţiată o discuţie la scara întregii planete cu privire la corectitudinea cărţilor despre alte popoare, mai ales a manualelor destinate tinerei generaţii. Cred că am înţeles bine afirmaţia lui Probius Plato, potrivit căreia, pe atunci, unele cărţi irene obişnuiau să mintă, încercând să desfigureze istoria altor ţări. Unii autori manifestau dispreţ şi aroganţă faţă de trecutul popoarelor străine, pe care-l striveau sub un morman de etichete indecente. Alţii nu se sfiau să născocească date false, hilare şi, pe această bază, să denatureze semnificaţia reală, de mare şi autentică nobleţe, a evenimentelor memorabile din istoria unor naţiuni eroice şi demne. Preşedintele Ligii păru mai iritat încă, atunci când menţionă că nu lipseau istorici care încercau să răpească, pur şi simplu, personalităţi reprezentative ale vieţii spirituale a altor popoare. Marele literat altin Menidas, poet de valoare universală, explorator de legendă al sufletului poporului său, era revendicat ca scriitor naţional de autori din trei ţări străine, întrucât irenul vorbea bine şi trei limbi de circulaţie internaţională. Altinii au protestat, zicând că profanarea memoriei eminentului lor poet constituie un act ruşinos, apreciere de maximă gravitate la ireni chiar pe vremea aceea.

Liga Irenă a fost sesizată asupra fenomenelor descrise, care puneau în cauză însăşi decenţa învăţământului. Comisia culturală a Ligii a pornit o dezbatere cinstită, la care au luat parte oameni serioşi. Scuzele istoricilor ostili istoriei treziră, la început, reacţii de indignare. După câteva zile, ei erau doar compătimiţi. Dar ceilalţi istorici, spre cinstea lor, îi scoaseră din încurcătură, propunând un cod simplu de conduită în redactarea manualelor şcolare. Codul invita autorii să respecte adevărul şi să manifeste

bunăcuviinţă faţă de valorile tuturor popoarelor. S-a recomandat consultarea calificată a specialiştilor din ţările respective, practică intrată în tradiţie. Toţi autorii de manuale şcolare s-au străduit să fie decenţi, cu excepţia unui istoric triton, atât de nărăvit, încât a fost obligat să-şi schimbe profesiunea, devenind consultant ştiinţific al Grădinii zoologice din capitala ţării sale.

— Iată de ce nu putem admite gafe, oricât ar părea de mărunte, conchise preşedintele Ligii Irene, adăugând: Scuzaţi-mă, aţi nimerit într-o zi cam aspră. Nădăjduiesc că, data viitoare, întâlnirea va fi mai destinsă.

Luă trei flori (semănau cu magnoliile) din vaza de pe birou, îmi întinse una, cealaltă lui Midas, pe-a lui şi-o puse la butonieră, după care, venind între noi, îşi aşeză mâinile pe umerii noştri, conducându-ne spre ieşire: dorea să se sprijine ori să ne liniştească, nu mi-am putut da seama.

Midas, cu obişnuita-i francheţe, mă întrebă dacă nu eram obosit. Nu eram obosit, aşa încât i-am primit bucuros invitaţia de a-l însoţi în biroul său, aşteptând să fim primiţi de secretarul executiv al Ligii, Anida Minais. Servirăm un *flint,* o băutură fierbinte, amară şi aromată. L-am rugat pe Midas să-mi vorbească despre preşedintele *Sakourei,* mai pe larg.

— Noi îi spunem Profesorul, mărturisi Midas. Predă fizica nucleară la Universitate, e şef de sector într-un laborator uzinal şi preşedintele Academiei din Altinia, ţară vecină cu noi, cu Jerada.

Am aflat că Profesorul era autorul unor invenţii de renume universal, printre care folosirea energiei nucleare la valorificarea tuturor resurselor oceanice. *Programul Plato* asigura rezervele minerale ale lumii irene pentru încă treisprezece milenii. Nouă lui sondă petrolieră, acţionată tot prin forţa atomică, fora până la adâncimi de cincizeci şi nouă de kilometri.

Pentru una din recentei sale descoperiri, Probius Plato primise o înaltă distincţie. Dar află, curând, că invenţia fusese imaginată, cu o săptămână înaintea lui, de un savant străin, Bur Fraga, însă revista respectivă o publicase cu oarecare întârziere. Plato recunoscu paternitatea lui Fraga asupra descoperirii, rugind ca distincţia să-i fie acordată acestuia din urmă, împreună cu omagiile sale. Cum presa începuse să elogieze gestul generos al lui Probius Plato, marele savant, devenit, între timp, şi preşedinte al Ligii Irene, se adresă opiniei publice susţinând că nu înţelegea de ce un act elementar-şi obligatoriu era întâmpinat cu surle şi tobe.

Midas îmi aduse la cunoştinţă că Profesorul avusese, de curând, şi un insucces, care i-a produs o adâncă amărăciune. Calm şi ponderat de obicei, el se înfierbântă ori de câte ori i se aminteşte de acest subiect. Savantul încercase să reabiliteze memoria lui Krasus Hadys, din Fulminia, celebru constructor de nave aerospaţiale, inventatorul iren al avionului supersonic

(de pasageri) cu geometrie variabilă. Marele inventator, care a murit cu un veac şi jumătate în urmă, avusese, însă, nu se ştie cum, şi inspiraţia năstruşnică de a proiecta o navă amărâtă, cam de şaptezeci de cai-putere, la bordul căreia puteau fi instalate furtunuri şi stropitori. Echipajul ar fi avut, astfel, posibilitatea să facă mici farse mulţimilor din pieţele aglomerate, stropindu-le cu o ploicică artificială. Pilotul ar mai fi putut arunca ouă sau legume pe acoperişul caselor în timpul carnavalurilor, ceea ce, credea Hadys, ar fi sporit amuzamentul. Invenţia, deşi rămasă pe hârtie, a stârnit un val de indignare în Fulminia. Marele constructor de nave a fost declarat smintit, iar numele său a inspirat termenul *hadysm,* adică glumă iresponsabilă, deosebit de peiorativ la ireni.

Probius Plato redactase o broşură – *Să păstrăm măsura!* –, în care susţinea ca memoria celebrului inventator să fie disociată de pasiunile stârnite, de altfel discutabile, întrucât invenţia avionului de amuzament nu depăşise stadiul de proiect, iar Hadys adusese mari servicii aeronauticii irene. Replica *antihadyştilor* fu, însă, necruţătoare, iar Midas, care şi-o însuşise, o formulă astfel: „Dacă aeroplanul glumeţ s-ar fi impus, am fi ajuns, cu timpul, să folosim avioanele nu numai pentru şicane ori farse de prost-gust între compatrioţi, ci şi pe seama unor naţiuni străine, ceea ce ar fi fost degradant şi criminal. Adică o ruşine!”

Cred că pe chipul meu apăruse o expresie ciudată, de vreme ce Midas mă întrebă, puţin îngrijorat, dacă nu cumva băutura era prea amară. N-am mai apucat să-l asigur de contrariu, întrucât în uşă se ivise Anida Minais, care ne-a invitat în biroul ei, aflat la etaj.

Am urcat în grabă scările de piatră albă, parcă din sare, dispuse în spirală, şi am pătruns pe-un coridor înalt, luminos şi liniştit. Atunci, n-am avut răgazul să admir minunatele picturi murale înfăţişându-i pe foştii preşedinţi ai *Sakourei,* reprezentanţi ai unor naţiuni diverse. Am observat, totuşi, că mulţi lideri ai Ligii fuseseră femei, unele destul de tinere, cum era şi gazda noastră, Anida Minais.

Nu mai arăta tulburată. Ochii ei negri, mari, păreau severi, chiar duri, dar vocea, de astă dată blândă, melodioasă şi surâsul discret, persistent îi îndulceau asprimea privirilor. Conducându-ne, începu prin a-şi mărturisi sentimentul de liniştire la aflarea veştii că direcţia Editurii şcolare hotărâse îndreptarea manualului incriminat. Autorii, recunoscându-şi vina, pretinseseră să suporte ei singuri retipărirea cuvântului transcris incorect. Dar nu asta era mai important, opină secretarul executiv al Ligii, ci depăşirea simţământului de jenă pe care-l resimţeau.

Biroul Anidei Minais era, ca şi al Profesorului, destul de simplu. Pe masa de lucru, alcătuită din plută masivă, de culoarea cafelei, erau rânduite un

polyphon şi o agendă groasă, cu coperţi albe. Scaunele erau din crengi de corn, împletite. Pe o măsuţă rotundă, în jurul căreia ne-am aşezat, se afla o vază de cristal cu un buchet de *sterope* albe, cele mai gingaşe flori din Jerada.

— Atât de gingaşe, că-ţi simt respiraţia şi tresar.

Tocmai le schimbase şi întârziase puţin din pricină că fusese nevoită să aştepte la florărie, *steropele* fiind foarte căutate, în toate zilele şi în toate anotimpurile. Mersese în cartierul nordic, unde predase beneficiarilor un grup de blocuri, Anida Minais fiind şi constructor. Locatarii avuseseră cinci zile la dispoziţie pentru a-şi controla clădirile în cele mai mici amănunte. Oamenii fuseseră mulţumiţi, afară de locatarii blocului Azathe, care nu şi-au ascuns stupoarea observând că pereţii din vestibul erau zugrăviţi într-un „tabac" mai închis decât era prevăzut în proiect, ceea ce, spuneau ei, dădea impresia de apăsător. Defecţiunea fusese remediată în aceeaşi dimineaţă.

Secretarul executiv al Ligii se ocupa de organizarea sesiunilor şi coordona activitatea celor 13 comisii specializate ale *Sakourei*. Era ajutată de trei experţi.

Îmi spuse că, pentru săptămâna următoare, era prevăzută o reuniune la care, dacă doream, aş fi putut să iau cuvântul.

— Vă mulţumesc, Excelenţă, dar mă tem că nu voi avea timpul necesar redactării unui discurs convenabil, fie, să zicem, de treizeci de minute...

— Dar nu vă faceţi griji, Terry. Sesiunea toată nu va dura o jumătate de oră!

Rămânea să mai discutăm. Surâse. Deschise agenda, spre a verifica datele, probabil, când se auzi apelul melodios al *polyphonului*. Degetele albe, subţiri şi lungi ale Adinei Minais mângâiară clapele. Puteam auzi o voce vădit emoţionată, parcă sufocată. Obrajii gazdei îşi schimbară culoarea.

— Vă mulţumesc, rosti, în şoaptă.

Închise *polyphonul* şi, după o pauză care mi s-a părut apăsătoare şi prelungită, povesti despre noua gafă a Comisiei juridice a *Sakourei*. Din pricini care urmau a fi stabilite, mesagerul Palmyniei la Ligă fusese pus în situaţia penibilă de a face pentru a doua oară, e adevărat în alţi termeni, aceeaşi propunere, fapt care nu se mai petrecuse de peste trei decenii. Chestiunea se referea la o prevedere caducă a Adunării Plenare vizând *dreptul zării*.

— Va trebui să ne cerem, public, scuze, mărturisi secretarul executiv al Ligii.

Alt *polyphon*. Lidera *Sakourei* era solicitată într-o problemă complexă, pe care o şi soluţionă:

— Da.

Guvernul statului Montinia solicitase un credit, rambursabil în zece luni, de un miliard de *korali*, pentru deschiderea „mării fierbinți". Un bogat zăcământ de ape termale, cu o mare valoare curativă, situat la adâncimi de treizeci-patruzeci de kilometri, putea fi propulsat la suprafață și distribuit pe un sfert din continentul Tamirei. În afara foloaselor economice, mai fusese reținută și împrejurarea că spuma „mării fierbinți" din Montinia era aromată, iar culoarea ei, liliachie, părea mai agreabilă.

— Vă rog să-mi permiteți, Excelență, a cui monedă este *koralul?*

— A tuturor, dacă vreți. *Koralul* este administrat de Ligă, ca monedă universală, convertibilă în fiecare monedă națională. Îndeplinește funcții de schimb, nu de consum. La sfârșitul mileniului trecut, etalonul era încă *theluro,* moneda unei țări mari. Dar măsura s-a dovedit fragilă. Se mai spunea: „Când pieței strănută, *theluro* e răcit" . S-a apelat, atunci, la o funcție monetară stabilă, mai rezistentă la maladii.

Conversația se anunța deschisă și bogată, așa încât am cerut permisiunea să mai pun unele întrebări, la care Anida Minais a consimțit, cu politețe și sinceritate, să-mi răspundă pe larg.

Secretarul executiv îmi spuse că *Sakoura* dispune de un instrument de lucru favorizant, limba *jerada,* pe care o cunosc toți irenii. Era limba unei țări mici, pe al cărei teritoriu ne și aflam, în care au apărut primele texte scrise, cu trei milenii în urmă și care a inițiat o cultură strălucită, impuls statornic pentru alte națiuni. Primul text cunoscut – *Irenul irenului iren* – în sensul de „Omul omului om", a devenit deviza Ligii. În semn de prețuire pentru prima limbă care a marcat cultura lumii lor, irenii au adoptat-o ca mijloc de comunicare universală, învățând-o, încă din primară, ca disciplină obligatorie.

În limba *jerada* este redactată și Carta *Sakourei,* care are șaptesprezece rânduri. Potrivit Cartei, Liga promovează cooperarea multilaterală între țările membre (toate statele irene, fără excepție, sunt membre ale *Sakourei*), dezbate și aprobă proiectele cu caracter global, precum securitatea energetică, exploatarea oceanului planetar, explorarea spațiului cosmic. Organizația irenă veghează la repartiția echitabilă a surplusurilor, sprijină operativ și fără condiții statele afectate de calamități naturale ori confruntate cu dificultăți economice. Liga Națiunilor Irene administrează trei fonduri planetare de rezervă, întreținute prin contribuțiile benevole ale țărilor membre, precum și *koralul*. Toate rezultatele descoperirilor științifice și tehnice sunt transmise la Banca memoriei generoase[4], tutelată de Ligă, care le dă imediat publicității, prin buletinele ei specializate.

---

[4] Marele public îi spune *Cheile de taină*.

Iniţial, Carta *Sakourei* avea 132 de pagini, dar, spunea Anida Minais, pe măsura evoluţiilor istorice şi a maturizării comportamentului internaţional, prevederile s-au mai redus.

Liga este condusă de un preşedinte, ales, pentru o perioadă de cinci ani, pe principiile consensului şi rotaţiei. El este ajutat de un secretar executiv şi alte cincisprezece personalităţi, toate eligibile. Organismele specializate ale Ligii sunt conduse şi administrate pe bază obştească. După expirarea mandatului, preşedintele şi secretarul executiv rămân membri de onoare ai conducerii organizaţiei, fiind consultaţi în toate chestiunile adecvate.

— Cum adoptaţi rezoluţiile, cele scrise, desigur, şi cine controlează aplicarea lor?

Anida Minais şi Midas Latona avură un moment de ezitare. Folosisem, după cum aveam să-mi dau seama, nişte termeni arhaici, oricum anacronici, puţin cunoscuţi de nespecialişti. Îmi precizară că ei nu mai adoptă rezoluţii scrise, ci convin, prin consens general, asupra acelor idei şi acţiuni care satisfac interesele tuturor statelor membre, fără excepţie. Midas făcu această completare:

— Până acum un veac, se obişnuia ca, după votarea unei rezoluţii, reprezentanţii statelor să-şi dea cuvântul de onoare că vor respecta consensul. Cu timpul, ne-am dat seama cât de jignitor ar fi să ne închipuim măcar că un diplomat ar fi în stare una să gândească, alta să spună. Cât despre control, ar fi ruşinos să ne asumăm o asemenea misiune, activitatea Ligii desfăşurându-se riguros pe temeiul oralităţii şi moralităţii.

Raţiunea de a fi a unei şedinţe a Ligii este de a soluţiona cu adevărat problemele ce-i revin. O sesiune care transferă alteia chestiuni soluţionabile este considerată reversibilă sau, cum zic irenii, „moară de timp". Transferarea ordinii de zi a unei sesiuni asupra celei următoare reprezintă un act excepţional, supus aprobării exprese a tuturor guvernelor irene. Spunând asta, Anida Minais ne informă că o sesiune ordinară durează la ei maximum două zile, iar una specială – până la zece ore.

Nu se mai obişnuieşte ca mesagerii acreditaţi la Ligă, ori alţi reprezentanţi, să repete lucrurile cunoscute, ci să facă, verbal sau în scris, propuneri concrete de reglementare. Problemele sunt abordate şi în prealabil, multe aspecte fiind clarificate prin contacte susţinute, în aşa fel încât sesiunea să stabilească doar căile şi mijloacele corespunzătoare soluţionării depline a chestiunilor în discuţie.

— Deosebirile de păreri sunt atrăgătoare, îmi mărturisea Anida Minais, sprijinindu-şi, cu eleganţă, braţul pe speteaza de mesteacăn a fotoliului. Ele stimulează dezbaterea vie, sinceră şi încurajează iniţiativa. Grija noastră a fost şi rămâne ca deliberările să nu se prefacă în polemici sterile, în gâlceavă

ori în perdele de fum pentru lâncezeală şi impas. Cam aşa se obişnuia în mileniul trecut, chiar în primii ani ai mileniului nostru.

Mult timp, povestea lidera *Sakourei,* în cadrul Ligii se ţineau discursuri elegante şi lungi. Un mesager triton a rostit o cuvântare de şase ore, următorul vorbitor având timp să se opereze de polipi până i-a venit rândul. Abordările pragmatice erau învinuite de simplism. Un demnitar din Juliena îşi rosti discursul în versuri, iar trimisul Maderei îl pusese chiar pe note. Având o voce minunată, el fu bisat, iar apoi întreprinse un turneu prin câteva capitale, unde obţinu un succes meritat.

Midas zâmbi amuzat, în timp ce Anida Minais păru puţin stânjenită. Continuă să-mi vorbească, văzând, desigur, interesul meu pentru fiecare cuvânt al lor. Reluă povestirea chiar cu oarecare însufleţire.

Considerentele idilice şi spumoase de la Ligă, spunea ea, erau, în bună măsură, reflexul inevitabil al unor cutume de epocă. Şi-a mai amintit că mesagerul Altiniei avusese o idee salvatoare, pe care a expus-o fără ocol şi care a produs o vâlvă nescontată. El calculase că, la sfârşitul mileniului trecut, cât se discuta despre construcţia de avioane s-ar fi putut fabrica două mii de aparate în plus. Şedinţele constituiau jumătate din timpul cheltuit pentru producţia unei nave maritime. Diurnele plătite de obştea irenă pentru participarea la şedinţe constituiau echivalentul consumului de hrană al planetei pe trei luni sau necesarul de lapte al tuturor copiilor ireni pe treizeci şi nouă de ani. Şedinţele excesive duseseră la reducerea cu un sfert a natalităţii, ceea ce însemna renunţarea la 432 de milioane de noi născuţi în cinci ani. Prin reducerea cu numai zece la sută a şedinţelor, s-ar fi realizat producţii suplimentare de 123 milioane tone de grâu, 234 milioane tone porumb şi 345 milioane hectolitri de lapte. Stabilirea şedinţelor la strictul necesar ar fi condus la o creştere a eficienţei muncii, după cum urmează: în agricultură – de două ori; în industrie – de trei ori; în proiectare – de nouă ori; în administraţie – de cincisprezece ori, iar în activitatea publică – de treizeci şi patru de ori.

— A fost ca un duş rece, spuse Anida Minais. Lumea căzuse pe gânduri. Dar, la minţile limpezi, opţiunea-i clară. Şi trebuie să fim recunoscători înaintaşilor noştri că au făcut o alegere bună.

I-a ajutat şi recunoscutul simţ iren al umorului. Umorul e un sfetnic serios, menţionă secretarul executiv al *Sakourei*. Râsul alungă prostia, îndepărtează eroarea şi întăreşte sentimentul decenţei, fără de care nu se poate vorbi de seriozitate.

„Dintre toate belelele, şedinţele rămân, totuşi, cele mai agreabile" – avea să spună marele umorist al vremii, Mento Azura, din Augusta, autorul celebrei comedii *Operaţiunea Sosia,* jucată cu mult succes şi în timpul

şederii mele în Jerada şi pe care aveam, de altfel, să o văd. Eroul piesei, Scaphandrio, un demnitar local, era nevoit să stea atât de mult prin şedinţe, încât reuşi să-şi cunoască primul copil, un băiat, când acesta trecuse de cinci luni. Fetiţa încă nu o văzuse la faţă, deşi, după calculele lui, ea urma să împlinească opt luni şi jumătate. Pauzele şedinţelor erau singurele operative, fiind determinate, mai ales, de evacuarea celor slabi de înger. Disperat, Scaphandrio îşi tocmi o sosie, spre a-l înlocui la o şedinţă oarecare, în cadrul căreia urma să se dezbată mai buna folosire a terenurilor submarine, domeniu care nu ţinea de competenţa eroului. O împrejurare nenorocită făcu, însă, ca preşedintele reuniunii să rostească o observaţie tăioasă tocmai la adresa lui Scaphandrio. Necunoscând cutuma, sosia se ridică în picioare şi recunoscu sincer că greşise, ceea ce determină sala, îngrozită de atâta stângăcie, să izbucnească într-un vacarm de iad. Câţiva îl luară de guler pe intrus, ameninţându-l că-l aruncă pe fereastră, ceea ce duse la descoperirea stratagemei.

Un alt autor clasic, Pero Latyna, povestea într-o nuvelă episodul ocupării ţării sale, Thebada, de către armatele Turbei, petrecut cu câteva sute de ani în urmă. Monarhul şi căpeteniile militare se cufundaseră într-o reuniune care urma să stabilească tactica în cazul unei invazii. Nu fu îngăduită nicio pauză. Trupele imperiale turbe intrară nestingherite în Thebada, o prădară şi când, după câteva zile, se retrăgeau ghiftuite, lista vorbitorilor din Consiliul de coroană era departe de a se fi epuizat. În sfârşit, mareşalul Bankard reuşi să iasă din şedinţă, spre a decreta mobilizarea generală şi a citi un ultimatum către turbi, dar el se întâlni nas în nas cu primele convoaie de prizonieri eliberaţi de inamic.

„Conclavul ad hoc pentru ocrotirea cuvintelor şi-a încheiat lucrările" – anunţa, în ultima zi a mileniului trecut, ziarul umoristic de mare tiraj *N-aveţi o poantă în plus?,* al cărui motto era: „Spune-mi cu cine glumeşti, ca să-ţi spun cine eşti".

Conclavul operase un sondaj cuprinzător printre cuvintele irene, ale cărui concluzii le publica, în serial, ziarul smirn. Nu puţine cuvinte se plânseră că subiecţii vorbitori le confundă cu obiectele pe care le exprimă. Guvernul triton se angajase ferm că va livra Ligii douăsprezece produse de bază, dar beneficiarii se treziseră doar cu o duzină de cuvinte, altfel bine puse la punct şi în cunoştinţă de cauză. O insulă răvăşită de ciclon se trezi cu trei cuvinte elegante şi proaspete, dar ea solicitase *pâine, carne* şi *zahăr,* sub forma unui ajutor de urgenţă. Alte cuvinte îşi exprimaseră nemulţumirea faţă de tratamentul inegal la care erau supuse. Cel mai vehement se dovedise însuşi cuvântul *egalitate,* care avea impresia că, dacă în Altinia era rostit cu respect şi consideraţie, statul mader îl privea ca pe o rudă săracă. Unele cuvinte

observară existenţa unor oratori care le răpeau de lângă noţiuni, ceea ce permisese unui filosof cinic să afirme că vorbele deveniseră nişte covrigi cu găuri mai mari decât ei. Altele se plânseră de surmenaj. Erau, adică, atât de abuziv folosite, încât cădeau sleite de orice putere.

Conclavul îndemna irenii să păstreze cu mare grijă fondul planetar de cuvinte, să-l utilizeze raţional şi decent, în interesul comunicării corecte, al relaţiilor de cooperare exemplară dintre cuvinte şi cuvinte, dintre cuvinte şi noţiuni, dintre noţiuni şi capete, dintre capete şi locuitori, dintre locuitori şi locuitori. În spiritul vremii, Conclavul mai oferise şi *un premiu de frumuseţe,* câştigat de agenţia de ştiri *Xigenţa,* pentru următoarea telegramă de presă: „Aceasta reclamă, în aceste condiţii, tocmai acestea, acesteia revenindu-i unicul rol de acestare, deşi i s-a acestuit în chip acestant de acest acest".

— Vorbăria e o ploaie uscată, reluă Anida Minais. Acum, cuvintele-s puţine, dar influente. Vorba potrivită la treaba potrivită.

Îşi trase suflarea. Ochii ei căpătaseră irizări violete, părând mai adânci încă, mai limpezi şi mai pătrunzători. Mă întrebam dacă nu cumva abuzasem de bunăvoinţa acestor ireni, dar, în vreme ce-mi exprimam mulţumirile pentru informaţiile primite, gazda, aranjându-şi buclele negre, bogate, ne oferi câte o cupă de *grenada,* un vin aspru, din ţara ei de origine, Petuna, de pe continentul Silene. Îmi întinse cartea de vizită, asigurându-mă că aş fi putut s-o chem la *polyphon* oricând, la Ligă, acasă ori, după-amiază, la şantier:

— Cât despre programul dumneavoastră, Terry, vă sugerez să-l stabiliţi din mers...

Luându-mi rămas bun, am sărutat, profund mişcat, mâna cu adevărat dreaptă a secretarului executiv al *Sakourei*.

Mag-ul meu, deşi nu mai mare decât o carte de buzunar, i s-a părut lui Midas prea greoi, gândeam, de vreme ce m-a sfătuit să-mi procur un *puci,* un aparat de forma, dimensiunea şi culorile unei frezii, pe care puteam să-l port la butonieră. *Puciul* înmagazina cam o jumătate de milion de informaţii, fiecare de câte un minut, ceea ce mi s-a părut convenabil. Simţeam nevoia unui răgaz, a câtorva momente liniştite, spre a-mi fixa în memorie conversaţiile cu cele două înalte personalităţi irene. Midas îmi ghicise dorinţa, întrucât am putut parcurge o distanţă bună fără să scoatem o vorbă. De altfel, irenii nici nu vorbesc nesolicitaţi, aşa că tot eu am redeschis discuţia, întrebând încotro ne îndreptam. Prietenul iren îmi propuse, atunci, să luăm masa împreună, la el acasă, soţia şi copiii lui ar fi bucuroşi de cunoştinţă. Mai urma să-l viziteze şi un prieten din provincie, simpatic, deşi celebru, Thomis Argona.

— N-aş vrea să vă deranjez, spusei.

Midas tresări, observai chiar o uşoară grimasă pe chipul lui, dar, după o clipă, mă luă de braţ, consolator, şi pornirăm pe o alee de iarbă ruginie, deasă ca peria, cosită scurt. Era mărginită de ghirlande de *cartushe,* fructe ornamentale, nu mai mari decât tecile de roşcove, dar cu frunze fosforescente. Midas îmi zise că „numărul" lor trebuia privit seara ori noaptea. Mai încolo am trecut pe lângă un rond cu flori albastre, asemănătoare cu *floarea de colţ,* însă cu numai cinci petale. Nu se veştejesc niciodată. Vechii ireni o socoteau simbolul durabilităţii şi al prospeţimii, al rezistenţei la orice vreme. Creştea pe toate meridianele irene şi această floare, *sakoura,* a dat Ligii numele ei popular.

— Dar, spuneţi-mi, vă rog, ce s-a întâmplat cu „dreptul zării" şi de ce fusese atât de mâhnită Anida Minais?

— Vă pot informa în termeni generali, răspunse Midas. Dacă-mi amintesc bine, o recomandare a Adunării Plenare – aceasta se întâmpla cu nouă decenii în urmă – invita fiecare stat să nu-şi stabilească limitele spaţiului aerian peste douăsprezece *mile siderale*. Ţările mici, mai dezvoltate tehnologic, susţineau un cer mai înalt, aşa-numitul *spaţiu intensiv,* spre deosebire de statele mari, care beneficiau de *spaţiu extensiv*. Dar ţările mici manifestară, şi de astă dată, multă înţelegere, consensul realizat intrând în uz sub formula de *drept al zării*.

Numai că reglementările ulterioare, bi- şi multilaterale, dăduseră formulei un nou conţinut, continuă Midas. Vechea recomandare nefiind în mod formal abrogată, mesagerul palmyn s-a sesizat, invocând desăvârşita acurateţe a normelor internaţionale. Comisia juridică a luat act de sugestie, foarte întemeiată, de altfel, dar nu-mi pot da seama de ce n-a invalidat recomandarea Adunării Plenare. Problema a fost ridicată din nou, ceea ce a trezit un simţământ de jenă şi apăsare. Este intolerabil să pui un guvern în situaţia de a face o propunere de două ori.

— Şi care credeţi că vor fi urmările?

— Mi-ar fi greu să apreciez. Lucrurile se vor lămuri, fără îndoială. Oricum. Comisia juridică va intra pe mâna umoriştilor. Nu o invidiez, adăugă Midas, sobru, preocupat, când, la capătul aleii, coboram spre staţia de *glisor*.

Pătrunserăm într-un coridor subteran pe-un taluz uşor înclinat, acoperit cu muşchi de pădure. M-au şocat, mai întâi, aerul şi liniştea, amândouă limpezi, ca afară, apoi lumina odihnitoare, naturală, adusă în tunel printr-un sistem ale cărui detalii nu le-am investigat.

Glisorul venea din minut în minut. Era un vehicul simplu, ca un fuzelaj de avion – localnicii îi spuneau *suveică* – şi fiecare linie avea o culoare specifică. În Augusta existau, atunci, cincizeci şi şase de linii. *Glisorul,* ca şi celelalte mijloace de transport, circula pe o pernă de aer.

Ne-am urcat în *glisorul* galben de spic, trecând de pe peron direct pe covorul vişiniu dinăuntru. Midas mă învăţă cum să procedez în asemenea ocazii, spre a mă deprinde cu obligaţiile lor. Am introdus, deci, fisa în miniautomatul de pe platforma centrală, care mi-a indicat numărul locului meu. Era 13 şi am râs amândoi, fiindcă şi la ireni acest număr provoacă buna dispoziţie. Pe câteva rafturi erau rânduite reviste, ziare şi cărţi, acestea de versuri sau schije. Am luat o gazetă ilustrată, dar, ocupându-ne locurile, Midas mă îndemnă să-mi pun, precum ceilalţi pasageri, *cercelul,* un aparat cât o gămălie de ac, prins de o agrafă şi pe care-l agăţai la ureche, ca pe nişte clipsuri. *Cercelul* era, de fapt, un mini-aparat de *maori,* abreviaţiune indicând „veşti simultane evenimentelor", un soi de radio. Desluşii în casca minusculă un semnal de post, apoi vocea crainicului, care anunţa un program transmis la cererea călătorilor, emisiuni introduse cu cincizeci de ani în urmă, dacă nu mai bine. S-a avut în vedere că timpul e foarte preţios şi că un ceas, să zicem, cât durează cel mai lung traseu în oraşele irene, nu-i permis să fie risipit, el putând fi acoperit într-un mod instructiv şi agreabil.

Îl ascultam cu vădită curiozitate pe Midas, dar irenul fu nevoit să se întrerupă: la *maori* se difuza un buletin de ştiri. Cred că le-am reţinut pe cele mai importante... „Profesorul Probius Plato a reuşit, din nou, să modifice, împreună cu echipa sa, mişcarea de revoluţie a planetei Irene. Nu mai este nevoie, prin urmare, să vă potriviţi ceasurile." „Nu a intervenit niciun element nou în disputa pescadorului mirun surprins în apele teritoriale ale Pythoniei." „Banchiza oscilantă continuă să preocupe aşezările de pescari din fiordul Navigo, la frontiera dintre Nagaro şi Valdina."

Nu pricepusem mare lucru, iar stânjeneala mea fu şi mai mare când observai că toţi călătorii urmăriseră ştirile cu surâsul pe buze. A trebuit, deci, să apelez la serviciile bunului şi răbdătorului meu prieten.

Midas îmi spuse că, din trei în trei ani, Irene îşi permite o schimbare de-abia perceptibilă în mişcarea ei de revoluţie tropică, ceea ce duce la modificarea cursului orar cu o sutime de secundă. Spre a nu se perturba traficul şi a nu se recurge la potrivirea zecilor de miliarde de ceasuri, profesorul Plato a încercat să rectifice traiectoria planetei. Refuzând orice act de publicitate, marele savant s-a mărginit să declare, explicând succesul său epocal: „Operaţiunea e simplă – îţi fixezi doi vectori imaginari, cărora le dai întâlnire într-un punct real".

Datorită condiţiilor meteorologice nefavorabile, un vas de pescari amatori din Miruna pătrunsese, câţiva metri, în apele teritoriale ale Pythoniei. Observând, într-un târziu, eroarea, echipajul se adresă deschis gazdelor, cerându-şi scuze şi solicitând o întrevedere cu comandantul. Autorităţile portuare primiră, politicoase, scuzele pescarilor miruni,

menţionând că aceştia n-ar fi trebuit să fie atât de preocupaţi, întrucât zona era deseori supusă unor schimbări atmosferice bruşte. Ele îşi cerură, la rândul lor, scuze că nu avertizaseră în timp util vasul mirun asupra primejdiei, după care-şi invitară oaspeţii la un dejun de onoare. La care mirunii oferiseră gratuit întreaga cantitate de peşte, spre a-şi dovedi regretul şi buna-credinţă. Gestul lor li se păru, însă, excesiv gazdelor, care, până la urmă, acceptară să cumpere, dar numai la preţ oficial, recolta de peşte a mirunilor; aceştia refuzară indignaţi, disputa riscând să ia proporţii dramatice.

— Nu cumva umoriştii...

— Împrejurarea e cam sensibilă, poziţiile părţilor fiind prea tranşante. În asemenea cazuri, autorităţile intervin cu câteva aforisme şi spiritele se mai calmează. În schimb, fiordul Navigo ar putea ocupa prima pagină a ziarelor de umor...

Aflai, în continuare, că la graniţa dintre Nagaro şi Valdina apăruse o banchiză, purtată, probabil, de curenţii spontani. Se plasase în zona valdină, aşa încât, într-o dimineaţă, pescarii autohtoni începură să se amuze pe seama neaşteptatei apariţii. Era atât de lucioasă, că primul *torpylor*[5] se gândi s-o amenajeze ca patinoar natural şi permanent. Pescarii de pe malul opus urară valdinilor noi insule de gheaţă: „Poate, aşa, o să deveniţi o ţară mare". Numai că, a doua zi, din pricina aceloraşi curenţi spontani, banchiza se instală pe malul opus. Şi fu rândul valdinilor să-i tachineze pe nagari, urându-le noi mase glaciale, ca să ajungă o mare putere. Dar nici nu gustară bine gluma, că valdinii se treziră iarăşi cu bancul de gheaţă.

Distracţia devenise generală. Veneau ireni de la mari distanţe să se amuze pe seama banchizei transnaţionale, care, într-o bună zi, făcu de câteva ori drumul între nagari şi valdini. Cursa năstruşnică a banchizei trezi atâta haz, că *torpylorul* nagar îşi amână un discurs important, de teamă să nu-l umfle visul tocmai în momentele cele mai solemne.

— Alte urmări nu s-au mai semnalat, conchise Midas, izbucnind în râs, molipsindu-mă şi pe mine, care, la rândul meu, molipsii alţi călători, încât, peste câteva clipe, întregul vagon se cutremura de râs.

— Şi cum credeţi că se va termina povestea?

— Ar fi păcat să se termine prea curând, răspunse Midas, ridicându-se din fotoliu şi invitându-mă spre coborâre.

Potrivit obiceiului iren, întâi am coborât noi, bărbaţii, asistând, apoi, femeile şi bătrânii. Midas dădu ajutor unei tinere elegante, care-i mulţumi,

[5] Şef de echipaj, la pescarii ireni.

întinzându-i braţul într-un gest graţios, după care se îndreptă către *rulantul* pentru bagaje.

— E soţia secretarului de stat la transporturi.

— Da?

Midas păru contrariat.

— Da, răspunse mirat, şi, cum îl priveam stăruitor, aşteptând, se mulţumi să dea din umeri.[6]

Ieşind la suprafaţă, străbăturăm un parc, mai degrabă un crâng de zade şi cicadee, la marginea căruia locuia Midas, într-o clădire îmbrăcată în iederă, cu cinci etaje. Am urcat scările până la al treilea. Uşile, la ireni, nefiind încuiate, am pătruns imediat în prima încăpere, denumită *armada*[7], unde o femeie înaltă, ale cărei plete castanii, superbe, se revărsau pe umeri, ne întâmpină cu ochii ei verzi, de-o intensitate tulburătoare, parcă întrebători.

— Dânsul e Terry, Norida...

— *Altai*[8], rosti femeia, surâzindu-mi prietenos şi întinzându-mi, destinsă, ambele mâini.

I-am dăruit un buchet de flori, singura atenţie folosită la ireni. Mulţumindu-mi, Norida Latona primi şi *steropele* aduse de Midas, la ei obişnuindu-se ca bărbaţii să ofere flori soţiilor ori de câte ori le revăd.

Gazdele mă invitară în celălalt capăt al încăperii, unde era amenajat un mic boschet natural. Ne-am croit drum printre crengile aspre şi dese ale arbuştilor alpini şi ne-am aşezat pe nişte buturugi, în jurul unei mese rotunde, alcătuită din rădăcini presate. Cu oarecare timiditate, urmărindu-mi atentă reacţiile, Norida mărturisi, aranjând florile în vazele de lemn, că boschetul devenise locul de tihnă al soţului ei, ca replică la peisajul sideral, mai puţin divers şi colorat. Se interesă de zborul meu, despre care Midas îi vorbise cu simpatie, şi mă felicită pentru răbdare, adăugând că, în ceea ce o privea, accepta excursiile spaţiale mai mult din obligaţie. Săptămânal, trebuia să-şi însoţească elevii pe diferite trasee cosmice, la lecţiile practice. Preda mecanica fină la o şcoală din *coloana a doua* şi se înscrisese, de curând, la cursuri în *coloana a cincea*[9]. Mai colabora la municipalitate – evidenţa populaţiei – şi era preocupată că arhiva pe ultimii trei ani, pe care urma să o depună în ziua aceea la centrală, o uitase în poşetă.

---

[6] Mai târziu, într-o împrejurare identică, avea să-mi explice, totuşi, că secretarul de stat ar fi profund mâhnit dacă însăşi familia sa ar manifesta indiferenţă pentru domeniul lui de preocupări.

[7] *Acasă,* în sensul că oaspeţii se pot considera ca fiind la ei acasă.

[8] Formulă familiară, însemnând *vă suntem îndatoraţi*.

[9] La ireni, cele *cinci coloane* definesc treptele de învăţământ public: preşcolar, primar, liceal, universitar, final (doctoratul).

Midas se scuză pentru câteva clipe:

— Pregătesc un *trial*.

Cum întrebai de copii, Norida îmi spuse că-i puteam *trece în revistă* chiar atunci. Numai că băiatul, Cambrai, nu venise, încă, de la cursuri. Era în ultima clasă la liceul de *bolte cristaline*, profilat, adică, pe construcţia de hale industriale. Fetiţele erau, însă, acasă.

— Lid urmăreşte o emisiune *aracajù*.[10]

Soţia lui Midas bătu uşor la o uşă ivorie, ca o perdea de spumă, aşteptă răspunsul, după care mă invită în camera de lucru a copiilor. Mă izbiră, mai întâi, lumina puternică, dură, din încăpere, aerul sărat, de mare şi, înainte de a încerca să zăresc fetiţa, mă lipii de perete, speriat de un val ameninţător care era să mă lovească în piept. Îmi revenii, însă, în aceeaşi clipă, ajutat de glasul fetiţei. Îmi spuse *altai*, apoi, luându-mă de mână, mă conduse la un fotoliu, de unde puteam urmări emisiunea, dacă doream. Deocamdată, o întrerupsese şi Lid mă privea blând, insistent, cu ochii ei negri, împodobiţi de gene atât de lungi, cum nu mai văzusem. Avea bucle castanii, ca maică-sa, şi acelaşi surâs liniştit. Urma cursurile unei şcoli de *ocrotire a stării*, specializată în modificarea psihică la efort. Avea treisprezece ani, cu patru mai puţin decât Cambrai. Ajutată de Norida, îşi aranjă pletele inelate, după care dădu din nou drumul aparatului.

Calm, am putut să-mi dau seama ce era o emisiune *aracajù*. Nu am observat ecrane, nici mici, nici plate. Aparatele, invizibile, aduceau *faţa vizibilă* a lucrurilor în încăpere, oamenii erau în mărime naturală, iar mediul acţiunii – reprodus cu o veridicitate uimitoare: relief, culoare, sunet, chiar temperatură, dacă vroiai. Pereţii laterali dispăruseră, devenind larg al mării *Aruba*, iar pe plafon se mişcau, subţiri ca nişte fuioare, nori albi. Lid adora acest serial, care nara aventurile unei expediţii şcolare în căutarea curenţilor de suprafaţă, spontani şi capricioşi.

I-am mulţumit şi, însoţit de Norida, am trecut pe terasă, unde mezina lucra la o figurină de zăpadă. Nil s-a ridicat, înclinându-se, a bolborosit ceva, dar şi-a reluat, imediat, lucrul. Abia am reuşit să-i observ privirile albastre, neastâmpărate şi chipul îmbujorat, ascuns, cum şedea ghemuită, de părul ei blond, ca paiul de grâu. Era preşcolară, grădiniţa ei se numea *Creanga de magnolii*, de unde se întorsese cu o veste pe care se străduia să o priceapă. O colegă, plecată pe munţi, le scrisese că pe-acolo totul ar fi fost minunat, de nu s-ar fi îmbolnăvit omul de zăpadă, pe care-l găsiseră, dimineaţa, sub fereastră, mult slăbit – se vedea asta după cingătoarea largă, prea largă pentru el.

---

[10] Termen prescurtat, pentru *Faţa de-acum vizibilă a lumii*, similară televiziunii.

Reveniţi în boschet, abia gustarăm câte o sorbitură de *trial,* rece şi uleios, culoarea mierii, dar sec, când ne trezirăm cu un bărbat care, intrat vijelios, ne-a îmbrăţişat cu exuberanţă pe toţi. Thomis Argona era înalt, puternic, cu părul negru şi aspru, sprâncene stufoase, mustăţi bogate. Părea un urs şi ar fi inspirat oarecare teamă unuia mai slab de înger, de n-ar fi avut privirea moale, reţinută, aproape întrebătoare, ca de copil. Lucra ca zootehnist, şef de fermă, într-un cătun din nord, dintr-o zonă montană, şi era membru activ al câtorva academii, experienţele sale devenind de reputaţie universală. Ţinuse florile prea strâns, le mototolise şi nu putu fi convins să nu plece să aducă altele.

Ne-aşezarăm apoi la masă şi, potrivit cutumei irene, furăm serviţi de Midas, care ne puse dinainte toate felurile, urmând să ne alegem, fiecare, ce şi cât pofteam. La ireni, femeia este oprită să servească, menirea ei fiind de a schimba, când crede de cuviinţă, florile din vaze.

Conversaţia debută fără ceremonie. Thomis se interesă de dificultăţile zborului meu astral şi socotii potrivit să-i spun adevărul, mărturisindu-i că, mai ales la antrenamente, încercasem toate „durerile facerii". Mă oprii brusc, gândind că făcusem o gafă, şi tocmai mă pregăteam să găsesc o scuză oarecare, când Norida mă întrebă simplu:

— Dar ce artă profesaţi?

Scăpasem.[11] Mi-am exprimat preferinţa pentru muzică, adăugând că, în timpul liber, cântam la flaut. Adusesem, de altfel, cu mine un flaut.

Norida Latona aduse patru buchete de trandafiri albi, pe care Thomis îi examină cu o atenţie aparte.

— Flori adevărate, observă el, cu un tâlc pe care aveam să-l înţeleg abia mai încolo. Dacă *sintetikoşii* ar fi câştigat partida, ne-ar fi lipsit de încă una din marile noastre voluptăţi.

Adept înfocat al şcolii *naturiste,* Thomis începu să prezinte ceea ce el socotea a fi gravele şi ireparabilele primejdii ale sinteticului asupra vieţii. *Sintetikoşii* imaginaseră iarba artificială, frunza artificială, pădurea artificială.

— Eu nu vorbesc, menţionă Thomis, de savanţii, inginerii şi muncitorii care fac să prolifereze posibilităţile naturii acolo unde ea apare limitată şi epuizabilă. În construcţii, să zicem. Eu mă opun afaceriştilor care vor să contrafacă naturalul, să ridiculizeze raţiunea de a fi a lucrurilor, mare şi de neînlocuit.

---

[11] De-abia mai târziu, aveam să aflu că mamele irene nu cunosc sensul propriu al metaforei, iar, la figurat, expresia desemnează chinurile creaţiei spirituale.

Se întrerupse. În boschet se auziră foşnete şi, după câteva clipe, apărură Lid şi Nil, care cerură voie să tragă o fugă până la *Fildeş n-avem*. Fusei, fireşte, surprins, dar nu prinsei momentul să pun lui Midas întrebarea, întrucât Thomis se grăbi să-şi reia povestirea, vrând să profite, probabil, de absenţa Noridei, plecată să-şi conducă fetiţele.

Aflai, astfel, că *sintetikoşii ireni* proiectaseră un fel de lapte artificial, un praf gălbejit şi inodor, nu atât pentru mamele handicapate, cum ţipau reclamele. Ei îndemnau mamele tinere să nu-şi alăpteze copiii, ca să nu li se ofilească sânii.

— Este, observă iritat Thomis, accentuând fiecare cuvânt, ca şi cum ai îndemna irenii să nu dea din mâini şi să nu meargă pe propriile picioare, ca să nu li se ofilească membrele. Cine ştie la ce năzbâtii mai pot ajunge *sintetikoşii,* din grija lor pentru neatrofierea organismului! Ba, unele mame, mai naive, erau gata să accepte rahitismul şi subdezvoltarea copiilor pentru prezervarea unor sâni frumoşi. Ca şi cum nu s-ar fi dovedit că rostul sânilor este să alăpteze şi că, lipsiţi de acest rost divin, ei se strică de-a binelea!

Sintetikoşii mai susţineau că producţia irenă de lapte ar fi fost în suferinţă, ceea ce ar fi impus pulberea lor lactată.

— Unul din ei, Fronsac, veni în cătunul meu, Ambares, să îmi bage în cap născocirea, mie, care reuşisem să obţin şase *kastrune*[12] de lapte pe zi de la fiecare vacă. Fronsac îmi lăuda colbul lui, îl ascultam cu răbdare, dar una din vacile mele se apropie, altfel prietenoasă, de *sintetikos,* care, de spaimă, scăpă fiola din mână. Şi unde nu se apucă văcuţa să-i opărească praful, conform reţetei, de curgea licoarea prin iarbă! Ca să vedeţi ce isteţe pot deveni vitele, când simt cu cine au de-a face!

Midas izbucni în râs, turnă un nou rând de *trial,* îşi bătu prietenul pe umăr, dar Thomis nu schiţă nici măcar un zâmbet. Reluă, totuşi, mai puţin încruntat:

— *Sintetikoşii* n-au decât să spună bolovanului dovleac, dar să nu mă îndemne să-l consum fierbinte, din cuptor. Sunt foarte surprins că ei nu pricep ceea ce viţeii mei au sesizat demult: că puţină natură nu strică! Iată, să zicem, grajdurile mele, cele mai umile din lume. Când vin delegaţii străine la Ambares, ele caută cu privirea laboratoarele noastre miraculoase, dar nimeresc, până la urmă, la nişte grajduri oarecare, unde instalaţii simple reproduc foşnetul ierbii, freamătul frunzelor, respiraţia sau oftatul vântului, murmurul apelor şi, din când în când, un lătrat de câine, strigăt de om ori chiar muget de vacă. Vitele n-au cine ştie ce rafinament, dar au o brumă de suflet şi, uite, că nu le place claustrarea. Simţindu-se toată vremea în largul

[12] *O kastruna* = un decalitru.

lor, devin altele, adică, din obiecte, subiecte ale naturii. *Sintetikoşii* ne afurisesc, zicând că noi abordăm natura nu în chip pragmatic, ci poetic, ca şi când ar fi o ruşine. Adevărul e că am fost nevoiţi s-o protejăm ca pe-o fiinţă gingaşă, fragilă.

Reveni Norida Latona, aducându-ne flori de pădure, parcă turnate în bronz, înalte şi drepte, ca nişte baghete. Midas o puse în temă cu discuţia, dar soţia sa dovedi că era destul de familiarizată cu *implacabila dispută*. Spre bucuria lui Thomis, observă că *sintetikoşii* nu erau la prima lor înfrângere, cum *naturiştii* nu erau la prima lor victorie. Către sfârşitul mileniului trecut, unii experţi, chiar lideri ai *Sakourei,* socoteau că solul era secătuit, natura irenă vlăguită, iar singura scăpare o constituia hrana sintetică. În cadrul unor dezbateri violente, argumentele *naturiştilor* avură câştig de cauză şi, astfel, fu iniţiată una din temutele ofensive globale irene – combaterea deşerturilor, reintegrarea terenurilor scheletice în natură.

Pustiurile înaintau ca o armată oarbă, neînduplecată. Civilizaţii strălucite se sufocau sub nisipuri. Altele tremurau la răsuflarea fierbinte a dunelor. Pădurile se frângeau sub apăsarea vânturilor încinse, iar apele dispăreau brusc, parcă înghiţite de propriile lor albii. Acolo nu se mai trăia, se supravieţuia. Cel mai întins deşert era Mazura, care acoperea o treime din continentul Tamirei. Sub auspiciile *Sakourei* şi prin contribuţia tuturor statelor, năvălirea deşerturilor a fost oprită, datorită „flancurilor verzi" şi „tranşeelor albastre", cum erau cunoscute, în epocă, acţiunile de împădurire şi irigare. Ofensiva irenilor a fost de nestăvilit, marele pustiu fiind predat naturii. Devenit cel mai mare producător de struguri şi fructe din Irene, Mazura a acoperit, în aproape trei ani, toate cheltuielile alocate şi a contribuit, apoi, prin fabuloasele ei resurse, la capitularea celorlalte deşerturi. Dezolantul Karahur a devenit, ca urmare, grânar al lumii irene, iar fermele zootehnice cele mai întinse se află în fostul semi-pustiu Pantazona.

— Personal, opina Thomis, găsesc că vinul de Mazura e cam dulce. Altfel, efortul a fost îndreptăţit.

Vroia să spună că investiţia – 89 miliarde *korali,* dintre care trei sferturi oferite de *Sakoura,* sub formă de credite – fusese inspirată. În scurtă vreme, ogoarele denumite *operaţionale,* cultivate modern, puteau hrăni o populaţie de peste o sută miliarde de ireni, ceea ce ridica teribila chestiune a depozitării surplusurilor. Statele hotărâră, atunci, să reprofileze terenurile devenite excedentare, transformându-le în parcuri şi păduri de agrement, precum şi în *perdele de fier,* cortine vegetale care uşurau orientarea în regiuni complicat alcătuite.

— Am avut, fireşte, grijă să nu stricăm echilibrul ecologic, mărturisi Thomis. Credeţi-mă, adăugă el împăcat, că ţăranii ar putea deveni, fără nicio

caznă, *sintetikoşi,* ceea ce ar fi o mare pierdere; pe când *sintetikoşii* nu s-ar preface, cu una, cu două, în ţărani, ceea ce, între noi fie vorba, nu-i nicio pagubă! Ei nu înţeleg că de la firul ierbii începe lumea...

Revenit la hotel, după ce am mulţumit din inimă minunatelor mele gazde, m-am cufundat într-un somn profund, netulburat decât de un om de zăpadă, cu ochi mari, cu nasul înroşit de frig, care mi-a aruncat din uşă:

— Dormi liniştit, bătrâne! Sunt sănătos tun!

ZIUA A DOUA

Ellil s-a prezentat singură. Studia istoria artelor. Era bursieră a *Sakourei*. Midas o rugase să mă însoţească în *Lăcaşul Zeilor* şi să nu mă sâcâie cu întrebările. N-o să mă întrebe nimic, dacă aşa vreau, dar eu pot s-o întreb. O să-mi răspundă. Dacă va şti. Nu, să nu-mi fac probleme, nu-i nicio ruşine să nu ştii, ruşine e să te faci că ştii, când nu ştii.

Îmi vorbea o fată înaltă, cu părul cafeniu, prins în conci, cu privirile de-un albastru adânc şi aprins, atât de scrutătoare că ar fi părut incomode, dacă nu le-ar fi însoţit un surâs ocrotitor şi tandru. Avea un mers uşor, elegant, cred că aşa merg balerinele când se plimbă pe stradă, cu timpul aflând că toţi irenii frecventează, la şcoală, şi *cursuri de mers*. Purta, în cinstea zilei, un fel de *sari* indian, un vestmânt alb care-i înfăşura trupul zvelt, era portul lor popular din insula Djerba, socotită, odinioară, capătul Meropei, deci al lumii irene. De altfel, localitatea ei natală, Utamaro, însemna *Ultimul Ţărm*.

— Dacă Midas aprobă, vă invit s-o vedeţi...

Lucra la filatura din Utamaro, ca *magiciană,* creatoare de culori. Irenii au cultul culorilor şi Ellil trebuia să caute mereu alte nuanţe, ceea ce a determinat întreprinderea s-o trimită la specializare în Augusta, unde, pe lângă Academia de arte, se mai găsea *Banca memoriei generoase*. Logodnicul Ellilei era din Altinia, metalurg, profilat pe *pulberi marine,* adică valorificarea nodulilor metalici din adâncurile oceanice. Se pregătea de *final* şi ţinea morţiş ca pe lucrarea de doctorat să fie notată, drept coautoare, întreaga echipă. Ellil nu pricepea ce era în capul lui. Altfel, altinii sunt de ispravă. Îşi păstrează surâsul chiar în împrejurări dramatice şi reuşesc să descopere lucruri dezarmant de simple.

Ţările, cred ei, pot fi mari, pot fi mici, dar toate sunt vecine. Frumos e să fii vecin bun şi curat. În vechime, se spunea că vecinii ţi-i dă *Nasbynal*.[13] Şi ce dacă? Rău e că unii vroiau să fie cât mai vecini, să aibă, adică, tot mai mulţi vecini, dar pe seama altor vecini. Vecinătatea a rămas o realitate, la fel de durabilă ca Irene. Altinii au avut dreptate. Voi mai auzi de ei. Sunt primitori şi drepţi. Şi nu-i uşor să fii drept. Linia dreaptă e drumul cel mai scurt dintre două puncte, dar şi cel mai greu.

Ellil se opri un moment, privi împrejur, spre a recunoaşte locurile, pesemne, după care mă asigură:

— Nu mai avem mult.

Nu simţisem trecerea timpului şi nici lungimea drumului, îl felicitam în gând pe Midas, avusese o idee bună, mergeam liniştit, când Ellil îmi spuse că

---

[13] *Dumnezeu*, în limba altină (arh.).

Lăcaşul Zeilor se afla în custodia Artelor, studenţii erau ghizi prin rotaţie şi, în ziua respectivă, fusese rândul ei.

— Asta e tot, conchise bursiera, cât eu îmi feream privirile, înţelegând că irenii îţi citesc în suflet.

Mă luă de braţ, încetinind mersul.

— Am ajuns la Cyrenas.

Sub ochii noştri se desfăşura un râu parcă acoperit de argint, încremenit între ţărmuri înalte, înverzite. Dincolo, era *Lăcaşul Zeilor,* primul muzeu al Jeradei, un amfiteatru întins pe cinci coline înalte, egale, dispuse în semicerc, temple vechi, cu coloane albe, puternice, ca nişte torţe de piatră. Ellil se oprise, şoptindu-mi s-o imit. Ne-am înclinat, tăcuţi, în faţa arcului alb, imens, păstrând, cum spun irenii, un moment de smerenie.

Trecurăm, pe una din punţile de marmoră aruncate peste Cyrenas, dincolo şi intrarăm, cu sfială, într-o clădire scundă, de-un alb tulburat. Acolo era adăpostită magnifica pânză a lui Valis, *Mylene,* femeia care adunase în priviri toată tristeţea, neţărmurită, fără întrebări, atât de răscolitoare, că-mi aplecasem fruntea. Ellil mă însoţi, apoi, la pictura lui Rhodos, care crease o altă legendă a *Facerii irene,* Soarele plămădind din lumină lucrurile lumii. Alături se afla tabloul lui Paras, închipuind fuga haotică a umbrelor, aceste lumini convertite la supunere.

Erau picturi *redate,* spunea Ellil, invitându-mă să ne aşezăm pe un trunchi de piatră, de unde puteam admira toate cele trei avuţii. Am rugat-o să continue, dar, în acel moment, s-a petrecut ceva uluitor. Ellil, care vorbise, până atunci, atât de curgător şi de limpede, devenise de-o stângăcie inexplicabilă, se chinuia să găsească termenii potriviţi, recurgea la perifraze atât de întortocheate, încât mi-era peste putinţă să pricep măcar o frază. Am apelat, mai târziu, la sprijinul unor reputaţi specialişti. Dar, spre a nu întrerupe şirul naraţiunii, voi transcrie acum datele pe care ar fi dorit Ellil să mi le încredinţeze. Mai precizez că le reproduc prin propriile mele formulări, fără corespondenţe în *jerada* modernă.

Aşadar, vechile invazii însemnaseră şi jaf spiritual. Bunuri artistice de o valoare inestimabilă erau smulse popoarelor care le creaseră. Mai fusese, apoi, comerţul fraudulos cu valori artistice. Se inventau destule pungăşii pentru însuşirea minunilor de artă ale altor naţiuni. Un rol oarecare jucase întâmplarea. Şi, iată, *Mylene* nimerise în Plutonia. Jeradinii, care erau în stare să se închine picturii divine, o ştiau din auzite. Tot în Plutonia ajunseseră pânzele lui Rhodos şi Paras. Se spune că niciun zeu n-ar fi putut imagina *Vânătoarea de lei* a lui Farmio, executată în jad şi diamant, dar scoasă din Augusta pe ascuns şi închisă într-un muzeu triton. Amanta unui conte din Guskania purta ca brăţară un mic colier, format din 13 pietre de

ametist, pe care era transcris, cu dumnezeiască migală, un poem de dragoste altin. Lucana, care dăduse Irenei pictori de-o forţă greu de egalat, nu avea în muzeele sale niciun tablou reprezentativ, toate fiind expuse în Madera.

Era nedrept. Un critic de artă plutonic publicase un volum despre *Mylene*. „Nu mai căutaţi taina acestei tristeţi. Ochii sunt întunecaţi, fiindcă i-aţi înstrăinat" – avea să scrie, la vremea aceea, marele publicist altin Ylun Carto. Când un individ trece, prin contrabandă, peste frontieră un sac cu varză, el este înfierat, şi trebuie să fie – mai spunea gazetarul din Altinia. Dar când valori inestimabile sunt smulse unui popor, nu trebuie să fim cu atât mai mişcaţi?

Specialiştii din Augusta mai spuseră că presa lor deţinea, încă pe atunci, o mare forţă persuasivă, ea fiind a doua, şi ultima, superputere a lumii, după Liga Naţiunilor Irene. Aşa încât, ziarele de la sfârşitul mileniului reuşiseră să sensibilizeze opinia publică, să plaseze o oglindă în faţa conştiinţei vremii. Lucrurile nu erau simple. Plutonii se obişnuiseră cu *Mylene*, iar obişnuinţa e a doua natură, cum spunea un gânditor. I s-a răspuns că decenţa e prima natură, aşa încât trebuie să priceapă că nu-i frumos să frustrezi un popor de mărturiile propriei sale fiinţe naţionale. Pe scurt, Comisia culturală a *Sakourei* a deschis o discuţie ca între oameni decenţi. S-au ascultat toate argumentele, s-au reţinut toate ideile. Exista preocuparea ca dezbaterile să nu ia, cumva, o turnură nedorită, să nu urmeze incriminări aspre şi plăţi de poliţe. Dar irenii au înţeles că în umbra unor titani nu puteau decât să gândească drept şi să discute cinstit. A fost pornită, atunci, o mişcare îndrăzneaţă – *Restituirea reciprocă a bunurilor spirituale*.[14] Plutonii fură primii care redară, de bună voie, operele de valoare care nu le aparţineau, primind, în schimb, bunurile spirituale proprii, înstrăinate în împrejurări vitrege. Urmară tritonii.

Spre a stimula această nouă şi dificilă ofensivă globală[15], *Sakoura* a convocat o sesiune extraordinară, desfăşurată în ultimă zi a mileniului trecut. Documentele vremii consemnau că ea a decurs într-un climat de emoţie, sub semnul *echilibrului valorii*. Fusese depus un proiect de acord, iar când preşedintele a întrebat dacă erau obiecţii, mesagerii s-au ridicat în picioare, înclinându-se, în semn de omagiu al fiecăruia pentru fiecare. Reuniunea aceea a mai întemeiat consensul, renunţându-se la serviciile, altfel meritorii, ale rezoluţiilor scrise.

— Vedeţi, *Mylene*, revenită acasă, rămânea, poate, aceeaşi. Dar, sigur, Jerada era alta.

---

[14] Mai cunoscută sub denumirea ei populară: *Tardiv, dar bine, totuşi*.

[15] De-aici, am putut relua povestirea Ellilei.

Punându-mi mâna pe braţ, privindu-mă drept în ochi, invitându-mă, adică, să-i reţin mai atent gândurile, Ellil adăugă că patrimoniul naţional se constituise, de-atunci, într-o coloană originală a stării de autenticitate, însemn de independenţă şi participare egală la viaţa irenă.

Am însoţit-o apoi pe Ellil la *Templul luminii*. Fusese demontat, piatră cu piatră, şi cărat tocmai în Pythonia. Adus acasă, reconstruit, piatră cu piatră, el domina *Lăcaşul Zeilor* prin cupola-i imensă, albă, sprijinită de coloane albe, puternice ca nişte braţe de zei. Templul era închinat luminii, care trebuie să se aştearnă neîntinată asupra tuturor formelor. Aşa gândeau anticii Jeradei. Ellil vorbea aproape în şoaptă. Trecute printr-un filtru murdar, razele soarelui, atât de curate, ajung pe lume impure. Lumina nu are nevoie de filtre. Lumina nu vine, nu pleacă. Ea nu răsare şi nu apune. Nu se strecoară. Nu se furişează. Irene rămâne Irene doar cufundată în lumină.

Păstrarea bunurilor culturale devenise o treabă a obştei. Era adevărata ei religie. Nu găsea alt cuvânt. Adevărata religie irenă. Iar operele se dovediseră recunoscătoare. A fost ceva formidabil!

Ellil începu să nareze cu înflăcărare, privirile-i căpătară sclipiri când ironice, când pătimaşe, iar tonul era de adevărată pledoarie.

Da, se întâmplase ceva de necrezut. Şi primul gest frumos, de antologie, l-a comis *Mylene*. A condus o sesiune a *Sakourei*. Cu vreo sută de ani în urmă. Adică, preşedintele de-atunci al Ligii, Celest Carpo, un altin, a urzit o idee cu adevărat necruţătoare. La o reuniune care discuta noua condiţie a femeii irene, el a propus – şi s-a acceptat – ca deasupra tribunei oficiale să troneze *Mylene*. Şi a fost primită *Mylene*. Era singura femeie, într-o aulă solemnă unde se discuta despre condiţia femeii.

— Nu voi rosti un raport, a declarat liderul Ligii. Minunea lui Valis e mai mult decât un document. Vă rog ca, înainte de a vă citi discursurile, să citiţi în ochii acestei femei, care sunt ai Irenei.

Sakoura nu prezentase un raport, dar distribuise mesagerilor, la cererea acestora, câteva *studii-periscop,* teme generale de reflecţie permiţând abordări de perspectivă. Se arăta, dacă am reţinut exact, că făcea încă şcoală teoria conservatorilor, care credeau că femeia irenă ar fi un „sublim socialmente de prisos". Lozinca avangardiştilor, potrivit căreia femeia trebuia să devină un bărbat de sex opus, beneficia de nu puţini susţinători. Mai era, totuşi, experienţa altină care dovedise eliberarea psihică a femeii, în cadrul *Operaţiunii Farmec*. Iar petunii probaseră că, încetând de-a mai fi casnică, femeia nu devine, în chip automat, promovată. Manifestul mişcării feministe din Augusta, intitulat „Căsnicia e numele de fată al corvezii", se exprima şi mai direct: „Femeile irene par mai degrabă alungate din cămin,

decât primite în serviciul obştei. Este, oare, necesar să continuăm a umbla prin arena publică doar în vârful picioarelor?"

Ellil, care povestea din memorie, îmi mărturisi că un cuvânt subtil avusese gazeta *Întoarcerea argumentului risipitor,* care considera sesiunea Ligii nu un act de bunăvoinţă ori concesie, ci o matură obligaţie a jocului. Irene ar fi avut nu numai şase miliarde de braţe în plus[16], dar şi trei miliarde de colivii în minus. Crezând că toate erau vorbe, lidera formaţiunii juvenile *Numărătoarea inversă,* din Djerba, replicase că „o claie de fulgi nu face cât o aripă".

— Scuzaţi-mă, întrebai, dar condiţii pentru antrenarea socială a irenelor existau?

— O, da. Mesagerul Mirunei admitea că ei se aflau în situaţia de-a acumula, cu nerăbdare, condiţii în stocuri supranormative, neavând răbdarea de-a le da în folosinţă. Adevărul era că începuse, în diferite ţări, *mersul* femeii irene, care pornise să descopere aria socială şi să se stabilească statornic în noile ţinuturi. La scara globală, ea deţinea, însă, roluri subalterne.

Subiectul mă copleşise într-atâta, încât nici nu mi-am dat seama când ne aşezarăm pe treapta de *tythan*[17], una din cele trei sute şasezeci şi cinci de trepte care coborau din *Templul luminii*. Ellil mă întrebă, deodată, aproape cu spaimă, dacă nu abuza de curiozitatea mea, împovărându-mă cu atâtea amănunte. I-am jurat că lucrurile lor mă impresionau şi că i-aş fi rămas recunoscător dacă m-ar fi „împovărat" până la refuz.

Continuă, la rugăminţile mele insistente, prin a-mi descrie un alt *studiu-periscop,* care arăta că un înalt funcţionar din Ribera acceptase să renunţe la serviciile secretarei şi să folosească, prin forţe proprii, aparatul de *polyphon*. În prima săptămână, riberul căpătase pe buricele degetelor un fel de chist. Dar, dovedind bărbăţie şi curaj, ajunsese, cu timpul, să formeze aproape zece apeluri pe zi, fără leziuni digitale. Domnişoara care îndeplinise această misiune putu, astfel, să-şi exercite cu folos profesiunea – *formatoare de fire*[18] – pentru care o pregătise obştea.[19]

În sesiunea *Sakourei,* sub ochii trişti ai *Mylenei,* mesagerul altin argumenta că, atrăgând miliarde de competenţe în circuitele vitale ale

---

[16] La vremea respectivă, jumătate din populaţia Irenei o formau femeile, *harul originar,* cum le numea Menidas.

[17] Rocă foarte dură, asemănătoare cu jadul, de culoarea florilor de tei.

[18] Grad echivalent cu educatoare la preşcolari.

[19] Înainte vreme – avea să-mi spună un publicist – la ireni existau şi *pertinas* (servitoare), care îndeplineau muncile cele mai nesuferite, pentru ca stăpâna să aibă răgazul şi starea de spirit de-a se întreţine, la patru mâini, cu un musafir fără altă ocupaţie.

societăţii, irenii ar fi sporit nu numai avuţiile naţionale, ci şi cota de demnitate a devenirii lor.

Cuvântul final al lui Celest Carpo a intrat în folclorul politic: „De ce a trebuit să ne dăm seama, abia astăzi, că zeii au feminin, pe când idolii – nu?"

Mylene, se spune, i-ar fi copleşit pe unii, i-ar fi încurajat pe alţii, de-atunci făcându-se mult, se mai face încă, pentru ca frumuseţea şi farmecul femeilor irene să nu fie alte nume ale sublimului de prisos. Muncile penibile, corvezile au fost preluate de automat şi *trasor*[20]. Irenele au adus climatului public un mare spor de gingăşie şi puritate, întărind criteriul de valoare al decenţei.

„Sesiunea *Mylene*", cum a rămas în analele Ligii, a întemeiat şi tradiţia ca, la nevoie, marile opere de artă să fie *invitate de onoare* sau *observatori cu titlul de persuasiune*. Când s-a discutat despre soarta Niveziei, aşezare sidonică ameninţată cu scufundarea, în holul Ligii a fost adus un grup statuar, creat, din rocă de munte, de marele sculptor Alcidias. Un spectacol de *umbră şi lumină* arăta cum Nivezia, vatră de palate şi temple, având picturile murale cele mai vechi din Irene, se scufunda lent, oraşul cupolelor albastre, unind cerul cu marea într-o expresie vie a nemărginirii, era sfidat de furia apelor. Salvarea Niveziei cerea resurse fabuloase. Pe măsura frumuseţii ei fabuloase. Oraşul sidonic e viu. Se spunea că fusese salvat de *Sakoura*. Dar şi de Alcidias.

Cum observasem că *Lăcaşul Zeilor* era nepăzit, că exponatele erau nesupravegheate, am întrebat-o, surprins, pe Ellil:

— Spuneţi-mi, nu-i riscant să lăsaţi aceste averi de izbelişte? Dacă un pungaş...

— Ce înseamnă „pungaş"?

— Un individ care, să zicem, vrea să fure un tablou.

— Nu vă înţeleg, Terry. Cum, adică, să fure?

— Să-l vândă unui colecţionar, unui milionar, bunăoară.

Bursiera dădea semne de nervozitate.

— Ce-i asta, un milionar?

— Un tip care are prea mulţi bani.

Căzu pe gânduri...

— Şi ce face un tip cu prea mulţi bani?

— Cumpără tablouri, alte piese rare şi se însoară cu o femeie mult mai tânără şi foarte frumoasă.

---

[20] Robot, în *jerada.*

Ellil mă privi rugătoare. Începusem să mă căiesc amarnic de întrebarea mea, ofensatoare – îmi dădusem prea târziu seama, şi mi-am impus să nu mai continui, cu orice preţ. Chipul fetei devenise palid de atâta efort:

— Dar ajung femeile tinere şi frumoase pentru câţi milionari aveţi?

Dacă m-am decis să redau această discuţie în amănunt, o fac pentru a vă sugera cât de naivi sunt irenii şi cât de greu s-ar putea descurca în împrejurări aspre. Când i-am spus, ca să schimb vorba, că *Mylene* ar merita pe puţin şase miliarde de *korali,* Ellil a făcut ochii şi mai mari:

— De unde aţi scos asta? Preţ de cost? *Mylene?* Ar fi oribil!

Avu o grimasă amară. Până la urmă, îmi luă întrebările drept curiozitate uşuratică, poate o glumă. A liniştit-o emoţia mea sinceră, când i-am mărturisit admiraţia umilă pentru titanii Jeradei.

Am coborât în tăcere *treptele luminii. Magiciana* din Utamaro îşi desfăcuse conciul, nici nu ştiu când, buclele cafenii îi acopereau umerii ca un şal.

— Vă apără de soare...

— Le-am scos la soare. Or fi şi obosit strânse în coc.

Trecurăm peste Cyrenas, păstrarăm din nou un moment de smerenie – mulţi ireni se înclinau, ca şi noi, în faţa arcului sacru – după care am pornit pe malul stâng al râului, la vale. Ne abăturăm către o piaţă pentagonală, în centrul căreia se înălţa un obelisc de aramă, un *proiectil,* i-a zis Ellil, la baza căruia fusese gravată o inscripţie: „Cine nu învaţă din istorie riscă să o repete". Era îndemnul unui om politic din Serena, rostit cu un veac şi jumătate în urmă.

O însoţeam pe Ellil supus, ca o umbră. Îmi arătă, în grabă, o clădire modestă, fără etaj, care adăpostea *Muzeul costumelor*. Ghid era ultimul rege iren, Fyrtik al IV-lea. El însuşi dorise acest post, pe care-l îndeplinea cu seriozitate. Era simpatic, zicea Ellil, destul de jovial şi cu o pricepere fermecătoare în a prezenta costumele de epocă de la curtea lui. Unele veştminte le îmbrăca el însuşi, ceea ce era foarte nostim.

— Nu mai avem prea mult timp, dar nu aţi dori să vizitam, măcar în fugă, muzeul de alături? Ar fi deconectant.

Construcţia, veche, obişnuită, avea trei etaje şi un acoperiş în formă de cupolă. Am coborât câteva trepte de calcar, cu băgare de seamă fiindcă paşii vizitatorilor săpaseră în rocă, lăsând urme vizibile, adânci, iar când am pătruns în prima sală de la parter, Ellil îmi spuse că ne aflam la *al treilea,* dar piesa ei favorită se găsea sus, la subsol. Zâmbea, eu nu prea, aşa că, fără s-o mai rog, mi-a precizat că acolo, la *Secţiunea de istorie bufă,* numerotarea încăperilor, a exponatelor şi a caturilor se făcea pe dos. Aşa gândise creatorul muzeului, cunoscutul militant pentru *drepturile premiselor*

corecte, Cardena, laminorist petun, mesager la *Sakoura* pe vremea întemeierii ei.

Am urcat la ultimul nivel şi am intrat într-o sală nu prea încăpătoare, dar în care se afla destulă lume. Am observat, din primele momente, că unii vizitatori făceau eforturi să nu izbucnească în râs şi, discreţi, încercau să-şi ascundă faţa cu nişte prospecte. Pe un perete puternic luminat era expus tabloul unui istoric binecunoscut la ireni, Kanish Boufna, iar în câteva vitrine se aflau scrierile sale. Boufna era triton, iar Tritonia se desprinsese din fostul imperiu turb, care, cu un sfert de mileniu în urmă, ocupase câteva ţări străine, ciuntise teritoriile altor state, pusese regi din propriile dinastii peste alte naţiuni şi cărase bogăţiile popoarelor oprimate. Kanish Boufna se repezise să disculpe regii turbi, printr-o lucrare în opt volume, însumând cam treisprezece mii de pagini, tradusă în toate limbile Irenei.

Ne retraserăm într-un colţ, lângă fereastră, iar Ellil povesti mai departe, aproape în şoaptă, la început amuzată, privind chiar ironic spre tabloul lui Boufna, dar, cu încetul, ochii fetei fură copleşiţi de oarecare compasiune. Îmi spuse că, după istoricul triton, regii turbi n-ar fi ocupat nicio ţară străină, ei trimiţându-şi trupele aiurea disperaţi de stângăcia cu care populaţiile indigene îşi rânduiau treburile interne. Nu-şi însuşiseră cu forţa niciun petic de pământ, ţinuturile străine luându-le în păstrare fiindcă deţineau oarecare experienţă în administrarea teritoriilor întinse. Prinţii turbi nu fuseseră impuşi, ci trimişi în misiune peste hotare, ei cunoscând perfect limba musafirilor, spre deosebire de conducătorii localnici. Bogăţiile nu fuseseră prădate, ci pretinse ca mărturii ale recunoştinţei pentru ţinuturile luate în păstrare şi gospodărite, nu fără bătaie de cap, de către monarhii turbi. În această manieră se şi exprimase, de altfel, regele Kriptofeck, pălmuind un dregător al curţii care observase că „pământul străin e prea fierbinte".

Lucrările lui Kanish Boufna, care stârneau hazul irenilor, erau însoţite de remarca celebrului umorist triton Alkaz: „Dacă am da crezare foştilor noştri monarhi, ei au avut de-a face cu nişte naţiuni desculţe (pe care le-au pingelit), ascunse (pe care le-au descusut) şi murdare (pe care le-au curăţat)".

Alkaz găsise intenţia lui Boufna „excesiv de cuvioasă, deci nu fără prihană". „Boufna – mai scria umoristul – crede nu numai posibil, dar şi pasabil ca turbii să fi luat o frontieră străină subţioară, ca pe-o frânghie, şi s-o ducă mai încolo, după cum îi tăiau picioarele."

Chipul istoricului mi se păruse întunecat şi aspru, dar Ellil îl credea mai degrabă speriat şi arţăgos, şi cum spuse, compătimitoare – „Sărmanul Bouf!" –, un tânăr, care tocmai trecea prin faţa noastră, tresări, îngânând o scuză, ceea ce o făcu pe *magiciană* să roşească până-n albul ochilor.

Coborârăm, imediat, de la subsol, la etajul al doilea, unde bursiera îl căută pe custodele din acea zi al *Secţiunii,* profesorul Arphidas, membru al Academiei de arte, îndrumătorul ei la lucrarea de *irepetabile nuanţe*. Îl descoperi într-un grup de şcolari, adânc preocupat şi, spre a nu-l tulbura, trecurăm neobservaţi într-un mic salon, cu laturi în zig-zag, căruia Ellil îi spusese *Din fragedă discordie*.

Erau acolo hărţi, benzi, desene, dintre care unul reproducea un rac cu treisprezece cleşte şi cu o coadă subţire, fragilă, dar ostentativ relansată. Observând interesul meu pentru desen, un student ne prezentă un scurt documentar de epocă, în imagini colorate, care înfăţişa, cu sobrietate şi eleganţă, episodul *Kukuruk,* organism integrat de la finele mileniului trecut, la care subscriseseră treisprezece guverne din Merope. *Kukuruk* vizase desfiinţarea frontierelor economice în beneficiul comerţului neîngrădit, căutând să compromită avertismentul delicat al *Sakourei:* în construcţiile supranaţionale, ochiul vede, dar dintele n-apucă. Din comentariul crainicului, care prelua chiar un fragment pe viu, reieşea că *papagushii*[21] susţineau acelaşi lucru, dar cu alte cuvinte, disputa căpătând proporţii de vacarm când urma să se decidă cine spusese primul acelaşi lucru, din care pricină nu s-a întâmplat ca ultimul să spună vreodată acelaşi lucru, şedinţele întrerupându-se brusc şi violent, cât miniştrii se retrăgeau pentru consultări.

Mi-am dat repede seama că, obişnuiţi ca acorduri importante să fie convenite în câteva minute, unele prin *polyphon,* irenii nu puteau decât să zâmbească stânjeniţi povestindu-mi despre faimosul comunicat *Kukuruk,* potrivit căruia „delegaţii au căzut în unanimitate de acord să amâne încheierea unui acord pertinent, până la maturizarea premiselor". Am mai aflat că *papagushii,* perseverenţi, au căutat să se folosească, în demonstraţia lor, de excepţionala capacitate de adaptare a *sarpedonelor*[22]. Dar, *sarpedonele* fulmine s-au topit intoxicate de buchetul tare al vinului plutonic, în timp ce „oţetitele" plutonice au părăsit teritoriile fulmine cu un bâzâit atroce şi sfâşietor. *Papagushii* convinseseră definitiv de anticauza lor, când declanşară o teribilă încăierare în jurul zonelor de pescuit, neconcertat stabilite. Îngrijoraţi, liderii *Sakourei,* care epuizaseră cele mai temute proverbe, se apucaseră să comande nişte epigrame persuasive, când apăru, salutar, în bicotidianul de umor *Alerta,* din Sarathoga[23], o notiţă pe pagina întâi.

---

[21] Cleşte de rac, în limba fulmină (arh.).

[22] Musculiţe de oţet, în fulmină (arh.).

[23] Capitala Maderei, ea însăşi integraţionistă.

Publicată la rubrica *Gluma, ca forţă de intervenţie,* notiţa puncta: „Iată-ne, din nou, în prezenţa trupelor. De astă dată, de heringi. Chemaţi la luptă de *papagushi,* bieţii recruţi s-au refugiat în panică, amintindu-şi de bunul dicton bătrânesc: «Când se bat rechinii, e înghiţit heringul». Alianţa *Knkuruk* e îndrituită să facă apel."

Papagushii, făcându-se de râs, s-au afundat, pe rând, în anale.

Mişcat, vă daţi seama, de forţa de descurajare a ironiei la ireni, mărturisii, spontan, că Midas mă prevenise de maliţia şi operativitatea umoriştilor.

— Maliţie? Dar toată lumea glumeşte, îmi răspunse studentul. Şi, încă, destul de blând.

Nu mică îmi fu surpriza, când ghidul scoase din buzunarul bluzei o foaie, izolată, din ediţia de prânz a gazetei oficiale a Ligii, *Cintra*[24], în care era vorba, nici prin gând nu mi-ar fi trecut, despre gafa Comisiei juridice. În aproximativ zece rânduri, gazeta presupunea că juristului respectiv îi plăcuse atât de mult propunerea palmynă, încât s-a trezit că o bisează la scenă deschisă. Se aşteaptă – conchidea autorul – ca visătoarea Comisie juridică să biseze şi cântecul de lebădă.

Nici nu-mi revenisem bine, când tânărul adăugă că aveau şi ei o foaie, la Arte. Se chema *Ocolul zilei pe poante cu pânze* şi avea menirea de „a striga catalogul în altă ordine decât cea alfabetică". În penultimul număr, fusese strigat chiar studentul nostru, care rostise, cu seriozitate, o platitudine la seminar.

— Nu m-am bucurat, vă închipuiţi. Dar m-am gândit că nu strică, dacă te împiedici, să ţi se întindă o mână, decât să ţi se dea un brânci.

I-am strâns voios mâna, la plecare, şi i-am urat să-l ocolească poantele cu pânze.

— Şi pentru mine-i o urare, observă Ellil, studentă, şi ea, la Arte.

Revenind în hol, nu-l mai găsirăm pe profesorul Arphidas. Ni s-a spus că plecase în muzeul de alături şi Ellil se grăbi să-l întâlnească. Am nimerit, astfel, la *Casa Bijuteriilor,* unde n-am putut să zăbovim prea mult spre a examina colecţia de pipe, pungi de tutun, nasturi, creioane, bricege, ceasuri şi chiar petice de hârtie, toate aparţinând unor militanţi anonimi pentru cauze rămase în istorie. Într-o vitrină minusculă mai erau aşezate pene, condeie, stilouri, cu care fuseseră semnate tratate şi acorduri de referinţă. Ultimul stilou fusese depus cu douăsprezece decenii în urmă, de-atunci irenii încheind verbal înţelegerile bi- şi multilaterale.

Custodele-academician ne-a întâmpinat prietenos, deşi mi s-a părut distant şi protocolar. Avea o frunte impresionantă, atât de înaltă, încât ochii

---

[24] *Vestea,* în limba *jerada*.

profesorului mi se păreau micşoraţi, ca strânşi sub o povară. Îi comunică Ellilei că putea fi găsit, după-amiază, la *forum*[25] şi ne conduse, cu bunăvoinţă, răspunzând la câteva întrebări pe care i le adresasem între timp.

Reţeaua muzeistică este destul de ramificată în Irene. După cum spunea profesorul Arphidas, muzeele, ca şi cărţile şi manualele de istorie, îşi propun să menţină grija irenilor pentru ziua de ieri. Ideea fusese lansată de un mare istoric altin, Agronias, care găsea firească grija pentru ziua de mâine, dar, socotea el, irenii trebuie să înţeleagă că, intrat în istorie, un act devine ireparabil.

Arphidas adăugă că grija irenilor pentru ziua de ieri înseamnă a face totul pentru fiecare şansă a prezentului, a nu irosi nicio idee, nicio faptă, nicio picătură de sudoare. Ireversibil, timpul înseamnă răspundere şi a pierde fie şi o fărâmă din această incomensurabilă avuţie se cheamă uşurinţă. Materie primă a existenţei, el trebuie chibzuit cu sfinţenie, fiind irecuperabil, spre deosebire de materia secundară. Măsura lui rămâne încărcătura de acţiune umană, care înglobează gândire, voinţă, suflet, bunuri, adică totul. Greşea istoricul vechi care credea că timpul, odată scurs, persistă, ca un joc de lumini şi umbre, doar în amintiri, mare sau mic, după natura receptivităţii irene. Realizat, timpul se retrage, material, palpabil în civilizaţie, păstrat şi ocrotit de istorie. Şcoala boufnistă presupunea că trecutul poate fi reluat, rescris, rectificat sau, şi mai rău, fabricat. Adevărata istorie se creează o singură dată, iar trecutul e complet şi definitiv.

În Irene au fost date publicităţii toate documentele de referinţă. Istoriei i s-a spus pe nume.

— Altfel, declară profesorul Arphidas, ne-am fi complăcut într-un labirint apăsător şi sufocant.

Mă privea printre gene, stăruitor, ca pentru a se convinge că-i reţinusem considerentele, după care îmi strânse puternic mâna, rugându-mă „să nu-l cruţ” dacă aş mai avea nevoie de cooperarea sa. Înclinându-se ceremonios în faţa studentei, i-a urat reuşită în competiţia cu petalele.

N-am ieşit prin piaţă, ci printr-o alee laterală, uşor înclinată, la capătul căreia se afla un fel de cantonament şi n-am putut să nu tresar, aflând că acolo se găsea *Monopolul înţelepciunii*. Bivuacul, de-un cenuşiu stins, dar cu vârfuri semeţe, ca nişte lănci lansate, era pustiu şi avea o mulţime de deschizături, spre toate direcţiile. Era una din axiome, zise Ellil, care adăugă tulburată că, în trecutul iren mai îndepărtat, adevărurile simple o duceau greu. Preşcolarii ireni sunt asprii admonestaţi dacă nu pricep nişte

[25] Cancelaria profesorilor.

adevăruri ai căror descoperitori riscau să fie lapidaţi, precum savantul care demonstrase că Irene nu era singura planetă în Univers. Marele gânditor urbin Valega, declarat eretic, fusese excomunicat de Biserică şi condamnat la exil, fiindcă susţinuse că a studia rezistenţa răbdării irene era tot atât de folositor ca stabilirea rezistenţei materialelor. A trebuit să curgă multă sudoare pe frunţile irene, până s-a ajuns la însuşirea de către toţi a unui adevăr simplu precum cel formulat de Menidas: „Nu irenul are prieteni sau duşmani, ci conştiinţa lui". Marele poet gândea că forţa unui popor stă tocmai în tăria conştiinţelor care-l compun. Adresându-se unui diplomat pluton, Menidas spunea: „Nu-mi arătaţi câţi locuitori, ci câte caractere are ţara dumneavoastră".

— Şi cum apreciaţi, Ellil, un caracter?

— Un caracter? Cred că-i o făptură neobişnuită cu obişnuitul...

La tâmplele Ellilei se iviseră câteva broboane de sudoare şi, bănuind că obosise, am rugat-o să folosim un mijloc oarecare de transport. Îmi surâse cu înţelegere, crezând că eu obosisem de atâta efort. Am străbătut un crâng, plin de copii, şi, peste câteva clipe, am dat de *shenyla*[26], o pistă de gazon vişiniu, care luneca încet, ca o reptilă. Irenii îi spuneau, familiar, *ţintă mobilă*. Ne aşezarăm pe câte un trunchi de *carcasù*[27]. Buchetul verii şi aerul proaspăt, curat, parcă primenit de razele puternice ale amiezii, îmi sporeau emoţia. *Ţinta mobilă* şerpuia printre clădiri mirific colorate şi era atâta linişte, încât cartierul părea adormit. Fata presupuse, însă, că locatarii se aflau în *banca de citire,* cum denumesc ei orele de lectură zilnică. Am schimbat *shenyla,* întrucât urma să ne îndreptăm spre punctul de întâlnire cu Midas. Am coborât, deci, mai odihniţi, răsuflând normal, la *Pentagonul crispat,* parcul din zona sudică, împodobit cu arbuşti subţiri şi viu coloraţi, atât de sensibili că tresăreau la cea mai uşoară adiere de vânt. Fremătau aşa de tare când copiii traversau grădina, venind de la şcoală, încât părinţii ştiau că pot pune masa.

Îl găsirăm acolo pe Midas Latona. Era cu Nil.

— Vi-l predau pe Terry, teafăr şi nesâcâit, exclamă Ellil, privind, încântată, buchetul de *sterope*.

Alese una din flori, pe cea mai fragedă, pe care i-o întinse fetiţei. Nil şi-o prinse în păr, mulţumind printr-o reverenţă. Făcurăm cunoştinţă şi, privind-o atent, tânăra îşi mărturisi uimirea, observând cât de izbitor semăna Nil cu Corintha, copila care apăruse, cu o zi înainte, la *aracajù,* în cadrul emisiunii *Primiţi cu posteritatea?* Era un program de copii, despre copii, care, opina

---

[26] Preş, în *jerada*.

[27] Material sintetic, spongios, ca buretele.

crainicul, nu numai ne urmează, dar ne şi urmăresc. Corintha, o copilă cam de opt-nouă ani, întrebase: „De ce scrieţi despre iepuraşi buni, pe care-i mâncăm, şi de lupi răi, de care nu ne atingem? De ce gafelor li se spune copilării? Cât timp o să mai credem că recunoştinţa încetează acolo unde începe gândirea?”

Ellil nara totul cu însufleţire şi convingere, de parcă-şi dezvăluia propriile gânduri. Nil o urmărea cu mâinile împreunate, căpşorul uşor dat pe spate şi încruntată de atâta concentrare. Dar povestea ne atrăgea pe toţi şi Ellil o reluă, abia stăpânindu-şi tulburarea.

„Nu credem în ninsori de vată şi în valuri de gudron” – mai spunea Corintha. Ea vroia duioşia din câmpul lucrurilor, iar Ellil fusese mai mişcată încă de amărăciunea copilei că nopţile sting culorile florilor, ea crezând că mijloacele de apărare ale florilor sunt culorile, nu ghimpii. Corintha culegea rouă în fiecare dimineaţă, lipindu-şi degetele de stropii pe care-i răsturna într-un coşuleţ de iarbă, grăbită să-l umple până nu-i răpea soarele, nepăsându-i că aduna doar câteva gămălii de lumină, faptul culesului fiind pentru ea totul.

Ellil îşi cuprinse, deodată, brăţara de ivoriu, o privi speriată şi, cu o voce neliniştită, se scuză că trebuia să plece:

— Sunt aşteptată la Arte. Am pregătit un tril de culori, dar mă tem de verdict.

Primi, cred, stânjenită mulţumirile mele, pe care le prezentasem într-un limbaj deosebit de politicos şi solemn, când, învăluindu-ne cu privirile ei albastre, scânteietoare, cu tonuri viorii, îşi aminti de invitaţia la Utamaro:

— Dacă doriţi, chiar mâine... *Alin!*[28]

Se depărtă grăbită, cu mersul ei mândru şi sigur.

O urmărirăm cu privirile fără un cuvânt, până dispăru dincolo de arbuştii fremătători.

Curmând tăcerea, Midas promise fetiţei s-o ducă la *Fildeş n-avem,* spunându-i că va putea să se joace până târziu, când va veni s-o ia Cambrai.

— Vin şi singură!

— Ştiu, dar fratelui tău îi place să te însoţească.

Midas o luă pe Nil în braţe, însă nu parcurserăm decât o mică alee, în formă de arc, trezindu-ne la *Manizalé,* poarta cea mare a unui parc întins, una din lumile de joacă ale copiilor ireni. Fetiţa o zbughi la fugă şi doar mai încolo se întoarse către noi, făcându-ne semne de rămas bun – *alin*. Domeniul fusese botezat, nu se mai ştia de cine, *Fildeş n-avem,* sugerându-ne că acolo se găseau multe şi mărunte, afară, poate, de fildeş.

---

[28] *Pe curând!*

Din povestirea lui Midas am înţeles că „mugurii" ireni dezavuau răsfăţul dulceag, gingăşiile artificiale şi imitaţiile inerte, ei cufundându-se în aspra aventură de-a silabisi primele uimiri sub veghea naturii. Intrând în parc, aveam să văd că jucăriile lor erau iarba şi florile, arbuştii, copacii, tufele, crângurile, muşuroaiele şi izvoarele, furnicile, fluturii şi gâzele, ciulinii, crengile, scorburile, pâraie cu lunci de arini şi sălcii, cu mormoloci şi peşti, cu unde reci, de-nţeapă, cu răgălii şi raci, luciri şi umbre, tăceri şi murmur, apoi un lan cu spice, neghină şi maci, mărăcini şi cuiburi, mai sus – o colină blândă, cu pomi şi prisăci, cu iarbă de plivit şi o colibă, albă, plăpândă, cam într-o rână – aşa o duraseră ei, şi o fântână, chiar adâncă, lângă colibă, cu ciutură şi jgheab de irigaţie, mai sus – un plai, cu otavă deasă, puţină pădure, vietăţi blajine, trunchiuri, să te aşezi, şi ferigi pitice. Muntele se vedea departe, dar povârnişurile şi potecile lui aspre, de piatră cu colţi, erau doar pentru cei mari, adică de la a patra în sus.

Şi mai era mulţimea de copii, pornită în linii succesive la asaltul redutabilelor taine. *Fildeş n-avem* devenise decanul de vârstă al dascălilor din Augusta, el desfăşurând peste o sută treisprezece ani de activitate didactică.

Nu mi-am dat seama pentru ce, la ieşirea prin poarta de nord, *Sais*[29], m-am oprit brusc şi, înclinându-mă, am păstrat, precum la *Lăcaşul Zeilor,* un moment de smerenie. Midas mă privi surprins, dar se înclină şi el, uşor, în faţa parcului.

Ne-am îndreptat, apoi, tăcuţi (eu eram încă subjugat de animaţia şi culorile domeniului) spre o *ciupercă-bar,* unde un ursuleţ ne servi câte un *trial* la gheaţă. Avusei grijă să-mi controlez *puciul,* calitatea imprimării o găsii ireproşabilă şi m-am apucat să-i împărtăşesc lui Midas puternicele impresii ale zilei, mulţumindu-i pentru copleşitoarea lor răbdare. Se mărgini să-mi surâdă, după care scoase un fel de brichetă, minusculă ca un timbru, scăpără şi, când mă pregăteam să-i spun că mă lăsasem de fumat, ţâşni un semnal de post. I-am mărturisit, imediat, bucuria de-a asculta un nou buletin la *maori,* bucurie sporită de ursuleţul care ne urmărea cu o mutră amuzată.

...Fusese, aşadar, stopată invazia mercenarilor din Pleiada. Acordul decenal de colaborare dintre Petuna şi Madera fusese suprimat. Scuzele oficiale ale guvernului sidonic – prompt declinate de parlamentul fulmin. Experienţele subterane de la Bungava eşuaseră, ceea ce punea în cauză interdicţia exploziilor în atmosferă. Ample demonstraţii împotriva manevrelor aeriene la joasă altitudine. La rubrica „Dumneavoastră sunteţi la

[29] Merişor, în *jerada*.

mutare", se difuzase un pamflet împotriva fitopatologilor, care manifestau indolenţă faţă de problema democratizării reglementărilor internaţionale.

Uitându-se la emblema inelului său, Midas îmi spuse că am fi putut, dacă nu eram cumva obosit, să facem o scurtă vizită Profesorului. Am primit cu emoţie propunerea, am şi pornit spre *Conifere,* cartierul în care locuia preşedintele Ligii, iar pe drum l-am invitat pe prietenul meu iren să-mi ofere câteva amănunte lămuritoare.

Mercenarii din Pleiada erau nişte gândaci negri, cu capul cât o gămălie de ac şi pântecul cât o boabă de linte. Nefiind în stare să-şi procure singuri hrana, se năpusteau asupra proviziilor făcute de gâze şi, în lipsa acestora, porneau temute invazii. Nu cruţau nici cuiburile de păsări. Năvala fusese oprită la liziera unei păduri, unde un comando de entomologi lansase o pulbere de tărâţe şi firimituri de caşcaval.

Postul de *maori* se înşelase difuzând ştirea despre denunţarea marelui acord petuno-mader. Înţelegerea urma să fie reînnoită în acea zi, la douăsprezece, ora Maderei, dar acolo oamenii dormeau încă. Diferenţa de fus orar jucase o festă redactorilor, nevoiţi să dea, fireşte, o dezminţire.

Apa mării se utiliza drept combustibil la autovehiculele irene. Cum Fulminia nu avea ieşire la mare, convenise cu Sidonia construirea unor conducte care treceau pe teritoriul acesteia. O defecţiune la una din pompe reclamase intervenţia promptă a unei echipe sidonice, dar autorităţile nu reuşiseră să informeze, în timp util, partea fulmină. Întreruperea saramurii pentru două secunde risca să provoace îngrijorarea operatorului de la centrala de recepţie. Guvernul sidonic îşi exprimă scuzele de rigoare pentru această întârziere nejustificată, dar parlamentul fulmin, aflat în sesiune, găsi că autorităţile sidonice fuseseră prea aspre cu ele însele, mulţumindu-le călduros pentru intervenţia lor utilă şi prietenească.

Experienţele subterane consacrate captării complete a izvoarelor termale eşuaseră, fapt ce putea repune în discuţie convenţia irenă privind exploziile în atmosferă, interzise, cu decenii în urmă, întrucât speriau păsările migratoare.

În nordul Silenei, unde exista un mare aeroport pentru încercarea avioanelor sportive, avusese loc demonstraţia crescătorilor de nurci împotriva zborurilor la mică înălţime. Zgomotul aeroplanelor sportive sensibiliza nurcile în perioada alăptării, fapt de o mare cruzime, după cum dovedeau manifestanţii.

Fitopatologii ireni erau aspru mustraţi de un pilot din Jerada, într-un pamflet dedicat democratizării definitive a raporturilor internaţionale. Autorul reamintea că diferite reglementări locale prevedeau ca, pe aeroporturi, florile să fie supuse unui examen atent, spre a nu fi purtătoare

de germeni morbizi. Analiza dura până la trei minute, dar pilotul socotea că atât durata, cât şi mijloacele folosite erau torturante pentru flori, care căpătau un spasm ofilitor. Fitopatologii erau îndemnaţi să găsească soluţii decente pentru acest test, necesar, altfel, şi binevenit, dar lipsit încă de gingăşia care se impunea.

O informaţie de ultimă oră anunţa amânarea, cu o zi, a campionatului iren de *balsam,* cel mai popular sport de pe planetă, întrucât, la aceeaşi oră, fusese programat un concert simfonic, preluat de toate posturile *maori* şi *aracajù*. Măsura fusese cerută de miliarde de suporteri sportivi, care nu vroiau în ruptul capului să piardă prilejul de a-l urmări în direct pe marele compozitor şi dirijor triton Balady.

Ştirile, mai ales ultima, avură darul să-mi provoace o stare de ameţeală şi, descumpănit, mă sprijinii de braţul lui Midas. Nu ştiu ce putea să-i treacă prin minte, însă îl auzii şoptindu-mi cu convingere:

— Dar Balady e un artist mare, vă asigur...

Am dat din cap, aprobator. Cum ne apropiam de *Conifere,* am încetinit puţin mersul, spre a-mi recăpăta starea obişnuită, rugându-l, totodată, pe bunul meu iren să-mi mai comunice noutăţi despre viitoarele gazde. Profesorul era în toane bune, socotea Midas. Mersese la fiica sa, Monyda, în nordul Altiniei. Îşi îngăduise plimbarea lui favorită, prin livezile de caişi ocrotite de tânăra ingineră. Fata fusese cerută în căsătorie de un cercetător în biologie astrală, care lucra în capitala ţării, Peralta, pe baza unui contract trienal. Dar Monyda nu acceptase să-şi părăsească grădinile, respinsese propunerea unui transfer în apropierea capitalei şi se hotărâse să mai aştepte trei ani, până când viitorul soţ va obţine dreptul de a lucra la Centrul de studii astrale din capitala districtului. Marelui savant îi plăcuse grija fetei de a-şi onora caracterul. Bucuria-i fusese sporită de o şedinţă omagială...

— După colosala reuşită de ieri, am crezut eu, dar Midas îmi dezvălui că sărbătoritul era un muncitor atomist, inventator de mare viitor, pe care Profesorul îl prezentase Academiei printr-un discurs argumentat, încheiat cu o formulă ce-i era proprie: „Vă felicit şi vă mulţumesc". După care, preşedintele *Sakourei* a reînnoit Acordul iren de investigaţii nucleare, aprobat de toate statele, al cărui text a fost integral dat publicităţii. Documentul mai consemna crearea unei companii irene de consum echitabil al pulberilor astrale, care deveniseră o nouă sursă alternativă de energie.

Tot în dimineaţa aceea, Profesorul se întreţinuse cu trei mineri din Madera, pasionaţi cercetători, care propuseseră înfiinţarea unui club de înaltă specializare pe lângă *Banca memoriei generoase*. Oaspeţii susţineau că milioane de tineri ar fi putut studia invenţiile şi descoperirile depuse la *Cheile de taină* şi, eventual, dezvolta prin contribuţii proprii. Preşedintele

Ligii îşi dădu acordul de principiu, rugând-o pe Anida Minais să-i consulte pe toţi mesagerii statelor membre. Minerii maderi nu-şi terminaseră *flintul,* când li se comunică asentimentul tuturor guvernelor irene. Ei fură felicitaţi de Profesor, care îi trecu în capul listei de bursieri. Sigur, menţionă Midas, Probius Plato ar fi procedat la fel chiar dacă şi-ar fi amintit că tocmai guvernul mader se opusese, la sfârşitul mileniului, iniţiativei altine privind Banca materiei cenuşii. Altinia susţinea că înfiinţarea unei comisii a Ligii, formată din savanţi ai tuturor statelor, căreia să-i fie încredinţate contribuţii de vârf în ştiinţă şi tehnologie, ar fi pus capăt ruşinosului furt de competenţe şi ar fi stimulat accesul tuturor naţiunilor la izbânzile geniului uman. Ideea era prea generoasă pentru a putea fi parcată, aşa încât, cinci ani mai târziu, o sesiune extraordinară a *Sakourei* hotăra, prin consens, organizarea primei Bănci a inteligenţelor irene.

Pătrunseserăm, pe nesimţite, într-un pâlc de brazi, umbros, cu un miros fraged de răşină, dincolo de care se întindea un crâng de clădiri. Înalte, zvelte, colorate într-un verde potolit, casele-conifere fuseseră durate astfel de constructori ca ripostă la peisajul litoralului, cartierul fiind situat pe ţărmul mării. Locuinţa Profesorului se găsea pe *creanga* a treia într-un bloc cu şapte nivele. Mă apropiam cu emoţie de intrare, dar mă cuprinse şi uimirea, când Midas mă invită să-l urmez pe nişte scări exterioare. M-am trezit urcând pe o cărare alpină, în spirală, deşi domoală, acoperită cu o plantă căţărătoare, alb-verzuie, semănând cu jepii. Aşa am ajuns pe o terasă nu prea mare, aşternută cu un covor de *rastel*[30] natural, moale ca pluşul, care deodată se şi înväluri, scoţând o adiere...

— Suntem anunţaţi, apucă să spună Midas, când în prag apăru o femeie în albastru, de-o mare gingăşie şi distincţie, cu părul bogat, alb, încadrându-i chipul ca o aureolă.

— *Dactyl?*[31]

Drept răspuns, i-am oferit flori de câmp, marea ei slăbiciune. Mi-a mulţumit mişcată, în *jerada,* dar cu accent altin (cum avea să-mi spună Midas), care dădea glasului ei blând o uimitoare muzicalitate. Ne-a invitat în *armada,* mobilată rustic, ca o încăpere altină de munte, cu plocad alb pe jos, flori de stâncă la fereastră, candelabru ca o creangă de molid şi câteva piese lucrate în lemn uşor, aş fi zis din postav. Perdeaua şi faţa de masă erau croite dintr-o pânză de ace de brad.

Se retrase să-l anunţe pe Profesor, cât aflai că Medine Plato preda la preşcolari, diviniza vârsta dimineţilor irene, trata copiii ca pe egali,

---

30 Muşchi de pădure.

31 *Vă-nchipuiţi?* Salut la altini, însemnnd „Vă-nchipuiţi cât sunteţi de aşteptaţi?"

străduindu-se, cum mărturisea, să ajungă la înălţimea inocenţei lor, ea fiind adeptă declarată a şcolii denumite „echilibrul candorii".

Medine Plato reveni cu Profesorul, care ne salută cu multă prietenie şi voie bună. Se interesă de *mersul* meu prin Irene, ascultă atent cuvintele mele explozive, dar mă avertiză cu toată seriozitatea:

— Fiţi cu băgare de seamă, Terry: pe-aici vă pândesc destule prilejuri de stupoare!

Mulţumindu-i, deşi nu pricepusem întru totul sensul spuselor sale, îmi luai permisiunea de a-l felicita pentru reuşita din ziua precedentă, dar marele savant păru mai degrabă stânjenit. Iar când Midas îl anunţă că o gazetă de specialitate pregătise un elogiu înflăcărat, avu o replică abia desluşită: „Un nimb confecţionat se potriveşte oricui!" Numai că nu-i era dat să scape de teroarea subiectului, întrucât Latona reveni cu o glumă care circula prin Augusta. Anecdota, preluată de *Întoarcerea argumentului risipitor,* vroia ca profesorul să fie luat de braţ de planeta Irene, care-i reproşa:

„— Dar petele Soarelui n-aveţi de gând să le curăţaţi?

— Şi-aşa e arogant. Mi-l închipui cum va deveni fără nicio pată!"

Probius Plato găsi gluma la obiect şi respiră uşurat când Medine îi aminti de carafa şi ceştile de rigoare. Întinşi la vorbă, aflarăm că preşedintele *Sakourei* gusta o glumă, dar manifesta interes, pasiune chiar, pentru aforism. Căuta cu înfrigurare cugetările deosebite şi le colecţiona, socotindu-le expresive pentru mersul lucrurilor publice. Îmi acordă, cu bunăvoinţă, tocmai mie, oaspetelui, privilegiul de-a citi câteva, cu voce tare, din cel mai recent album...

„Desăvârşirea începe cu recunoaşterea cinstită a limitelor.

La un ipocrit, până şi reaua credinţă e trucată.

Constrângerea argumentelor este, în mod sigur, eliberatoare.

Inspiraţia concluziilor vine din transpiraţia premiselor.

Convingerile se rostesc, nu se răstesc.

Un ideal cu adevărat mare este cel care merită, nu cel care ţipă să fie atins.

Frumuseţea devine infirmitate, dacă nu aspiră la comunicare.

Adjectivele se cam supun modei; verbele sunt mai statornice.

Numai trecutul dă măsura profeţiilor.

De talent nu se vorbeşte: se tace şi se face!

Unui om perfect îi repugnă perfectul compus.

Orice cuvânt al unui om politic trebuie să candideze la titlul unui tratat de drept.

Unui om respectat nu-i urmăreşti cunoştinţa, cât cunoştinţele.
Erorile pot fi elemente reziduale ale arderii autentice.
Mediocritatea e o stupiditate parvenită.
Un prezent fără trecut e golaş; fără viitor, e sinucigaş.
Nu ignoraţi maimuţa, strămoşul nostru contemporan!"

Şi altele, şi altele, care, mărturisea preşedintele *Sakourei,* îl ajutau la orientarea *studiului-periscop* privind *Starea vremurilor irene,* elaborat de Ligă şi distribuit tuturor guvernelor interesate, cu titlu de reflecţie. Ne încredinţa că preţuia cifrele, socotindu-le de neînlocuit, mai ales în disciplinele exacte. Sistemele computerizate pot fi mâna dreaptă a irenului, dar nu inima lui. Cifrele sunt conştiincioase, corecte şi sincere, zicea Profesorul, dar n-au sensibilitate şi imaginaţie. Sunt aforisme şi versuri care le întrec ca putere de înţelegere şi forţă de interpretare.

— Vreau să spun că valoarea gândirii şi a acţiunii politice o dau masele, o măsoară starea lor de spirit, modul lor de a le integra şi de a se integra în ele. Statistica rămâne un cer pustiu, fără atitudinea irenă, individuală şi colectivă. Cred că bâjbâim încă în cea mai tulburătoare dintre investigaţii şi trebuie să recunosc că un om de bun-simţ se descurcă aici mai bine decât nu ştiu câţi sociologi.

Medine Plato, care observase pe biroul Profesorului un teanc de colecţii cu aforisme, îl întrebă dacă nu cumva lucra tocmai la un asemenea *studiu-periscop*. Preşedintele *Sakourei* răspunse afirmativ:

— E vorba de un nou raport. Sper să-l realizez cum trebuie. Primele trei, pe care le-am întocmit eu însumi, conţineau nu puţine platitudini, iar problema pe care mi-am pus-o era dacă lipsa de relief şi culoare a ideilor se datora inexperienţei mele sau monotoniei irene. Am fost răsplătit de concluzia că adevărat fusese primul termen al alternativei.

Al patrulea *raport Plato* lua drept model un studiu vechi, alcătuit de Celest Carpo, iniţiatorul *operaţiunii Mylene,* care sesizase un fenomen grav printre copiii ireni – foamea psihică. Nu se plângeau de mâncare, vestminte şi jucării. Un copil iren bolnav era o excepţie. Nu cunoşteau foametea şi neştiinţa de carte, infrastructura infantilă la ireni fiind, încă pe atunci, ireproşabilă. Multor copii, însă, susţinea Carpo, le era foame de tandreţe, de afecţiune, de iubire. Nu puţini părinţi erau acuzaţi de economicism, de grijă exagerată pentru mediul material al copiilor, dar de o intolerabilă nepăsare pentru universul lor psihic. Victime ale distanţei, copiii în cauză deveniseră închişi în ei înşişi, irascibili şi insensibili. „Conduita de urmat e să privim fără vină în ochii nevinovaţi ai copiilor, credea Celest Carpo. Dorind să făurim o

lume-n care visurile să ne elibereze, nu să ne subjuge, ar fi de neiertat să ignorăm tocmai visul visurilor noastre."

Medine Plato reaminti şi cugetarea preferată a lui Celest Carpo, aforism pe care-l socotea *sublima poartă* spre lume: „Degetele, când trec prin părul copiilor, învaţă să cânte".

Lucrarea Profesorului argumenta primejdia altui fenomen – *foamea politică*. Ideea îi fusese încurajată de remarca unui umorist din Lucane, o mică ţară de pe continentul Nayade, care scrisese că problemele mari se rezolvă cu atâta operativitate, încât irenii, cei mai mulţi, s-ar putea socoti puşi în faţa faptului împlinit!

— Mi s-a părut o întorsătură de condei, menţionă preşedintele Ligii, căutând printre hârtii articolul cu pricina. Dar, din discuţiile cu irenii, am înţeles că, dacă nu pretind *să ştie* tot ce se petrece pe planetă, ei cer *să simtă* tot ce se întâmplă, spre a participa, în cunoştinţă de cauză, la mersul public planetar. Misiunea revine, în mod prioritar, cadrului naţional, dar *Sakoura* are o îndatorire de răspundere, pe care n-o poate eluda. Structurile şi activităţile Ligii urmează a fi mereu mai bine adaptate foamei de politică, iar *Starea vremurilor irene* se doreşte un aport meritoriu. Aş fi bucuros să pot convinge că, în privinţa foametei, o ducem încă bine...

Preşedintele *Sakourei* îmi promise, la rugămintea mea, că-mi va înmâna textul integral al studiului său, de al cărui ecou părea destul de îngrijorat, dată fiind escaladarea exigenţelor la ireni.

I se adusese o scrisoare, dar nu avusese răgazul să o parcurgă. Ne îndemnă să mai gustăm un rând de *apă grea,* cum spuneau altinii rachiului de fragi, să mai servim din *fructele mândriei,* aduse tocmai din livezile Monydei, dar vioiciunea din glasul Profesorului păru că se stinge. Reciti scrisoarea: un tânăr din Endora îi semnala că aşteptările inutile, calculate la un minut pe zi de fiecare iren, însemnau, la scara planetei, o irosire de 24.600 de ani zilnic, ceea ce preşedintele Plato aprecia ca fiind, aritmetic, corect, dar, politic, de neînţeles.

— Endora? Parcă aminteai ceva în primele ciorne ale Memoriilor tale...

— Memoriile mele? Memoriile mele s-ar constitui, dragă Medine, tocmai din ceea ce aş dori să dau uitării.

Hadys? Mi-a venit imediat în minte insuccesul Profesorului privind reabilitarea marelui inventator fulmin.

N-am mai zăbovit mult... M-am înclinat adânc, la plecare, în faţa gazdelor, care-mi păreau statui vii, amintindu-mi de credinţa Ellilei că statuile, înainte de-a fi nemuritoare, îşi fac stagiul într-o viaţă de iren.

Luarăm *shenyla* spre *Thais*. Distanţa nu era prea mare, dar am avut răgazul să aflu că nu Hadys (şi pentru ce nu Hadys) inspirase reflecţia amară

a Profesorului. Poate şi asta, dar, sigur, povestea cu premierul Endorei, mai veche, dar pe care Probius Plato n-o putea da uitării. Pe atunci foarte tânăr, dar deja celebru pentru programul său de cucerire a „continentului albastru", el devenise lider al Comisiei irene pentru drepturile atomului şi, în această calitate, a întreprins o călătorie de lucru în îndepărtata şi singuratica insulă Endora. Era un ţinut mic, încărcat de taine şi parfum exotic, dar avusese o istorie poate unică în tot Universul. Nu, ceea ce s-a întâmplat acolo, pe la sfârşitul mileniului trecut, pare o plăsmuire absurdă, o însăilare pidosnică de enormităţi, dar vreo cinci mii de plutoni, strecuraţi prin umbrele vremii în minuscula ţară din centrul Oceanului Nopţii, reuşiseră să devină satrapii băştinaşilor, cam cinci milioane de suflete. Despărţită de restul lumii prin nesfârşite întinderi de ape, aflată departe de căile comerciale ale timpului, Endora era un tărâm neştiut. Arareori, pătrundea prin gazete o ştire de câteva rânduri despre Noua Plutonie, cum fusese denumită de ocupanţi. Dar nişte exploratori nagari reuşiră să se apropie de insulă, să câştige încrederea autorităţilor şi, la întoarcere, să informeze Liga despre colonia, chiar aşa spuneau ei, colonia din Oceanul Nopţii.

Noua Plutonie purta vestmintele constituţionale ale metropolei. Avea un parlament bicameral. Vârsta minimă de vot era stabilită la 23 de ani. La Palatul administrativ exista o gardă în uniformă de mare ţinută. Cele două camere numeau un cabinet, al cărui şef era stăpânul absolut al ţinutului. Băştinaşii fuseseră obligaţi să folosească doar limba plutonă, pe care o învăţau după ureche, fiind, în covârşitoarea lor majoritate, analfabeţi. Executau muncile cele mai grele şi mai prost plătite. Nu aveau acces la nicio funcţie publică. Singurul lor drept erau alegerile, dar toţi candidaţii făceau parte din camarila plutonă. Un lider endoric avea să spună că alegerile la ei erau un avantaj de care nu puteau scăpa nepedepsiţi. Şeful cabinetului, Thun Rashpe, interzisese folosirea limbii materne sub ameninţarea cu închisoarea. Salutul între plutoni şi localnici era aspru pedepsit. Căsătoriile mixte erau sancţionate cu moartea, inclusiv pentru copiii născuţi din aceste mariaje. Convingerile antiplutone erau reprimate cu deportarea pe loc, adică interdicţia pentru endorii vizaţi de-a avea orice relaţii chiar cu familia, ei fiind plasaţi într-un vid social, într-un con al tăcerii. Deportatul pe loc din Noua Plutonie mai era supus, periodic, la aşa-numita clismă psihică. I se vâra pe gât o învinuire născocită, care urma să-l irite într-un asemenea grad, încât să-şi verse năduful în faţa poliţaiului pluton. Aspiraţiile localnicilor erau pedepsite cu atâta cruzime, încât exploratorii denumiseră colonia „Netrebnia", adică Insula Netreburilor Publice.

Liga Irenă a sesizat imediat guvernul pluton, care a fost nevoit să dea publicităţii adevărul. Efectul a fost cutremurător. Când aflară cu ce se ocupau o mână de compatrioţi de-ai lor, plutonii încetară orice activitate pentru cinci mii de minute. Au bătut clopotele şi au sunat sirenele, fără întrerupere, cinci mii de secunde. Ziarele apăreau în chenare de doliu. Au fost organizate adunări publice în toate localităţile şi instituţiile. Se spune că toată suflarea plutonă era sufocată de oroare, de un simţământ de vinovăţie şi ruşine.

„Reputaţia plutonă e în bernă" – declarase secretarul de stat la Externe.

S-a hotărât, atunci, să fie repatriaţi imediat toţi plutonii din Endora. Cei care nu s-ar fi supus ar fi fost aduşi cu forţa de concetăţenii lor, decişi să mobilizeze toate navele spre a curma fără întârziere cea mai ruşinoasă pată pe conştiinţa vremii. Guvernele irene erau rugate să refuze orice azil camarilei plutone din Endora.

Operaţiunea a durat trei zile. Ceata de ocupanţi a fost chemată la ordine de propriii ei compatrioţi. În centrul Oceanului Nopţii reapărea Endora, stat care, ca mărime, întrecea doar Smirna. Primirea ei în Ligă a însemnat o sărbătoare, iar discursul de susţinere a fost rostit de mesagerul Plutoniei.

Acestea erau datele cunoscute de lumea irenă. Când tânărul savant Probius Plato ajunsese în Endora, i se mai povesti că, imediat după plecarea camarilei străine, noul parlament respinsese un proiect de lege care propunea ca fostelor închisori coloniale să li se dea denumiri de miniştri plutoni. Adunarea hotărî, pur şi simplu, ca fostele puşcării să fie dărâmate. Mai târziu, în semn de împăcare, cel mai mic cătun din Endora (150 de suflete) primi numele capitalei plutone (15 milioane de locuitori).

— Păcat, ripostă Plato, încă de-atunci deschis şi impulsiv. Printr-o ironie de prisos, aţi adăugat unei pagini sufocante un rând de uşurare. Este de neînţeles!

Remarca tânărului profesor a rănit amorul propriu al localnicilor şi i-a mâhnit într-o asemenea măsură, încât premierul Endorei putea să-i spună, la plecare, cu ochii umeziţi:

— Aţi fost nedrept, Excelenţă...

Reproşul avea să-l copleşească pe Probius Plato, care, ori de câte ori vorbea despre Endora, căpăta un aer stins, de parcă-şi cerea scuze.

...„De parcă-şi cerea scuze", repetam, într-una, fără să ştiu din ce pricină, şi de-abia sus, în cameră, mi-am dat seama că uitasem să-l întreb pe Midas despre drepturile atomului.

ZIUA A TREIA

Schimbul de captivi între Prysma şi Tomba crease printre ireni o stare de amărăciune, dacă nu de tulburare.

Crainicul *aracajù,* făcând această apreciere, invita corespondenţii emisiunii să transmită ecouri pe viu din cele două capitale. Se rosteau puţine cuvinte, şi nu în *jerada,* eram singur în camera de la *Thais,* aşa încât încercam un sentiment de nelinişte, sporit de presimţirea că se petrecuse un eveniment dur. La *aracajù* apăreau mari grupuri de ireni, cu priviri abătute, încordate, voci grave şi sumbre. Doi tineri, slabi, deşiraţi, cred că abia ieşiseră de pe porţile copilăriei, făcură o sugestie pe care crainicul o traduse imediat – să se ţină un moment de stupoare – dar alţii găsiră ideea frivolă, oricum nepotrivită momentului, ceea ce-i întristă şi mai mult pe toţi. Încurcătura în care mă aflam ar fi putut fi curmată de apariţia bruscă a secretarului executiv al *Sakourei*. Chipul, cunoscut, al Anidei Minais mi-a trezit o mare speranţă, dar lidera Ligii se mărgini să-şi exprime „oroarea faţă de procedeul degradant". Întrebată dacă n-ar fi timpul ca Liga să propună reglementările de rigoare pentru evitarea unor asemenea situaţii penibile, Anida Minais replică surâzând:

— Garanţii că trocurile nu se vor repeta? Dar există garanţii că ele se pot repeta? Şi-atunci, de ce să împingem prea departe cruzimea? După cât am aflat, copiii celor vinovaţi au izbucnit în plâns la difuzarea ştirii. Nu ajunge?

Nu mai era vorba de a-mi potoli curiozitatea, ci starea de iritare, care-mi provocase un tremur nervos. Cum Midas tot urma să vină la *Thais,* l-am rugat insistent să treacă mai devreme şi, speriat, bunul meu prieten iren sosi ca o nălucă. Până şi el era tulburat, dar, pe măsură ce vorbea, îşi recăpăta calmul.

Ce se întâmplase? Grădinile zoologice din Prysma şi Tomba, două mari oraşe polare, schimbaseră trei viezuri portocalii, o raritate în Irene, contra unei maimuţe vorbitoare. Ele făcuseră, deci, un troc, procedeu folosit de ireni cu peste două milenii în urmă. Cum trocul nu se mai obişnuia nici măcar cu obiecte mărunte, între prieteni chiar, irenii erau îngrijoraţi că nişte fiinţe, elemente vii ale naturii, puteau fi considerate mărfuri de schimb.

Consultate, sursele competente din Prysma şi Tomba invocară existenţa unui acord bilateral, cam vechi şi echivoc, e adevărat, care permitea asemenea iniţiative, ceea ce spori stupoarea irenilor.

Midas găsea de neînţeles că pragmatismul putuse persifla decenţa, dar mă asigură că intervenţia Anidei Minais era de natură să liniştească spiritele, chit că episodul nu putea fi dat prea curând uitării. Vădit jenat, irenul îşi

exprimă regretul că trebuise să fiu molipsit de tulburarea lor, încurajându-mă, totuşi, bărbăteşte, că anumite riscuri nu puteau fi evitate.

Ştiind că m-ar fi interesat, ca pilot, Programul meteorologic, îmi oferi o revistă în culori, de vreo două sute de pagini, proaspăt ieşită de sub tipar. Era un săptămânal editat de staţia orbitală *Arena,* care preciza timpul probabil pe zile, ore, minute şi secunde.

— Ca programele de spectacole, *maori* şi *aracajù,* observai eu, răsfoind cu încântare Programul meteorologic.

— Astea apar zilnic, replică Midas. Ştiţi, mai intervin unele modificări, imprevizibile.

La *aracajù* începu difuzarea unui anunţ (eu crezusem că era vorba de o reclamă) referitor la deschiderea iminentă a tradiţionalului festival al tinerilor *În voia muzelor,* care păstra vechea deviză a debutului – „Lăsaţi cântecul să vină la mine". Cum urmărisem atent ştirea, Midas îmi promise o invitaţie. Pentru dimineaţa aceea, se gândise, însă, la o plimbare, împreună cu familia lui, prin *hyperbol,* adică *poligonul aerat* sau, popular, „când diavoli, când îngeri". Am fi putut face şi o partidă de *trident,* un joc agreabil şi uşor de învăţat.

Aerul proaspăt, răcoros, „binedispus", cum observase Midas, ne înviorase într-atâta, încât ne-am trezit mergând în „marş forţat" (termenul îmi aparţine mie). Traversând *Mărăcinişul,* un parc pitic, plantat cu arbuşti sălbatici, ne-am întâlnit cu un bărbat foarte îngrijit îmbrăcat, care răspunse amabil, înclinându-se, la salutul prietenului meu. Ne-a întins mâna, cu oarecare voioşie, dar n-a putut zăbovi, fiind grăbit să meargă în audienţe la cetăţeni, în virtutea funcţiei sale de slujitor la municipalitate. Aflai că procedeul fusese introdus mai demult în Augusta, ca şi în alte localităţi, şi că dădea roade. La început, irenii s-au simţit cam stânjeniţi de atâta solicitudine, dar, cu vremea, s-au obişnuit.

— Ce-ar fi putut să facă? adăugă Midas, dând din umeri, parcă deznădăjduit.

Îmi căuta privirile, aşteptând, bănuiam, o nouă întrebare, dar, privindu-l, la rândul meu, cu stăruinţă, mi-am dat seama că dorisem să aflu ceva important, încă în ajun, şi, după câteva clipe de concentrare, mi-am amintit:

— Vorbeaţi de Comisia Ligii pentru drepturile atomului...

Ştia ceva. Profesorul evoca deseori subiectul, când i se pomenea de o nouă boacănă a şcolii excentrice. Comisia durase puţin, cam două-trei decenii, iar ultimul ei lider fusese chiar Probius Plato. Dar iniţiatorul instituţiei se numea Tresos, tot savant atomist, care, apreciind că izbânzile geniului iren deveniseră bunuri ale obştei, avertizase că ele ajungeau,

uneori, pe mâna unor *navetişti*[32], care, pur şi simplu, le ridiculizau. Şi-amintea bine Midas? Atomii erau folosiţi în tehnicile de vârf şi în programele planetare, dar careva se gândise să-i coboare la căştile de coafat şi la aparatele de ras. Iar când un tânăr muncitor, stagiar încă, din Plutonia descoperi energia neutronică, marii savanţi salutară cu emoţie şi respect apariţia unei surse energetice mai ieftine şi mai uşor de manevrat. Numai că excentricii, avangardiştii, cum se defineau ei înşişi, se apucară să uziteze neutronii la prăjitul bucatelor şi la îmbutelierea produselor lactate. Unui local din Augusta i se pusese următoarea firmă: „Poftiţi la Bumbari, neutronicul!" Oamenii politici şi de ştiinţă atraseră atenţia asupra deteriorării funcţiilor atomului, asupra desconsiderării marilor sale merite în alcătuirea civilizaţiei irene. Comisia a recomandat pentru uzul casnic surse alternative de energie, spre a prezerva atomului demnitatea lui demiurgică. În mai puţin de treizeci de ani, *navetiştii* s-au dat pe brazdă. La autodizolvarea Comisiei, Profesorul avea să spună:

— Drepturile atomului au devenit lege nescrisă, adică sacră, a Irenei. Este un act de justiţie, pe care atomii vor şti să-l răsplătească. Vă felicit şi vă mulţumesc!

Temerile irenilor nu erau, însă, cu desăvârşire risipite, ei aşteptându-se ca excentricii să provoace o nouă criză ciclică. În sprijinul culturilor din zonele polare fusese introdusă o inovaţie, ce-i drept, cam modestă – captarea *razelor palide* emise de stelele reci, dar cineva s-a şi trezit propunând procedeul la prepararea *flintului,* ceea ce i-ar fi dat obişnuitei licori o aromă inegalabilă. Fantezia agasantă a excentricilor l-a determinat pe un parlamentar fulmin să avertizeze împotriva alienării ştiinţei, remarcând, protestatar, că devenise mai complicat şi dificil să ocroteşti o invenţie irenă, decât s-o descoperi.

Midas se înfierbântase povestindu-mi despre acele bizare distorsiuni, cum le credea el, şi începuse să-mi spună că *navetiştii* ameninţau şi domeniul său strict de specialitate, dar ajunsesem în grădina de sub ferestrele casei sale, unde eram aşteptaţi de Norida, Lid, Nil şi Cambrai. Ne salutarăm de departe. Lid fugi în întâmpinarea noastră şi, oferindu-mi braţul cu o gravitate care-l făcu pe Cambrai să izbucnească în râs, mă conduse direct la fratele ei. Băiatul semăna leit cu maică-sa, avea mai ales privirile ei intense, neliniştite, şi zâmbetul copilăresc, neastâmpărat, dar îmi întinse mâna cu un aer solemn, detaşat, de persoană matură şi importantă.

— *Altai,* îmi spuse, fixându-mă, o clipă, după care îşi salută, cu simplitate, tatăl.

---

[32] Termen definind, la ireni, cercetătorii care oscilau între două sau mai multe tendinţe.

Norida şi Lid îşi prinseseră câte o floare albă în păr, din buchetele pe care le adusesem, gest pe care Nil nu s-a grăbit să-l facă, îmbufnată, se pare, că nu reţinuse un cântec transmis la *maori* şi care-i plăcuse fiindcă n-avea cuvinte. A cerut să luăm *shenyla,* dar mama ei o convinse să meargă pe jos, ca toată lumea, spre a-şi forma mersul.

Pornirăm întins, ca la o întâlnire însemnată, cel mai grăbit păşind Cambrai, selecţionat în echipa de *balsam* a Jeradei, la juniori. Lid şi Nil, ţinându-se de mână, alergau în faţă, ca nişte antemergători, oprindu-se, din când în când, îmbujorate, să ne îndemne la drum. Cambrai şi cu mine rămăsesem mai în urmă, tânărul Latona explicându-mi regulile *balsamului*. Am dedus că era vorba de un joc asemănător cu fotbalul şi că devenise cel mai răspândit şi agreat sport la ireni. Ei, juniorii, aveau un antrenament de rutină, dar seniorii urmau să susţină o întâlnire „de rai şi de iad", adică pe viaţă şi pe moarte. Meciul, internaţional, punea faţă-n faţă formaţiunile Jeradei şi Petuniei, marcând un moment jubiliar: împlinirea unui secol şi jumătate de la întemeierea celor două federaţii de *balsam*.

— Joc aprig, de orgoliu, mă asigură Cambrai, la intrarea pe *hiperbol*. Îmi mai mărturisi satisfacţia că echipele de *balsam* la pitici şi la juniori se alcătuiau pe criterii de district, renunţându-se la organizarea pe bază de bloc, micii locatari dorind să mai vadă şi alte figuri şi, în definitiv, numai încurcături şi harababură puteau ieşi din ambiţia ca fiecare bloc să-şi asigure supremaţia pe cartier sau chiar pe oraş.

N-am avut vreme să comentez decizia lor, întrucât intrarăm deja pe *poligonul aerat,* un complex sportiv de cartier, după cum mi-am dat seama. Părea destul de întins şi, într-adevăr, prima mea impresie avea să se dovedească exactă. Dacă, să zicem, am fi pătruns în *hiperbol* pe poarta nordică şi am fi zăbovit câte un ceas pe fiecare teren şi în fiecare sală de sport, am fi ieşit pe poarta sudică după două zile şi cinci ore. Probele erau retransmise pe panouri imense, glisante, variabile, printr-un sistem special *aracajù,* cu atâta verosimilitate, că mă aplecai brusc când un băieţel, după ce se roti de câteva ori, aruncă un fel de disc, pe care-l şi văzusem lângă bărbia mea. Deşi mai fusesem victima acestei iluzii optice, mi-era foarte greu să mă orientez în codrul de probe în care pătrunsesem.

Norida cu fetiţele se îndreptară spre piscina centrală. Cambrai se grăbi să prindă fluierul antrenorului, iar Midas se străduia să mă familiarizeze cu jocurile lor, deşi nu prea se descurca uşor. Cât despre mine, mă copleşise regretul că bagajul de cunoştinţe în materie se dovedea atât de precar. Dar mi-am notat sârguincios câteva date pe care am reuşit să le reţin. Mai întâi, irenii vorbeau de unele probe de virtuozitate, precum *octosalt, ventatlon, săritura spre trambulină,* dar altele semănau, în chip surprinzător, cu

aruncarea ciocanului, cursa cu obstacole, alergări, handbal şi câte şi mai câte, fapt care demonstrează forţa de penetraţie şi percuţie a disciplinelor sportive în întregul univers.

Un tunet de urale şi aplauze întâmpină noul record şcolar iren la înălţime băieţi, care nu era decât cu treizeci şi patru de centimetri superior recordului terestru de la Montreal. Se pregătea, la cros feminin, o nouă lovitură de start, sub privirile îngheţate de interes şi emoţie ale mulţimii.[33] La nataţie, disputa se anunţa acerbă, nouă milioane de tineri înotând suta de metri sub cincizeci de secunde, iar recordul iren fiind deţinut, la egalitate, de trei sute nouăsprezece competitori, departajarea dovedindu-se imposibilă şi, mai ziceau ei, inutilă pe termen scurt.

Îndreptându-ne spre câmpul de *trident,* observai că terenurile lor sunt mai înţesate de lume decât tribunele. Jocul la care mă invitase Midas era foarte apropiat de tenisul nostru, ceea ce mi-a uşurat sarcina de partener. Mă preocupa, însă, mai mult mişcarea în aer liber, aşa încât nu mi-am dat toată osteneala să punctez decisiv. De altfel, nici nu trecuse o oră, că veni Cambrai să ne însoţească la meciul de *balsam*.

Nu voi insista asupra desfăşurării partidei, nefiind „microbist", pe de o parte, iar, pe de altă parte, cel care ar fi putut să-mi dea unele explicaţii, adică băiatul lui Midas, era atât de furat de joc, încât arareori reuşeam să-i smulg vreo informaţie. Abia apucă să-mi comunice că se înfruntau *pitonii,* echipa Jeradei, cu *cobrele,* formaţiunea petună. Jucătorii păstraseră nu numai denumirile originare, ci şi echipamentul: gazdele – în negru, oaspeţii – în galben. Balonul era în carouri mari, maronii şi albe, ca o ciupercă otrăvită, accentuă Cambrai. Potrivit regulamentului, pe stadion intrară întâi oaspeţii, aclamaţi de tribunele arhipline care începură să cânte, în cor, un marş sportiv special compus pentru *cobre*. Un alt cântec întâmpină *pitonii,* care, împreună cu partenerii de joc, aplaudară sosirea arbitrilor şi publicul. *Cobrele* fură rugate să-şi aleagă direcţia de joc în prima repriză, după care începu confruntarea necruţătoare, ca să preiau formula lui Cambrai.

Se juca un *balsam* total, cu fente graţioase şi şuturi năprasnice, cu atacuri de învăluire pe aripi şi contraatacuri neiertătoare pe centru dreapta, unde „lancea neagră", Cubil, dribla antologic tot ce-i ieşea în cale, cu excepţia portarului petun, aflat într-o formă diabolică.[34] La o incursiune vicleană a *cobrelor,* un fundaş lateral insinuat în atac a operat o preluare de filigran, şutând ultimativ la vinclu. Oaspeţii luaseră conducerea, ceea ce ambiţionă şi

[33] Pornirea la ireni se desfăşoară în mare linişte: necunoscând pistolul de start, ei dau plecarea în probe, lovind uşor cu o baghetă de molibden o cupă de cupru.

[34] Redau toate aceste faze prin exclamaţiile lui Cambrai.

mai mult gazdele, care atacau în trombă, cu fundaşii pe linia de centru. Cubil a egalat curând, reluând fulgerător o minge de urmărire pe care şi-o lucrase imprevizibil.

După pauză, respiraţia tribunelor devenise atât de adâncă, de puternică, încât o simţeam ca pe o adiere de vânt. Timpul se rostogolea spre fluierul final, scorul fiind tot egal – unu la unu, când, sub ropotul de aplauze al tribunelor, Cubil driblă un buchet de *cobre,* portarul petun ieşi în întâmpinare, fu şi el fentat, poarta era goală, dar „lancea neagră" s-a oprit brusc, aruncând balonul afară. Stadionul înlemnise. Portarul oaspeţilor se autorănise, Cubil alergă spre adversarul căzut la pământ şi, ajutat de alţii, îl luă pe braţe, ducându-l spre peluză. Cambrai avea ochii umezi – de ciudă, de emoţie, greu de spus, dar, câteva momente mai târziu, când arbitrul puse capăt întâlnirii, se alătură tinerilor care cântau celebrul: „Ne-nvaţă iarba să îndurăm roua, dar şi foşnetul coasei".

— Ce situ...

Cambrai se întrerupse brusc şi, cu un glas îngroşat, scăzut, ceru voie lui Midas să plece spre piscina mare. Se îndepărtă agale, abia strecurându-se printre spectatori, care continuau să murmure melodia din final.

La sugestia lui Midas, pornirăm spre poarta nordică, unde avea un birou doctorul Platyna, lider al mişcării sportive din Jerada. Urma să plece într-o importantă misiune şi ar fi fost păcat să nu-l fi cunoscut...

— Mai ales că amicul meu este în măsură să vă fie mai folositor decât mine.

Ne anunţarăm şi furăm, în aceeaşi clipă, primiţi de ilustrul medic, subsecretar de stat la ocrotirea sănătăţii publice şi preşedinte al Federaţiilor sportive din Jerada. Era un bărbat mărunt, începuse să albească, părea încruntat şi sever, poate din pricina ochilor negri ascunşi sub sprâncenele stufoase şi a surâsului uşor ironic strecurat în colţurile gurii. Nu părea afectat de rezultatul meciului. „Mişcarea contează", opină marele medic, care, răspunse succint şi deschis întrebărilor pe care fusesem îndemnat să i le pun. Mai întâi, mă frapase dubla sa funcţie.

— Întreaga activitate sportivă, mă lămuri doctorul Platyna, e coordonată de Ministerul Sănătăţii, educaţia fizică devenind un suport trainic al medicinei. Credem că, prin sport, strategia profilactică devine cu adevărat eficace şi benefică.

Reglementări pertinente stabileau sportul ca disciplină obligatorie. Firește, potrivit preferinţelor şi înclinaţiilor fiecărui iren, dar programele lor vroiau ca educaţia fizică să nu se limiteze la câteva concursuri de performanţă în sine, ci să pătrundă în firea lucrurilor. Măsura fusese

întreprinsă la sfârşitul mileniului trecut, când întrecerea sportivă risca să devină extravagantă.

— Bătrânii noştri, observă doctorul pe un ton blând, fără urmă de reproş, se considerau mulţumiţi dacă trei flăcăi săreau doi metri şi jumătate la înălţime, cât alţi tineri, vreo trei-patru miliarde, nu stăteau nici măcar un ceas în aer liber. Când proba a început să fie practicată de toţi tinerii apţi pentru acest exerciţiu, ne-am trezit nu doar cu performanţe, ci şi cu sportivi.

Platyna mai povestea că la ireni, mai precis la unii ireni, stadioanele deveniseră arene excentrice. Îndeosebi la *balsam*. Oameni politici îşi întrerupeau turneele electorale spre a reprima o eroare de arbitraj. Antrenorul unei echipe fulmine declarase presei: „Mai degrabă schimbăm trei parlamente decât fundaşul dreapta". Şi tot la sfârşitul mileniului, avusese loc faimoasa finală de *balsam,* în care echipa Farmei, cotată favorită, s-a trezit întrecută la limită. Guvernul farmic, întrunit în reuniune de urgenţă spre a dezbate un proiect de valorificare a terenurilor agricole, şi-a întrerupt lucrările, a decretat doliu naţional pe trei zile şi stare de asediu până la finala următoare. El nu mai reuşi, astfel, să examineze legea propusă, a cărei adoptare ar fi ameliorat viaţa câtorva milioane de ireni.

— Altinii au avut, în cele din urmă, împreună cu nagarii, buna idee de a deschide problema. Şi, uitaţi, cel mai greu iren este un halterofil de nouăzeci şi opt de kilograme. Irenele n-au ajuns nici măcar la şaptezeci.

Medicina, credea doctorul Platyna, primise un sprijin neaşteptat. Mai ales că întâmplarea făcuse ca ea însăşi să fie aşezată, tot la finele mileniului trecut, pe baze mai sănătoase. Cadrele medicale nu lipseau – era unul cam la şase sute de locuitori la scara planetei. Dar – aş fi putut să-mi închipui?! Chiar acolo, în Augusta, existaseră, în acele vremuri, trei spitale de urgenţă, unde se tratau victimele accidentelor şi bătăuşilor. Două aşezăminte mai erau profilate pe aşa-numita cură de siluetă. Vroia să spună că numeroase competenţe medicale erau solicitate mai ales de efectele nesăbuinţei şi ignoranţei. În alte părţi, trecerea se făcuse în chip liniştit, în Jerada, însă, fuseseră luate măsuri drastice. Bătăuşii, ca şi autorii de accidente, erau obligaţi să suporte integral cheltuielile de spitalizare şi de tratament ale victimelor. În ajutorul medicilor veniseră statisticienii, care calculaseră câte pagube aduc obştei bătăile, accidentele, imprudenţa, lăcomia. Îi urmară psihologii, reţinând realitatea îndurerării, a suferinţei inutile şi traumatizante. Dar şi printre medici se aflau excentrici, precum vestitul Marsupias, al cărui profil cutremurase Jerada, chirurgul care descria bolnavilor săi toate dificultăţile operaţiilor la care fuseseră supuşi, le pomenea asta zilnic, de trei ori într-un schimb, cerând recunoştinţă, până când un pacient ripostase că ei deveniseră bolnavi doar accidental, altfel,

adică, erau producătorii tuturor bunurilor şi nici prin cap nu le-ar fi trecut să bată din poartă în poartă pretinzând plecăciune, şi fiindcă medicul îl întrerupse brusc – „Cum îndrăzneşti, ingratule?" –, bolnavul, nemaiputând suporta, şi-a retezat mâna operată şi a izbit-o la picioarele lui Marsupias.

Înflăcărarea din glasul doctorului Platyna se domoli şi, liniştit, ilustrul medic conchise că toate acestea încălcau legea decenţei şi, ca atare, nu puteau dura.

Şi n-au durat. La ireni, medicina se învaţă în şcoală, încă din *coloana a doua*. Medicii predau trei până la cinci discipline obligatorii, irenii găsind că nu-i firesc să se intereseze şi să ia cunoştinţă de atâtea lucruri folositoare, ignorându-şi propriul organism. Ocrotirea sănătăţii ocupă al treilea loc bugetar, după economie şi învăţământ. Irenii consideră vagă şi neconcludentă raportarea numărului de cadre medicale la populaţie, în general; criteriile lor constau în raportul dintre medici şi infrastructura medicală, pe de o parte, şi locuitorii sănătoşi ori bolnavi, pe de altă parte, potrivit părintelui medicinei irene, învăţatul antic Akarios, care spunea discipolilor săi: „Suprema valoare a muncii noastre va fi dată de preeminenţa mijloacelor profilactice asupra celor curative".

Vârsta medie la scara întregii planete a atins în Irene nouăzeci şi trei de ani.[35] Eforturile lor se concentrau asupra proiectului ca viaţa activă sau, cum spuneau ei, viaţa pur şi simplu, să ajungă la o egalizare relativă cu vârsta medie.

Doctorul Platyna ne-ar mai fi stat la dispoziţie, dar era nevoit să plece la aeroport, spre a întâlni restul grupului de participanţi la noul episod al *exodului de creiere*. Liga Irenă lansase un nou apel către guvernele ţărilor membre de a îndemna competenţele să participe la completa amenajare a Continentului Alb, Shumava, situat la Polul Sud. Fusese un tărâm al nimănui, nicio ţară nu-l revendicase şi un consens general stabilea ca *Sakoura* să-l pună sub „umbrela ei proteguitoare". Cu sprijinul statelor, Continentul Alb devenise un imens teren de cercetare şi dispunea de cea mai mare staţiune irenă de sporturi de iarnă. Mai era, însă, nevoie de construcţia unor promenade, medicii susţinând că aerul Shumavei se dovedise foarte eficace pentru deconectare. Liga fusese încurajată şi de reuşita botaniştilor tritoni, care adaptaseră la climatul aspru ai Extremului Sud câteva specii rezistente

[35] Pe regiuni geografice, situaţia se prezenta astfel: zonele nordice, inclusiv polare – nouăzeci şi doi de ani; zonele temperate şi de climă dulce – nouăzeci; regiunile calde, care erau cele mai populate – nouăzeci şi patru de ani.

de conifere, precum şi faimoasele „flori de gheaţă”, cărora Balady le dedicase compoziţia *Mylio Phantom*[36].

M-am despărţit cu părere de rău de doctorul Platyna. I-am urat, sincer, deplin succes în misiunea la Polul Sud. Ne-a invitat pe tărâmurile de gheaţă, prevenindu-ne, însă, că la minus cincizeci de grade trebuie niţică mişcare. Nuclearii găsiseră un procedeu lesnicios de a ridica temperatura la cote convenabile, dar ecologii îi convinseseră să renunţe, întrucât modificarea ar fi necăjit puii de focă.

— Drum bun, doctore!

— Altai, prieteni!

La poarta *poligonului aerat* ne-am întâlnit toţi şase. Curând, aveam să fim şapte. Cambrai recunoscu pe arbitrul meciului de *balsam* dintre *pitoni* şi *cobre,* Delmonte, un tânăr poet, foarte simpatizat, animator al temutei rubrici sportive *Iertare!* Roşi până-n albul ochilor şi murmură, nedesluşit, parcă nişte scuze, în timp ce îl felicitam pentru maniera moral participativă de-a fi condus un joc pe cratere vulcanice, când, dorind, probabil, să ţâşnească din grup, Nil îl atinse, descumpănindu-l. Îngrozită, fetiţa lăsase ochii în jos, căpătase un tremur uşor, dar Delmonte o ridică în braţe, oferindu-i un bun oficiu:

— Dacă-mi spui un vers, te iert.

— „Bătăile pleoapei zămislesc clipe, pleoapele – uitare.”

— De unde îl ştii?

— De la serbare!

Poetul avu o exclamaţie de uimire. Lăsă fetiţa jos.

— Te rog, mai spune-le...

— Dar nu înţeleg.

— Ce nu înţelegi? Eu le-am scris.

— Tu? Şi tu ştii să citeşti?

— Dacă ai învăţat scrisul, cunoşti şi cititul.

— E totuna?

— Nu chiar... Scrisul pare mai greu.

— Eu nu vreau să învăţ scrisul.

Delmonte promise că va reproduce dialogul într-o revistă literară, după care oferi câte un *flint* în onoarea „atâtor evenimente”.

Norida cu copiii plecară spre casă, se apropiau *orele lecturii*. Delmonte porni spre redacţie. Midas şi cu mine hotărârăm să tragem o fugă până la Utamaro, răspunzând invitaţiei adresate de Ellil în ajun şi reînnoite printr-o convorbire la *polyphon*. Ca să ajungem în piaţa Enigma, cea mai apropiată

---

[36] *Binevenitele intruse.*

rampă de îmbarcare spre Djerba, luarăm *glisorul* brumăriu, adică în direcţia sud-vestică. Cunoscându-mi, de-acum, unele preferinţe, Midas procură de la *trasor* foaia volantă pentru călători *Peruza*[37], care, în afara unor informaţii utilitare, publica şi telegramele de ultimă oră.

Mă cufundai, imediat, în lectura rubricii externe. Şedinţa parlamentului din Serena fusese întreruptă brusc, la aflarea ştirii că ţăranii din provinciile polare obţinuseră o producţie medie de *mirv*[38] de treisprezece tone la hectar. Deputăţii aplaudaseră, în picioare, bunul eveniment. Imprevizibilele alunecări spre Est din Nayade fuseseră stopate la timp, specialiştii reuşind, cu ajutorul unor injectoare de mare calibru, să fixeze terenurile deplasabile. Guvernul sidonic adresase un nou avertisment scriitorilor, care erau insistent invitaţi să-şi ridice drepturile de autor cu mai multă operativitate, respectiv în maximum şapte luni de la programare, reportarea sumelor periclitând alte operaţiuni financiare. Cei cinci mari, cei mai ascultaţi în lumea irenă, repurtaseră un strălucit succes pe scena Operei din Peralta, compozitorii Aratyo, Balady, Epamodora, Norad şi Verdano cucerind statornic inimile altinilor, într-un spectacol reluat de posturile artistice din toate ţările. Decalajele Sud-Nord persistă, constata Raportul operativ al Ligii privind cultura agricolă. Ritmul de creştere se menţinea constant, ceea ce putea provoca dublarea recoltei irene pe termen scurt. O mare contribuţie aduceau ţările din zonele sudice, care, datorită climei favorabile, strângeau anual trei recolte, spre deosebire de aşezările boreale, care abia reuşeau două pe an. Statele din sud hotărâseră ca recolta suplimentară să fie integral vărsată la Fondul iren de rezervă, administrat de *Sakoura*. La aflarea deciziei, nouă ţări din nord, reprezentate într-o conferinţă extraordinară, avansaseră ideea *ripostei morale flexibile,* în virtutea căreia se considerau obligate să contribuie în mai mare măsură la avuţia tehnologică a Irenei.

Am mai citit o dată, spre uimirea lui Midas, *Peruza,* pe care am şi păstrat-o printre sursele documentare de referinţă.

Staţia terminus a *glisorului* se afla la câţiva paşi de *Enigma,* ale cărei decor şi alcătuire m-au frapat prin contrastul lor izbitor cu arhitectura Augustei. Piaţa avea peste un mileniu şi se conservase, ca prin farmec, fără intervenţia irenilor. Clădirile erau înguste, înalte, durate din marmoră de-un albastru pal, şi serviseră ca sedii de adunări publice. Cu vremea, fuseseră preluate de Academia de istorie. Caldarâmul îl întocmiseră din cuburi de stânci marine, pe care presăraseră nisipuri de scoică. În chiar centrul

---

[37] Facultativă, în limba jerada.

[38] Cultură cerealieră cu foloase multiple, asemănătoare orezului.

Enigmei fusese desenat un ring, cu spumă de mare solidificată, care servea ca rampă de lansare pentru *rachetele de croazieră*.[39]

De ce amenajaseră rampa tocmai într-o piaţă istorică? Chestiune de gust ori raţiuni de complementaritate – irenul nu ştia exact.

Pe ring erau rânduite trei *rachete de croazieră,* altfel colorate, ceea ce însemna că zburau pe coridoare diferite. Nu aveau formă de fuzelaj, ci de creastă de val, amănunt căruia nu i-am dat atunci atenţie, presupunând că era vorba de o curiozitate locală. Nava noastră era albă, ca şi uniforma pilotului, o femeie de douăzeci şi ceva de ani, de statură mijlocie, cu ochi migdalaţi, cenuşii cu stropi de coral – o chema Ysera – care ne întrebă dacă aveam preferinţe asupra peisajului. Răspunse Midas, prin codul lor, spre a fi mai lapidar. Am pătruns în micul vestibul al rachetei, unde *trasorul,* după ce îl onorarăm cu câte şapte *fise de transport public*[40], ne indică fotoliile noastre, opt şi nouă, adică ultimele. Racheta decolă pe verticală, ca un lift, iar pilotul ne propuse să deschidem hublourile dacă doream să ascultăm freamătul mării. După zece secunde, nava se aşternu la zbor şi abia atunci începui să-i bănuiesc caracteristicile. *Racheta irenă de croazieră* are particularitatea de a plana variabil, la altitudine joasă, şi de „a se mula" pe relief, oferind pasagerilor posibilitatea de a gusta frumuseţile peisajului. Nava era un mic *condor*[41], uzitat pe distanţe medii şi scurte.

Eram foarte contrariat de viteza atât de redusă a rachetei, mai ales că văzusem şi alţi *condori* zburând alene, de parcă se plimbau şi nu efectuau curse internaţionale. Dar n-am apucat să-mi exprim nedumerirea, fiind furat de noutăţile traseului, pe care un mic ghid albastru mă ajuta să le descifrez. Şi mai era şi Midas, fireşte. Urmăream cu încântare o explozie de *artezieni,* adică o joacă de delfini, în apropierea unui arhipelag, ale cărui insuliţe conturau loturi experimentale, dintre care unul pentru efectele trilurilor de păsări asupra plantelor medicinale. Arhipelagul, Ronavolo, se afla în preajma unui port, observai, mai întâi, sute de catarge, ambarcaţiuni de agrement, apoi vase pescăreşti cu pavilioane mari, multicolore, iar la dane – nişte aşezări plutitoare, vapoare cargo de trei-patru milioane de tone,

---

[39] După cum se va putea observa, aceste mini-nave irene se cam deosebesc de bombardierele terestre cu acelaşi nume.

[40] Pentru operativitate, la ireni se folosesc fise de transport, procurabile în schimbul monedei obişnuite; numărul fiselor introduse în robot depinde, fireşte, de calitatea mijlocului de transport public ales.

[41] Termen generic pentru toate aparatele irene de zbor, după numele legendarului Condor, tânăr fulmin care încercase să survoleze crestele veşnic albe ale munţilor Nereyzi, cu aripi de *sakoura* întinse pe nervuri de fildeş. Legenda vroise ca el să reuşească la ultima încercare.

preciza ghidul. Racheta se îndreptă spre puntea unuia dintre vasele-caşalot, oprindu-se, brusc, lângă macaraua-turn, când Ysera întrebă:

— Ce descărcaţi?

— Încărcăm, răspunse macaragiul, salutându-ne vesel şi arătând spre o cascadă de boabe care se scurgeau în cale.

Naveta noastră porni în zbor accelerat peste o pădure deasă, aproape neagră, mi se părea de bitum, din pricina vitezei, apoi peste un lan întins, se strecură pe sub două linii de înaltă tensiune şi ocoli un far, înainte de-a se lansa din nou peste ape.

Farmecul cursei îl dădeau mugetul mării, schimbările bruşte de direcţie şi culoare ale valurilor, mişcarea pescadoarelor, albe, mici, ca nişte corturi întinse pe pajişti netede şi fără sfârşit.

Deodată, prin dreptul hubloului meu trecu un *condor* subţire şi lung, cu o viteză ameţitoare; se pierdu ca o nălucă şi simţii cum racheta zvâcni pe urmele lui. Ne-avântarăm în larg. Desluşii chiar pe chipul lui Midas semne de aşteptare şi nu ne rămânea decât să privim, tăcuţi, pasta verzuie întinsă sub *racheta de croazieră*. Nava făcu un ocol fulgerător, după care îşi reduse viteza deasupra unei zone de mărgean, unde observarăm o agitaţie neobişnuită. Ysera îşi oferi concursul, dar cineva de jos îi răspunse prin *gramont*[42] că spaima trecuse. Doi „ireni-broască" adunau nişte vreascuri, aşa păreau, susţinute de un rechin care se zbătea să le ţină strânse, spre a nu fi risipite de valurile mării.

Ce se întâmplase?

Ne-a povestit Ysera, care reuşise să schimbe câteva cuvinte cu pilotul *hidrocondorului* ce ne depăşise ca o fantomă. *Condorul* aparţinea desantului pescăresc din Ronavolo, echipaj de salvare format din amatori tineri, şi fusese chemat urgent în sprijinul ambarcaţiunii „Gristy". Aceasta era o plută din trestie, după un model vechi de trei mii de ani, cu ajutorul căreia câţiva exploratori încercaseră să dovedească verosimilitatea unui traseu peste apele Mării Furtunilor. Dar pluta atinsese o formaţiune de corali ascunsă sub valuri, fiind ameninţată cu destrămarea. Până să sosească desantul salvator, „Gristy", ciopârţită, fusese menţinută la suprafaţă de doi rechini, care-şi dăduseră toată silinţa ca resturile plutei şi nefericitul echipaj să nu fie răvăşite de talazurile dezlănţuite.

— O salvă de bucurie puse capăt bătăliei, exclamă Ysera, stârnind veselia pasagerilor, şi n-aveam să ştiu, atunci, că pilotul rachetei recitase din Proclamaţia primului preşedinte al Ligii Irene.

---

[42] Aparat de comunicaţie la distanţe mici, pe care irenii îl poartă la manşetă sau la butonieră.

Răsuflarăm liniştiţi, iar calmul reveni de tot când pilotul aşternu nava pe o poiană, unde coborâră trei pasageri, ocrotitori silvici, după cum dedusese Midas.

— Puteţi privi Djerba, comunică Ysera, peste câteva momente.

Ţinutul natal al Ellilei era o insulă? Aşa părea întinderea peste care planam, o regiune împădurită, de-un verde robust, în centrul căreia se desena un uriaş opt alb.

Racheta de croazieră a airenizat lin, ca o mângâiere, spunea careva, pe ringul dinainte stabilit, un covoraş de gazon marcat de un *santinel*[43]. La coborârea din navă, m-a izbit aerul sărat, pătrunzător, dens al Djerbei, care-mi dădea o neaşteptată senzaţie de vioiciune. Potrivit cutumei irene, am solicitat un autograf pilotului, iar eu am felicitat-o pe Ysera pentru îndemânare, gest cam bizar sau „exotic", cum spuneau irenii cu îngăduinţă, dar femeia mi-a surâs fără supărare.

Citind autograful – „Doar accidentul de la Furtuni v-a scăpat de plictiseala voiajului?" –, am auzit, deodată, un vuiet puternic, prelung, dinspre uscat. Ghicindu-mi nedumerirea, Midas îmi arătă clădirea aeroportului, o scoică imensă, de basm, alcătuită din gresie de Utamaro, cu aplicaţii de ceramică neagră. Palele de vânt, pătrunse în deschizătura aerogării, căpătau efectul unui vuiet statornic, deşi rezervat.

— Aici nu vom scăpa de mare nici pe teren solid, prezise Midas.

— Aţi mai fost la Djerba?

— În partea cealaltă, la sideraldrom.

Pe faţada aerogării scria, cu litere mici, încrustaţii de sidef, *Utamaro,* iar cu caractere mari – *Tăcerea oprită!* Intrarăm într-un salon luminat ca afară, mă uitai, câteva clipe, după geamuri şi plafon, crezând că nimerisem într-o amenajare în aer liber, cerul era, într-adevăr, deschis, simţeam şi briza fină a mării, dar aflai că încăperea era protejată de *manevr,* materie sintetică invizibilă cu ochiul liber. Midas recurse la serviciile unui *trasor* spre a stabili drumul spre Palat.

Trecură pe lângă mine câţiva localnici, bărbaţi potriviţi de statură, robuşti, bronzaţi, cu mişcări încete, aş fi zis calculate, de n-ar fi fost privirile lor neastâmpărate şi chipurile molipsitor de destinse. Femeile păreau mai înalte, dar numai datorită veştmintelor înfăşurate pe corp, purtau părul strâns în conciuri, fără podoabe, şi aveau mersul tuturor irenelor, expresiv, curgător, parcă pluteau.

Am pornit pe jos, alegând o alee în zig-zag, care străbătea un câmp cu otavă şi cu maci albi. Un localnic, pe care-l salutarăm politicos, scuzându-ne

---

[43] Cactus, în limba *smirnă*.

de întrebare, ne lămuri că poteca nu era trasă cu rigla ca să permită trecătorului să admire în voie bruma de verdeaţă.

— Dar Palatul e departe?

— Nu prea: cale de-o snoavă! Îl găsiţi lesne, fiind singura casă cu un etaj. Celelalte au mai multe ori nu au deloc.

După ce am admirat bruma de verdeaţă – era nespus de blândă, odihnitoare –, am pătruns pe artera principală, în „ochiul mare" al optului alb din Djerba, şi, după numai câteva sute de paşi, am zărit Palatul.

Construcţia, veche, cea mai vârstnică din Utamaro, era din piatră, solidă, sobră, sigură pe ea, altfel părea modestă, oarecare, printre construcţiile argintii din preajmă. Urcarăm treptele largi, cenuşii – treisprezece, Midas le numărase – când la uşa Palatului apăru un bărbat în alb, cu o bluză sclipitor de albă, deschisă la gât şi cu mânecile suflecate.

— Fronde Turaldo. *Am-brazura!*[44]

Ne strânse mâinile un iren în floarea vârstei, cu braţe puternice, deşi fine, privirile grave, iscoditoare, dar buzele abia-i reţineau un surâs, ce se va dovedi încăpăţânat şi zburdalnic. Ne prezentarăm fără ceremonie. Turaldo, pescar, fusese ales, cu aproape doi ani în urmă, *fiorgarond*[45], funcţie obştească echivalând cu gradul unui guvernator de provincie. Ne invită în holul Palatului. Nu am avut când să-l examinăm, întrucât Turaldo ne arătă, cu un gest solemn, o plantă cu tulpina înaltă, terminată cu un mănunchi de flori vişinii, semănând cu o tuberoză. Era plasată într-o vază mare de gresie şi *fiorgarondul Djerbei* ne spuse că era emblema Palatului.

— Planta se numeşte *batunna*[46] şi ea a dat şi titlul popular al Palatului, ba chiar al funcţiei mele, spuse Turaldo – serios, în glumă, nu mi-am putut da seama.

În încăperea lui de lucru, unde ne condusese, se mai aflau doi ireni, unul de-o seamă cu *fiorgarondul,* era primul torpilor al Djerbei, Linar Meridu, celălalt – un tânăr blond, mai înalt, „pescar oricum", şi el. Îl chema Almer. Ellil urma să ni se alăture la cherhana. Atmosfera mi s-a părut însufleţită şi nu mă înşelasem.

— Sărbătorim un eveniment dur, ne mărturisi Fronde Turaldo. Mi s-a decernat „Premiul pentru suspans", preciză el, şi, cum nu numai eu, dar şi Midas aşteptam cu sufletul la gură, continuă pe acelaşi ton sec: Am comunicat guvernului central, la începutul anului, că vom livra la termenul stabilit patru milioane tone de peşte şi am devenit laureat al suspansului.

---

[44] Salut local: *Al dumneavoastră, la ducere şi-ntoarcere* (cu sensul de *la bine şi la rău*).

[45] *Penultimul între egali,* în sens propriu.

[46] *Nu mă văita,* în limba *smirnă*.

Primul torpilor şi Almer izbucniră în râs, deşi cunoşteau povestea, Midas surâdea numai, discret şi politicos, dar, personal, eram mai mult curios decât amuzat. Îl urmăream, deci, cu mare interes pe Fronde Toraldo, care mă informă că Asociaţia tineretului din Brabant, capitala ţării, acorda, anual, distincţiile organizaţiei. „Premiul pentru discreţie" îl primise agenţia „Xigenţa", care păstrase pentru sine un set de ştiri mai aspre. Cronicarului sportiv *maori* îi fusese acordat „Premiul pentru cruzime", întrucât uitase, la o transmisie, să comunice scorul la pauză. *Diplomat pentru subtilitate* devenise un cronicar dramatic din Capitală, titularul unei rubrici al cărei unic element lipsit de echivoc era semnătura autorului. *Medalia cutezanţei* o cucerise un orator ale cărui prelegeri publice se desfăşurau doar pe citate din Constituţie. Un înalt slujitor la agricultură primise *distincţia pentru mărinimie,* datorită unui patetic apel lansat la *aracajù:* „Noi trebuie să vă străduiţi cu toţii ca recolta să fie optimă". Însuşi purtătorul de cuvânt al Asociaţiei primise un premiu, *pentru perspicacitate,* observând că tinerilor smirni nu le repugnă versurile.

— Anturajul, precum vedeţi, e măgulitor, conchise Turaldo, renunţând la aerul ceremonios, zâmbind deschis şi invitându-ne să închinăm câte un pahar de *agai,* „caviarul" livezilor din Djerba, zis şi *soclu,* fiindcă te-ajută să te ţii drept şi neclintit.

Sărbătoritul, ca şi noi, se mai înveseli, dar, deodată, îşi recăpătă figura sobră, amintindu-şi de scopul călătoriei noastre:

— Doriţi, cumva, să ne cunoaşteţi domeniul?

N-a mai aşteptat răspunsul, de altfel îl ştia, şi, însoţit de Almer, ne-a arătat, câteva ceasuri bune, tărâmul ultimului ţărm. Linar Meridu urma să pornească în larg cu flota de pescadoare.

Djerba nu părea grozavă. Era cea mai mică insulă locuită de pe planetă. O stăpâneau cam treisprezece mii de ireni, cei mai mulţi dintre ei pescari. Capitala, Utamaro, adăpostea întreaga populaţie. Oraşul avea un aerodrom internaţional şi două *sideralporturi* pentru alimentarea navetelor spaţiale. Institutul de piscicultură, renumit în Irene, se găsea peste drum de Operă. Mai aveau un teatru şi nouă biblioteci. Faima insulei o dădeau, însă, mai ales depozitele ei frigorifice, plasate, toate, sub apă. Marele acvarium, durat din cristal, se afla în apropierea ţărmului nordic, tot pe fundul mării.

Utamaro are forma unui opt, fiindcă locuitorii insulei, smirni, au venit aici în veacul al optulea al mileniului trecut, întemeind primele aşezări. Nu practică agricultura, bucatele le obţin de pe continent, oferind, în schimb, peşte şi produse din peşte. Lucrează cu metode tradiţionale, preferând pescadoarele cu propulsie nucleară sofisticatelor auto-năvoade cu neutroni şi cobalt, care n-au niciun farmec, estompând marea frumuseţe, adică

inegalabila frumuseţe a pescuitului. Terenurile, toate, sunt acoperite de păduri şi livezi, replică la uscăciunea mării. Uscăciune de suprafaţă, fiindcă în inima şi în pântecul mării e mai multă strălucire decât pe cer. Cine nu pricepe asta e un vreasc.

Djerba este o insulă a Smirnei, ţară învecinată cu Madera. Singura ei vecină pe uscat; restul e marea. Iar Madera, cu cinci, patru, trei, două sute de ani în urmă, fusese una din marile puteri, condusă de faimoasa dinastie regală Bakkarag. Insula Djerba căpătase, încă pe atunci, statutul de district autonom, în urma unei decizii a parlamentului, care gândea să aibe şi Smirna teritorii peste mări, ca Madera, al cărei monarh declarase premierului smirn că nu i-ar fi ajuns o vârstă de iren ca să-şi încingă regatul călare.

Am zăbovit mai mult, la Utamaro, în *Mica cherhana,* cum spuneau gazdele mini-muzeului local, instalat într-o clădire modestă şi alcătuit fără ostentaţie, compus din opt încăperi, pline de „piese cu memoria intactă".

Fronde Turaldo ne arătă, mai întâi, harta politică irenă, un tablou din sidef, pe care frontierele erau desenate în chip de năvod, cu ochiuri mai mari, mai mici, încrustat cu perle albe, capitalele fiind indicate prin perle viorii. Ţara lor, Smirna, cu districtul autonom Djerba, se află la extremitatea vestică a continentului Merope, ai cărei vechi locuitori credeau că dincolo de Utamaro, *Ultimul Ţărm,* se întindeau doar mări fără sfârşit, bănuite că ar ascunde bogăţii fabuloase. „Cine domină Utamaro are o cheie pentru Oceanul Speranţei" – spusese Bakkarag al XVI-lea şi căpeteniile sale nu pregetară să i-o procure. Dar cum?

— Maderii aveau trupe temute, vreo două milioane de picioare, iar smirnii doar o gardă civilă de trei mii de suflete, povesti Turaldo şi, ca să pricepem mai bine cum se petrecuseră lucrurile, ne sugeră să poposim şi în celelalte încăperi muzeale, denumite *bathilda-bazarda*[47]. În prima cameră mi-atrase atenţia un desen înfăţişând un cap încoronat, având o armură ca o carapace de reptilă preistorică, dar nişte picioare fragile, plăpânde şi şovăitoare pe un drum pietros. Legenda desenului: „Când îl auzi, pare morun, când îl prinzi – un caras". Câţiva tineri localnici priveau caricatura pentru a nu ştiu câta oară, dar tot pufneau în râs, ca şi noi, de altfel.

Fiorgarondul continuă, traducând în *jerada* diferite texte, titluri de cărţi şi publicaţii, prin a demonstra că maderii s-ar fi făcut de râs pretextând o ameninţare smirnă. Aşa încât, Bakkarag îl trimise, în capul unei flote puternice, la Utamaro, pe amiralul Shutdt, care acostă în apropiere de Promontoriu. Însoţit de şapte comandanţi, amiralul a debarcat pe ţărmul de

[47] *De duh şi de buh,* într-o traducere liberă.

piatră, unde l-a întâmpinat „fiorgul" de-atunci al Djerbei, Brayant, cel mai bătrân pescar din insulă, înconjurat de şapte copii. Shutdt avea să recunoască în Memoriile sale că „sfidarea bătrânului" îl descumpănise: ar fi preferat o încăierare armată în larg. Îi comunică, totuşi, lui Brayant că venise să întărească Djerba în faţa unei invazii fulmine, chemat, în taină, de un grup de clarvăzători. „Avem amândoi părul albit, amirale – a răspuns bătrânul pescar. Pe cine veţi reuşi să convingeţi că ocupaţia militară a ţărmului nostru ar fi un viol la cerere?" Comandanţii începură să tuşească, încurcaţi, nervoşi, un matelot din gardă, tot încercând să-şi stăpânească râsul, îşi pierdu echilibrul şi căzu în apă, cât Shutdt, cu priviri de plumb, se retrase bombănind ameninţător. Când djerbii văzură maderii plecând, hotărâră stare de veghe.

— Shutdt a revenit, ne spunea Turaldo. Maderii i-au convins pe fulmini să improvizeze nişte mişcări de provocare, ceea ce a determinat parlamentul din Brabant să accepte un acord de apărare cu maderii.

Cum fulminii n-ar fi putut ataca decât din larg, Shutdt şi-a instalat o tabără pe Djerba, urmând s-o părăsească, fără condiţii, în opt luni, dacă nu interveneau ostilităţi armate. Fulminii nici n-aveau de gând să le provoace, dar ocupanţii maderi nu mai plecau, ceea ce l-a făcut pe Brayant să declare că Djerba devenise cel mai întins ţinut al Irenei, de vreme ce trupele lui Shutdt nu mai ajungeau să iasă dintre frontierele ei. Amiralul a replicat că era aliat, nu străin, dar bătrânul „fiorg" l-a înfruntat cu un argument intrat în proverbele irene: „Noi cu barca, voi cu vâslele! Asta-i alianţă? Oricum îi veţi spune, şi vâslele-s ale noastre."

Bakkarag s-a simţit ofensat, a început să ameninţe cu represalii atroce, când şeful statului smirn, Ahmada, a chemat la rezistenţă prin toate mijloacele, încheindu-şi apelul cu asigurarea: „Curtea maderă e recunoscătoare – în cinstea fiecăruia din noi ar ridica o groapă".

— Dar lovitura de trăsnet pentru maderi a venit din Madera, tocmai când pământul smirn frigea tălpile mercenarilor regali. A fost un poem al lui Arbogast, vestitul lor bard, care a compus *O mare putere desculţă*.

Turaldo luă de pe raft un volum subţire, mic, cu coperţi cenuşii, pe care începu să-l răsfoiască încet, cu o grijă aproape nefirească. Almer se porni să recite în *madera,* apoi în limba sa maternă, simplu, chiar monoton, dar versurile aveau o eufonie de-o puritate umilitoare, cum ar fi spus Ellil. Poemul fusese tălmăcit şi în *jerada* dar, oricum, ar fi fost peste puterile mele să-l redau în toată frumuseţea lui răscolitoare. Mă voi mărgini să reproduc subiectul şi, oricât de palid, unele idei ale poemului răzvrătit.

Eroul *Marii puteri desculţe* era un ţăran, Ramond, firav şi bătrân, care cutreiera aşezările madere propovăduind chemarea la vatră. El zicea că

distanţa dintre puternici şi slabi nu-i totuna cu aceea dintre slabi şi puternici, iar avuţia ţării se face prin sudoarea propriei frunţi, cu mâna, nu cu pumnul. Madera-i o mare putere desculţă, gândea Ramond, fiindcă ţara zace, sărăcită, în colb, pentru ca ţeasta regilor să sfârâie sub nimburi. Madera îşi face din prieteni duşmani, sedusă de prietenia duşmanilor ei. Cu forţa s-ar fi putut pătrunde oriunde, până şi-ntr-un pântec de femeie, dar necum în sufletul unui iren şi niciodată în fiinţa unui popor. Ramond cerea, cu înflăcărare, înfrăţirea maderilor cu propriul lor pământ, năruit în paragină, sterp, cât fiii săi putrezeau pe alt pământ, fiindcă străinul nechemat e duşman jurat, pe care nu lacrima, ci cătarea-l înmoaie. „Prietenii noştri – cânta eroul – ne învaţă demnitatea şi, oricât i-am ocupa noi, tot ei ne cuceresc."

Efectul poemului a fost năprasnic. Fronde Turaldo, punând cartea la loc, păru că ne explică:

— Pe asemenea versuri nu calci cu cizmele, chiar de eşti *tont pușcă,* precum mercenarii. S-au dus la vetrele lor, reluă *fiorgarondul* şi, invitându-ne în salonul pentru oaspeţi, încercă să ne liniştească de tot:

— Dar acestea-s amintiri, spuse, făcându-ne semn să ne aşezăm la masa pe care Almer adusese nişte peşte, fript la foc de crengi verzi, şi o carafă de *soclu*. Maderii ne sunt şi le suntem prieteni devotaţi. Atâta vecin avem şi noi. Cum zice proverbul: „Când te mândreşti cu vecinii, au ajuns să-ţi semene".

Turalele socotea memorabilă insinuarea maderă de la sfârşitul, mai precis cu vreo treizeci de ani înainte de sfârşitul mileniului trecut.

— Ne cam dădea târcoale un mare deficit. Adică mare pentru noi, stat mic, fiindcă cei mari mai alungau belelele printre cifrele medii. Şi ţara s-a trezit, pe nepusă masă, cu câteva milioane de turişti maderi, care, de n-ar fi venit eşalonat, ne-ar fi sufocat pur şi simplu. Mai târziu, mult mai târziu, ai noştri şi-au dat seama că invazia turistică şi devizele de rigoare fuseseră plănuite de guvernul mader, cu delicateţe şi discreţie, ceea ce a făcut gazetele din Brabant să scrie despre „urzirea unei insinuări de mare caracter".

Dar şi Madera a fost prima ţară care a primit, din partea Smirnei, clauza naţiunii decent învecinate, titlu juridic pătruns în normele Irenei. Madera ocupă primul loc în comerţul exterior smirn, cu opt la sută. Şi tocmai ei i-a fost împărtăşit, chiar înainte de-a fi prezentat Ligii Naţiunilor Irene, celebrul experiment din Djerba – *sacra treime*.

În încăpere năvăli, deodată, Ellil cea îmbujorată şi surâzătoare, grăbită să ajungă la *sideralport,* ne salută cu voioşie pe toţi, lucrarea ei fusese admisă, dar cu unele completări, trebuia să fie urgent la Augusta, nu mai avea răbdare, se asigură dacă mă simt bine, râse bucuroasă când auzi că mă simt

foarte bine, îl mai rugă pe Midas să nu mă lase sâcâit de careva, după care dispăru în fugă, aşa cum sosise, promiţându-ne un *polyphon* cu veşti bune.

— Dar a trebuit să lucreze, nu glumă, în laborator, observă Turaldo, care mai spuse că Ellil venise la întreprinderea ei în zori, sperând să termine, până-n prânz, noile probe cerute la Arte şi să ne însoţească.

Regretarăm plecarea Ellilei, dar Midas ne încredinţă că profesorul Arphidas era extrem de punctual şi sever. Revenirăm, deci, la *sacra treime*.

Experimentul fusese declanşat de un catren din gazeta locală, intitulat: „Cine nu munceşte ne mănâncă." Şi djerbii, după ce se asigurară că nu-i vreo gogomănie, se apucară să observe mai atent distribuţia avuţiei pe scară mai generală. Văzură, mai întâi, că o treime din populaţie, formată din leneşi, demagogi şi aventurieri, ajunşi indivizii cei mai insolenţi şi rebarbativi, îşi însuşeau avuţii prin sustrageri şi combinaţiuni. Fusese nevoie de o altă treime, care să apere ultima treime, până la urmă singura productivă. „Mare să fie, că peşte-i destul" – credea Bothos, unul din djerbii cei mai rapace, proaspăt candidat la un post de senator. Pescarii l-au trimis cu blândeţe în larg să dovedească, şi el, că peşte-i destul, ceea ce, altfel, era adevărat. „Fiecare are dreptul să mănânce o pâine", a ţipat Bothos. „Desigur, dar întâi s-o facă." Pe scurt, parlamentul a hotărât transformarea în producători a tuturor treimilor, ceea ce n-a fost uşor, dar a fost bine.

Fronde Turaldo adăugă:

— Când trimisul nostru a prezentat experimentul premierului mader, acesta mărturisi: „Aveţi dreptate să refuzaţi complexele. În fond, judecăţile de valoare le stabileşte istoria, nu geografia."

Vremea trece prea repede când te găseşti printre oameni buni, gândeam la ieşirea din *Mica cherhana,* în pragul căreia ne-am oprit, păstrând – potrivit ritualului djerb – o clipă de reflecţie. Simţeam răsuflarea agitată a mării, care se foia arţăgoasă, neavând somn – credea Almer, şi cerul sticlos, care părea că se apropie, cerul sub care îşi făcu obişnuita apariţie *Arena,* în rondul ei de noapte, umbrela Irenei, care plutea că un astru, fără grabă şi fără zgomot, ba, zborul ei mare, mut, făcea şi mai adâncă liniştea serii. Irenii stătură pe loc, privind-o tăcuţi, observând, adică, în onoarea ei un moment de luare-aminte sau de dare de seamă, zisese Turaldo, după care pornirăm în mers întins spre Palat.

Sparse tăcerea Almer, tânărul pescar amintindu-şi – nimeni nu s-a mirat de unde până unde – că Fronde Turaldo nu era primul laureat al tinerilor din Brabant. Unul din predecesorii lui primise *Premiul pentru frivolitate*.

Fiorgarondul îl îndemnă să continue până la capăt. Da, unul din predecesorii lui Turaldo acceptase ca roboţii să fie folosiţi la îngrijirea livezilor şi parcurilor din Djerba. Dar tinerii, şi nu numai ei, găsiseră că

răceala şi neîndemânarea acestor fantome mecanice, mişcările lor greoaie şi programate se potriveau ca nuca în perete cu frumuseţea şi exuberanţa grădinilor. Promovarea *trasorilor* li se păruse uşuratică, dacă nu neserioasă.

— Să nu râdem prea tare, interveni Fronde Turaldo. Cine ştie ce premii ne mai aşteaptă şi pe noi...

La drept vorbind, irenii nu se tem deloc de glumă. Dimpotrivă, după cât am înţeles, ei o consideră factor de echilibru şi persuasiune. Venită la timp, neapărat la timp, bună, da, bună, fiindcă izvorăşte din durerea pentru urât, vechi şi penibil, gluma, cred irenii, devine mântuitoare, împiedicându-i să se facă de râs. Şi-i bine să poţi ironiza o întâmplare, rectificând-o în acest stadiu, adică până nu devine de plâns. Turaldo amintea de umoristul karmyn care împărţise irenii în sobri şi glumeţi, până când o mare sobrietate, căpătând simţul umorului, constatase că ambele tabere aveau acelaşi drum, numai că doreau să poarte încălţări diferite. *Fiorgarondul* zise că doar anomalia tremură în faţa glumei. În nordul Smirnei criteriile de repartizare a tinerilor erau cam neclare, până când o epigramă a secretarului de stat la Învăţământ lămuri totul, deşi provocase coşmaruri. Un ziar umoristic întocmise, cândva, o listă de lucruri pe care unii mureau să le vadă, dar de care nu vroiau să se audă, ceea ce produsese oarecari regrete, dar recuperabile. Ziarul mai consolase un critic de artă ce-şi părăsise prima opinie, cu care avusese trei tomuri de valoare, încurcându-se cu o rubrică înstărită. Cam în aceeaşi perioadă, se petrecuse în Djerba temuta busculadă a circularelor. Dispoziţiile trimise de către departament, situat într-o zonă montană, fără ieşire la mare, se contraziceau într-o asemenea măsură, încât pescarii socotiră că mijlocul cel mai bun de a le dovedi paloarea era să le aplice riguros, împrejurare care a iniţiat decizia ca autorii circularelor să lucreze ei înşişi în producţie, periodic, ceea ce duse la scăderea dispoziţiilor şi la creşterea dispoziţiei. Totul s-a petrecut fără prea mare zarvă, la drept vorbind, fără nicio zarvă, adică zâmbind şi făcând...

— Pare-mi-se că Turbo Lynade, poetul, scrisese că gluma-i expresia explozivă a simţului măsurii, reluă *fiorgarondul,* când ajunserăm în faţa Palatului. Considerentul e de reţinut, pentru noi, vreau să spun, fiindcă întăreşte îndemnul marelui Brayant, Întemeietorul, care, de pe terasa Palatului, spusese mulţimii djerbe: „Dimensiunea de nemăsurat a idealurilor noastre s-o dea modestul simţ al măsurii. Aceasta înseamnă, mai ales, să nu spunem la persoana a doua ceea ce nu ne-ar conveni să spunem la persoana întâi."

Îl mai întrebarăm de ce titlul funcţiei sale obşteşti se oprise la *penultimul între egali*. Turaldo zâmbi iar şi răspunse pe îndelete, urmărind dacă era bine înţeles:

— Dorinţa Întemeietorului fusese de-a se şti ultimul între egali. I-am păstrat lui acest loc privilegiat, noi coborând, firește, cu o treaptă.

Turaldo şi Almer ţineau să mai rămânem; mulţumindu-le, ne scuzarăm, nu noi ne grăbeam, ceasul ne grăbea, şi voi păstra mereu în suflet glasul profund, marcat de emoţie, al *fiorgarondului* Djerbei în clipa de rămas bun de la Palatul din Utamaro:

— *Am-brazura,* prieteni!

— *Am-brazura,* prieteni!

Almer ne-a însoţit până la aeroport, unde Midas vroi să dea urgent un *polyphon* la Augusta. Ne îndreptam spre *condorul* nostru, când prietenul meu iren observă că uitase deschisă uşa cabinei, o şi văzurăm deschisă, şi Midas se întoarse, înciudat, s-o închidă.

Aşteptarăm, deci, cursa următoare.

ZIUA A PATRA

Midas mi s-a părut gânditor. Străbăteam Grădina Irenă, care înconjoară sediul Ligii şi unde toţi mesagerii aduc din ţările lor flori rare, mai înalte, mai plăpânde, mai mari, mai mici, după cum cred şi ei. Grădinii i se spune Anexa la Carta Ligii. Mergeam pe aleea mare, de marmoră cafenie, străjuită de pavilioane florale, mici monumente de culoare, pe care Midas le vizita în fiecare dimineaţă, când venea la *Sakoura,* spre a pătrunde în atmosfera de lucru a zilei. Ne-am oprit în faţa unor arbuşti, păreau de liliac alb, aducători de veşti bune, şi a unei zade brumării, care se întindea pe un muşchi gros ca o blană de urs, încercând parcă să se ridice într-un cot, dar simţeam respiraţia inefabilă a întregii grădini, unde veneau pictorii să studieze culorile şi lumina.

Priveliştea îmi linişti oarecum prietenul, tulburat de un distih al lui Turbo Lynade, de-abia apărut în gazeta *Reverberaţii* şi care înfiera încălcarea *Consensului Iren privind interzicerea modificării mediului ambiant în scopuri publicitare*. Acordul, cunoscut sub numele de *Stop competiţiei geofizice,* fusese iniţiat de Ligă, cu peste un veac în urmă, pentru a se preveni ridiculizarea mediului înconjurător. Omul şi natura îşi armonizau, prin ştiinţă, mersul, ziua irenă începea, se zice, când răsărea *Arena,* dar se găsiseră iarăşi excentricii cu deturnările lor umilitoare. Cu multă amărăciune povestea Midas cum firme de umbrele făceau reclamă produselor lor, proiectând modele luminoase pe straturile dense de nori. Mărci de autovehicule erau transcrise prin dâre de aburi de către *condori*. Şcoala de balet „Sinta" subvenţionase un proiect de contorsionare a curcubeului în silueta unui „S". O coafură nouă era susţinută prin tunderea eucalipţilor ornamentali, iar un taifun din Mările Sudului fusese întors, brusc, după un nou sistem de circulaţie.

— Amuzant, nu?

— Recunosc, Midas...

Numai că această fantezie pernicioasă era socotită costisitoare, fără acoperire, şi maltratantă, fără jenă. Marele ecolog Placyda observase că mediul ambiant, atât de îngăduitor, dădea semne de nervozitate.

Cum opinia publică se dovedise iritată, excentricii au fost îndemnaţi să renunţe la manevrele lor frivole, iar un consens în materie oferea o nouă protecţie naturii irene, adică irenilor.

— Dar ieri echipa Zozo a câştigat, pentru prima oară, campionatul mader de *balsam,* iar suporterii, adică o mână de suporteri, au modificat albia unui pârâu alpin, tot Zozo, dându-i forma unui „Z", ceea ce a provocat o amplă mişcare protestatară.

— Şi ce va urma, Midas?

— Lucrurile vor reveni la firesc, pârâul va fi eliberat din constrângere, dar rămâne acest simţământ amar de „vină inechitabilă", cum scrie Lynade.

Făcu un semn familiar, de salut, unui băiat ce se ivise în capătul aleii, un tânăr cu părul arămiu, lung, care se apropia de noi cu oarecare sfiiciune.

— Terry, spuse Midas cu voioşie, dânsul este Anomis, despre care v-am vorbit şi-n grija căruia veţi fi timp de câteva ceasuri!

Băiatul surâse, înclinându-se. Părea un copil mare, era bine legat, ca un atlet, dar faţa şi mai ales ochii erau de-o naivitate încântătoare.

— Când terminaţi vizionarea, reluă Midas, vă propun o excursie spaţială. Vă aştept la Ligă, adăugă.

Pornirăm, Anomis şi cu mine, spre *Restituiri,* salonul muzeal unde urma să fie proiectat, la rugămintea mea, un film documentar despre care citisem „o cronică de manual", cum îi spusese Ellil. Anomis era operator la *Restituiri,* pasiunea sa din timpul liber, altfel el fiind elev în *coloana a treia*.

Continuarăm drumul spre poarta Grădinii. În faţa noastră mergeau câţiva ireni, tot grăbiţi. Observai că ocoliră, cu grijă, o porţiune, pe stânga, a aleii de culoarea cafelei negre şi, apropiindu-mă, nu zării nimic, dar Anomis aproape sări spre mine, evitând, în ultima clipă, să calce pe o creangă cu frunze argintii, adică pe o dâră puternică de lumină strecurată printre arbuşti şi proiectată pe o dală de marmoră a cărării.

Îl luai, spontan, de braţ pe Anomis, gestul lui, al lor, mă cuceri într-atâta, încât aşteptam, cu înfrigurare, pe aleile pe care le parcurgeam un nou asemenea obstacol. Băiatul avea şi un motiv de preocupare. Mi-l spuse simplu, căutându-mi privirile cu ochii lui întrebători şi limpezi. Fusese respins la cantonamentele tactice, surplus de contingent, după ce îi fusese refuzată încorporarea la satele strategice. Mărturisesc că-l ascultam uluit, despre sate strategice nu mai auzisem demult, de pe vremea marionetelor saigoneze, dar mă temeam, parcă, să cer vreo lămurire. M-am lăsat, deci, în voia povestirii sale.

Competiţia fusese acerbă, iar băiatul optase prea târziu pentru operaţiunile de intervenţie din Tamira centrală, zona unei vegetaţii luxuriante, explozive, dar de-o gingăşie cutremurătoare. Savanţii emiseseră ipoteza că plantele din pădurile Tamirei ar încorpora unele cantităţi, experienţele urmau să le stabilească dimensiunile, de minerale utile, absorbite, odată cu seva, din pânzele freatice de mare adâncime. Proiectul de-a folosi aparatura ştiinţifică, destul de complicată, în pădurile şi savanele tamire, de-a supune plantele acelea sensibile unor exerciţii atât de brutale îi scandalizase pe ecologi, care acceptară, după îndelungi dezbateri, ideea ca tineri voluntari, din toate ţările, să sprijine, prin mijloace simple,

rudimentare, *strategia vegetal-mineralogică* de pe continentul aromelor, cum mai era cunoscută Tamira. Aşezările tinerilor, în plină savană, satele strategice, se dovediseră neîncăpătoare pentru milioanele de amatori, aşa încât, fu căutată o zonă comparabilă în Nayade, unde se şi constituiseră cantonamente pe termen scurt, de maximum o lună, denumite, ca atare, doar tactice.

— Măcar în paza de coastă să mă fi admis, spuse Anomis cu reproş în glas. La anul, însă, voi fi pe faţă, adăugă hotărât, după care urmă întrebarea: Ştiţi că eu n-am văzut încă, la faţa locului, un aisberg tractat?

Eu însă văzusem aşa ceva în cursul unui zbor de antrenament, era, de altfel, singurul gheţar tractat, experimental, şi doar pe o distanţă de optzeci de metri; băiatul mă ascultă cu invidie, dar fu rândul meu să-i invidiez pe ireni, când Anomis observă, în treacăt, că la ei erau tractate cam două mii de aisberguri pe sezon, folosite ca surse energetice şi rezerve de apă pentru irigaţiile continentale.

Când ajunserăm la muzeu, Anomis alese un salon mai liniştit, micuţ, pentru câţiva spectatori, pregăti pelicula, după care puse pe uşă un anunţ: „Sunteţi invitaţi înăuntru. Vă mulţumesc". M-am aşezat într-un fotoliu comod, de frunze ruginii presate, cu băiatul alături, spre a viziona *Noua lume veche,* o copie fidelă a unui film[48] în culori realizat pe vremuri foarte îndepărtate.

Documentarul reda expediţia condusă de Siderai spre Nayade. Fotografiile fuseseră luate chiar în timpul călătoriei. Restul filmului era interpretat de actori, sub îndrumarea celor mai autorizaţi istorici şi geografi ai vremii. Drept consultanţi fuseseră invitaţi unii participanţi la marea aventură.

Aşadar...

Din portul Utamaro, de pe *Ultimul ţărm,* porniseră trei corăbii, aparţinând celor trei continente cunoscute pe atunci – Merope, Silene şi Tamira. Exploratorii fuseseră recrutaţi din cele trei continente, iar navele aveau forme specifice: „Albatros", din Merope, „Pelican", din Silene, şi „Lebăda", din Tamira.

Echipajele păreau liniştite şi grave. Conducerea lor fusese încredinţată de Ligă cărturarului Siderai, din Brabant, supranumit Demonul, pentru mintea lui aspră şi îndrăzneala-i diabolică. Era un bărbat mărunt, cu mişcări puţine şi încete, cu o faţă prelungă, uscată, încadrată de plete albe, cu o privire blândă, cenuşie, dar atât de încărcată, vreau să spun că era atâta energie în privirile lui Siderai, că vorbele deveneau de prisos. Marele cărturar,

[48] Folosesc termenul arhaic, irenii producând astăzi *izeraras,* pelicule pluridimensionale.

creatorul şcolii universalităţii irene, susţinea că, dincolo de Oceanul Speranţei, s-ar fi aflat un alt continent şi că Irene ar avea o formă sferică şi nu plată, cum se crezuse. Confirmarea ipotezelor sale, rodul unor calcule şi studii de peste patru decenii, sprijinite de elita ştiinţifică şi conştiinţa politică a vremii, ar fi avut o valoare inestimabilă, ceea ce a îndemnat *Sakoura* să finanţeze întreaga expediţie.

Pe „Albatros" erau muncitori şi savanţi, pe corabia „Pelican" – tineri cercetători în botanică, etnografie, folclor şi filologie, iar „Lebăda" adăpostea literaţi şi artişti plastici. Navele erau manevrate de marinari reputaţi, conduşi de fostul amiral mader Tyrene.

Aleseseră anotimpul cel mai statornic la ei, primăvara, spre a traversa Marele Ocean. Apele păreau smălţuite cu un albastru închis, cu reflexe de smaragd, erau tăcute, parcă trăiau şi ele încordarea temutei încercări. Demonul ieşea rar pe punte, lucra în cabina sa, aplecat asupra hărţilor încă nesigure şi studiind un mic glob iren, primul din istoria planetei. Jurnalul de bord îi reţinuse îndoielile, chinurile, dar faţa lui aspră şi ochii lui metalici nu mărturiseau nicio ezitare. Marinarii pretinseră, în a doua săptămână a călătoriei, că zăriseră nişte insule, probabil un arhipelag mai mare, dar Demonul ordonă lui Tyrene să nu se abată nici cu privirea de la ţinta spre sud-vest. Femeile de pe nave, mai ales literatele şi artistele plastice, zăboveau mai mult pe punte, atrase de luminile şi gemetele mării. Siderai, în schimb, nu-şi îngăduia decât un ceas de plimbare, zilnic, când, înfăşurat într-o mantie neagră, încerca – după cum notase el însuşi – „să tragă de limbă Necunoscutul", care „se încăpăţâna să rămână arţăgos, egoist şi brutal, ivindu-se zile întregi în care corăbiile scăpau de la distrugere doar prin miracol."

Totuşi, după treisprezece săptămâni de plutire, pe ape şi printre ape, sub curcubeie şi furtuni, Tyrene zări pământ. Echipajele, toate, se ridicară pe punţi, contemplând, mute, fâşia neagră care oprea oceanul.

Era Nayade...

Spre corăbii începu să se rostogolească un stol de catarge albe şi negre. Cam la o jumătate de milă s-au oprit şi nimeni n-a înţeles, în acea clipă, sensul întâmplării. Dar, după cum avea să se afle mai încolo, nayazii trimiseseră, şi ei o flotă peste mări, încredinţaţi că pe Irene există şi alte ţinuturi. Apariţia corăbiilor lui Siderai le provocase o mare bucurie, amestecată, însă, cu o teribilă teamă. Nu primiseră nicio veste de la navigatorii lor, aşa încât erau fericiţi să-i revadă acasă. Dar de ce s-ar fi întors atât de repede şi de ce s-ar apropia atât de prevăzători de ţărmul natal?

Când au văzut catargele străine, nayazii au rămas încremeniţi. Vor fi fost şi înspăimântaţi. Totuşi, bătrânul Degado, aflat în prima barcă nayadă, se încumetă să pornească spre „Albatros". Siderai îl urmărea nemişcat şi mut. Demonului îi tremurau mâinile de emoţie. Când Degado urcă pe punte, Siderai îi întinse mâinile, aspre şi sfioase, pe care nayadul le strânse la fel de mişcat. Ochii lui Degado căutau dincolo de Siderai şi când zăriră grupurile de femei, se luminară. Îl îmbrăţişă pe Demon, oamenii începură să aplaude, mateloţii aplaudau din ce în ce mai tare, nayazii îi imitară şi, în câteva clipe, geamătul mării fu acoperit de un tunet de aplauze, care răzbătea până la ţărm, unde localnicii nu ezitară să aplaude şi ei, încât ropotul acesta a marcat primul dialog între vechii şi noii ireni, fiecare parte socotindu-se pe ea însăşi veche şi pe cealaltă nouă. De-atunci, se obişnuieşte în Irene ca, la sosirea unor oaspeţi de seamă, să se aplaude, semn că mâinile-s libere, deci curate şi sincere.

Ajungând la ţărm, Siderai porunci echipajelor sale să cânte şi noii veniţi, copleşiţi de aşteptare şi emoţie, cântară în cor trei melodii, specifice fiecărui continent reprezentat, nayazii cântară şi ei – era o melodie potolită, duioasă – şi, de atunci, se obişnuieşte la ireni ca, în pregătirea unor vizite de seamă, să fie invitate orchestre de valoare pentru a înfăţişa gazdelor sufletul ce-şi trimitea solii.

Ţara se numea Karmyna; capitala, aflată chiar la ţărm, era Larma, al cărei *ocrotitor* fusese ales Degado.

Însoţit de ocrotitor, Demonul se depărtă de ţărm, urmărit în tăcere, dar cu emoţie şi mirare, de o mare mulţime nayadă. Femeile purtau părul lung, pletele lor negre, lucioase, făceau parcă mai transparente chipurile lor distinse şi frumoase, acoperite de un zâmbet discret şi stăruitor. Erau îmbrăcate în rochii mulate pe corp, aveau cingători metalice şi purtau brăţări argintii. Bărbaţii, tot bruneţi, cu părul lung, erau înveşmântaţi ca şi oaspeţii, adică pantaloni şi cămăşi în aceeaşi culoare. Făcuseră un culoar îngust, prin care treceau Siderai şi Degado, amândoi stingheriţi şi posaci. Doar băieţii rupseseră tăcerea, încolonându-se în spatele celor doi bătrâni, vorbind cu aprindere şi neastâmpăr, salutând cu solemnitate şi eleganţă mulţimea, care abia îşi ţinea râsul.

Siderai avea să mărturisească, mai târziu, că reuşita misiunii îl copleşise atât de mult, încât dacă mulţimea nayadă l-ar fi sfâşiat, socotindu-l intrus ori duşman, ar fi sfârşit împăcat. Admira, sugrumat de bucurie, locurile noi, visul vieţii sale, arborii înalţi, puternici, vegetaţia stufoasă a Karmynei, culorile exuberante ale florilor şi mai ales nayazii, irenii aceia tăcuţi şi blânzi, care i se păreau Demonului cei mai cumsecade dintre locuitorii planetei.

Îi aştepta o trăsură, la care erau înhămate nişte animale bizare, semănând cu cămilele. Şoseaua era pietruită, casele durate din piatră şi bârne, cu ferestre mari şi grădiniţe în faţă. Palatul administrativ, în curtea căruia ajunsese trăsura, era văruit în alb, un alb puternic, ţipător. Clădirea avea doar un cat. În capul scărilor, Siderai era aşteptat de şeful statului, Asterod, înconjurat de principalii dregători ai ţării. Demonul se înclină adânc, rămase câteva clipe nemişcat, părea o arătare stranie în mantia-i neagră, iar faţa-i devenise mai livid încă. Doar braţul drept, pe care-l mişca anapoda, dovedea că bătrânul savant nu încremenise. O gardă de lăncieri îi prezentă onorul şi abia atunci, Demonul începu să urce treptele de piatră, încet, încovoiat, de parcă purta o povară prea grea.

Se opri în faţa lui Asterod, a cărui înaltă funcţie o intui doar el ştiind cum, şi, înclinându-se din nou, îi întinse o *steropă,* pe care o scoase de sub mantie.

— *Altai,* rosti Demonul, cât preşedintele Karmynei luă, zâmbind, floarea albă şi gingaşă, după care întinse mâna oaspetelui.

Nayazii erau ceremonioşi, ţineau la etichetă, ar fi dorit ca primirea vizitatorilor să fie strălucitoare, dar, observând oboseala şi emoţia bătrânului, îl invitară într-un salon al Palatului, o încăpere ornată cu tablouri mari, sculpturi şi candelabre. Siderai mai dărui lui Asterod stiletul său de argint, *singura armă a expediţiei,* originalul Jurnalului de bord al navei-amiral, „Albatros", precum şi globul închipuit şi întocmit de marele explorator smirn.

Atmosfera se însufleţi pe dată. Siderai şi Asterod nu puteau comunica prin limbaj, dar ei părură că încep să se înţeleagă când Demonul indică pe glob aşezarea Meropei, Silenei şi Tamirei, precum şi schiţa imaginară a noului continent. Poziţia Nayadei nu era cea exactă. Asterod îi dădu de înţeles lui Siderai locul şi forma continentului, arătându-i, la rândul său, hărţile exploratorilor nayazi, care credeau că pe ţărmul răsăritean al Oceanului s-ar afla ţinuturi locuite.

Istovit, bătrânul Demon abia-şi mai ţinea pleoapele. Gazdele se retraseră discret, politicoase şi cât ai clipi, descoperitorul Nayadei adormise.

Câteva zile fură de ajuns pentru filologii lui Siderai să descifreze primele cuvinte karmyne. După o săptămână, oaspeţii puteau comunica binişor cu localnicii, iar o lună mai târziu, discuţiile lor prinseseră consistenţă. Demonul află, astfel, că descoperise un continent civilizat, constituit din peste treizeci de state, mai mari, mai mici, dar înfloritoare şi paşnice. Nayade avea câmpii mai întinse decât mările şi doar în partea de sud a continentului se înălţau lanţuri de munţi înzăpeziţi, puţin cunoscuţi, deci temuţi. Se bănuia că-n pădurile Maiagilor ar fi trăit şi triburi sălbatice, războinice şi neînduplecate, dar existenţa lor o cunoşteau în amănunt doar

legendele. Nayazii se ocupau cu agricultura, erau neîntrecuţi în creşterea vitelor. Meşteşugurile fiind mai puţin cunoscute, oraşele lor erau rare şi mici. Karmyna se număra printre ţările mai răsărite, vasele ei de comerţ şi de pescuit fiind reputate în tot continentul.

Dar stilul precis, sobru al Demonului s-a dovedit sărac şi umil, când a trebuit să vorbească de *titone*. Construcţii din granit, fiecare de dimensiunea unei corăbii ca „Albatros", durate dintr-un singur bloc, cu feţele şlefuite şi curate, uriaşele prisme din Karmyna erau închinate Soarelui, însă ele mărturiseau dorinţa de perenitate şi desăvârşire a omului, incapabil să dureze în timp, dar capabil să dureze în spaţiu. *Titonele* erau opera unor generaţii succesive, uneori trei sau patru, ceea ce, pentru nayazi, însemna continuitatea vieţii, cursivitatea istoriei şi, prin aceasta, putinţa de perfecţiune. Ei mai credeau că *titonele* exprimă respect atât pentru înaintaşi, cât şi pentru urmaşi, socotind că, dacă au fost receptivi când au primit o mare moştenire, trebuie să fie generoşi când o transmit mai departe.

Titonele aveau, în partea superioară, nişte terase mici, unde vechii karmyni obişnuiau să aducă Soarelui ofranda lor, adică o clipă de reculegere deplină. Accesul la terase era posibil doar pe partea sudică a *titonelor*. Trepte mărunte, albe, te purtau până sus, unde trebuia să ajungi descoperit şi desculţ, semn de smerenie şi modestie. Descoperiţi şi desculţi, oamenii lui Siderai au urcat treptele *titonelor,* ei respectând tot timpul, cu sfinţenie, obiceiurile băştinaşilor.

Oaspeţii-i învăţară pe nayazi tiparul, arta fotografiei şi mijlocul de a obţine curent electric, primind, în schimb, cunoştinţe despre cultura unor cereale necunoscute, ameliorarea raselor de animale şi construcţia de nave submarine. Cel mai tânăr matelot de pe „Albatros", Gandor, un băiat înalt şi puternic, de fel din Fulminia, cuceri, fără voie, inima unei fete karmyne, Nidora, care, potrivit obiceiului, oferi băiatului un buchet de flori alb-negre, simbol al iubirii şi al supunerii. Matelotul se înroşi până în albul ochilor, se înclină încurcat în faţa copilei, jurându-i că de va mai reveni în Nayade, îi va aduce lăstari de eucalipţi, mândria satului său natal. Mai încercă, dar fără succes, să-i compună fetei şi un cântec.

Discuţiile dintre exploratori şi localnici deveniseră aprinse. Fiecare dorea să afle cât mai mult de la celălalt şi să apară cât mai modest. Siderai elogiase din inimă sistemul karmyn de administraţie, exact când Asterod îi enumerase neajunsurile. Preşedintele Karmynei dorise să viziteze navele Demonului, cărora le dăduse cea mai înaltă apreciere, deşi Siderai nu mai contenea să le denunţe defectele.

Jurnalele de bord şi impresiile membrilor expediţiei aveau să formeze substanţa unei cărţi, *Sublima cunoaştere,* în cinci volume, tradusă în toate limbile irene şi purtând subtitlul: *Noua lume veche*.

Demonul lăsă în Nayade un mare grup de cercetători, literaţi şi pictori, împreună cu „Lebăda", şi porni spre ţară. Din grup făceau parte şi câteva femei. Fusese dorinţa lor. În Karmyna persista cultul femeii, iar Degado devenise încrezător în oaspeţi, cum spuneam, în ziua sosirii lor, abia după ce observase că la bordul navelor lui Siderai se aflau femei, acolo unde sunt femei, vroind proverbul nayad, vrajba n-are rost.

Departe, în larg, navele Demonului se încrucişară cu corăbiile nayade ce se întorceau din Nagaro, pe care îl descoperiseră cam în aceeaşi perioadă-n care Siderai se închina la *titone*. Sosit în patrie, marele explorator anunţă, prin câteva cuvinte, mulţimii care-l întâmpinase, izbânda şcolii universalităţii irene. Apoi, declară:

— Toată lumea ştie, de astăzi, câte ceva despre lumea toată. Sublima cunoaştere devine o nouă stare irenă. Suntem mai mulţi. Putem, de-acum înainte, să fim şi mai buni. Expropriind ignoranţa şi exclusivismul, nutrim nădejdea să fim mai înzestraţi.

Fiorgarondul din Utamaro. Virbio Mathe, îşi îmbrăţişă compatriotul, în uralele mulţimii, după care-i zise cu blândeţe:

— Pesemne, nayazii habar n-au să frigă peşte în crengi de brad şi să toarne *soclu* în scoici. Altfel, nu te întorceai tu aşa de repede...

Demonul zâmbi, parcă aprobator, ascultă, destins, lapidarul raport al unui curier nagar despre vizita neaşteptată a navelor nayade şi primi, fericit, drept răsplată din partea Ligii Irene, un glob de mărgean, slăbiciunea lui.

Filmul se încheia cu o fotografie-document, care-l înfăţişa pe Siderai, împreună cu soţia, cele cinci fiice şi *fiorgarond* în casa unui pescar din Djerba, sărbătorind memorabila sa aventură, supranumită „A doua Facere a Irenei".

Anomis, anunţându-mă că „asta fusese totul", mă întrebă dacă mai doream amănunte şi, cum răspunsei afirmativ, băiatul făcu unele completări. Siderai, spuse el, a mai vizitat de câteva ori Nayade, unde avea să-l cunoască pe Vaskado, exploratorul karmyn care descoperise continentul Merope. În semn de cinstire, marinarii nayazi dau şi astăzi navelor lor supranumele *Siderai,* iar marinarii din Merope procedează la fel cu Vaskado.

Cei doi mari exploratori n-au putut să cunoască întreaga măsură a nobilei lor aventuri. De altfel, credea Anomis, pentru asta le-ar fi trebuit încă multă vreme. Harta Irenei, pe care tocmai apăruse şi Continentul Alb, Shumava, devenise completă, iar planeta îşi cunoştea profilul adevărat. Noul climat iren nu era, pur şi simplu, suma aritmetică a două tulburătoare civilizaţii, ci

mult mai mult, adică o altă stare de spirit, fertilizată de sentimentul universal al sublimei cunoaşteri. Ştiindu-se mai numeroase, de o fascinantă diversitate, conştiente că fiecare ar avea de dat şi de primit, naţiunile irene câştigaseră în încredere şi siguranţă. Când statele nayade au fost primite în *Sakoura,* întreaga suflare irenă simţea că se întemeiase *adevăratul mers public,* cum spunea un mesager din epocă, sau *starea vremurilor*.

Chipul mirat, copilăresc al operatorului contrasta atât de frapant cu glasul lui grav, „la obiect" – gândeam eu atunci, încât aveam impresia că băiatul îmi depăna un basm. I-o şi spusei, şi Anomis păru încântat. După ce-mi exprimai mulţumirile şi felicitările („Nu, Terry, vă rog!"), ne îndreptarăm spre ieşire, unde tânărul zăbovi o clipă, să semneze în Cartea de onoare, toţi tinerii ireni care lucrau voluntar acolo având acest privilegiu.

Mergeam direct spre Ligă? Am fi putut să ne abatem din drum, pentru câteva momente? N-ar fi durat prea mult, chiar numai câteva momente, cât să-şi primească ultima ediţie din *Reverberaţii,* pe unde trecea din când în când, dar nu cine ştie cât, şi unde lucrase tatăl său, ca muncitor dispecer la *tenete*-uri, adică la mini-sistemele supercomputerizate ale redacţiei.

— *Reverberaţii,* aţi spus? Tocmai am aflat că acolo scrie Lynade. Chiar astăzi, un distih al lui a provocat vâlvă.

Îl cunoştea, firește. Îşi spunea „scafandru", dar era miner la explorările de magmă, poet, colabora la *Reverberaţii* şi scotea *Ghidul valutar,* ziarul *Sakourei* care publica, în ediţii speciale, cursurile de schimb ale *koralului*. *Ghidul* avea între douăzeci şi patruzeci de pagini, şi cititorii îl vroiau elegant, ei nu puteau suferi, adică, să fie încolonate, pur şi simplu, cifrele, aşa, turme de cifre, firesc fiind ca numerele să aibă ambianţă. Lynade se descurca bine, ştia Anomis.

Nu l-am găsit, din păcate. Lucrase toată noaptea la un articol, care şi apăruse în *Reverberaţii,* a doua ediţie din dimineaţa aceea, un articol pe care l-am parcurs acolo, pe loc, cu Anomis, publicat la rubrica *Asterisc*[49].

— O să creeze din nou spaimă printre vagabonzi şi avangardişti, fu de părere Anomis, îndemnându-mă, cu un surâs de satisfacţie, să citesc. Vagabonzii părăsiseră câmpul firescului, agăţându-se, în văzul lumii, de extravaganţele cele mai deocheate. Copiii să fie frumoşi ca nişte păpuşi, credeau ei, să fie feriţi de povara vieţii pentru ca, ajunşi mari, să se despartă de copilărie fără zguduiri violente. Avangardiştii susţineau că, dimpotrivă, copiii ireni trebuiau educaţi de-o asemenea manieră, încât fiecare să simtă, protector, braţul unui fotoliu de academician.

[49] Răspuns cititorilor sau Poşta redacţiei, ca formulă publicistică.

Turbo Lynade era adept al şcolii normale, adică al dezvoltării fireşti, educaţia, după el, fiind un mijloc şi nu un scop. Copilăria, mai credea Turbo, nu defineşte atât o vârstă, cât o stare, o stare psihică şi morală, credinţa în candoare şi puritate, puterea de-a rămâne candid şi pur, despărţirea de copilărie fiind o greşeală ireparabilă. Ascultaţi fluviile, îndemna el, care nu se despart niciodată de izvoare, care poartă mereu minunea izvoarelor, fără de care ar secătui ori ar ajunge nişte bălţi stătute. „Nisipul şi mocirla ne vor sufoca sufletele, scria Turbo, ne vor năclăi trăsăturile cele mai bune, dacă nu vom şti să ne păstrăm copilăria. Şi orice educaţie demnă de acest nume trebuie nu să reprime, ci să cultive credinţa nealterată în adevărurile pure pe care copilăria le silabiseşte fără egal". Autorul mai consemna faptul că o fetiţă, corespondentă a rubricii, denunţase actul huliganic al unui băiat, care, aflat în parc, unde toţi pomii erau încărcaţi de zăpadă, aruncase cu un bulgăre într-un pom, podoaba albă se risipise, lăsându-l stingher, umilit şi trist. „Când vom ajunge la sensibilitatea şi tăria micuţei noastre corespondente – conchidea Turbo –, ne vom putea lipsi de toate disciplinele moralizatoare."

Turbo Lynade, mai povesti Anomis la plecare, debutase cu un volum de mare succes, pe care Cetatea Literelor din Jerada îl premiase imediat. Numai că un confrate de breaslă avu inspiraţia de a-l compara pe tânărul debutant cu marele poet Hamari, Întemeietorul Poeziei Irene, re-Creatorul lumii prin minunea cuvântului. „Vă mulţumesc din inimă pentru premiere – răspunse Lynade. Cât despre comparaţia cu părintele literelor, doresc să spun doar că Hamari a fost consacrat de optzeci de generaţii, nu de optzeci de adepţi."

Anomis gândea că descoperirea unor asemenea ireni, la drept vorbind, a tuturor fiinţelor, e un act de probitate. Când era mic, visa ca blocurile să aibă pereţi din sticlă, să poată vedea ce fac ceilalţi, era chinuit de neputinţa de-a şti cum o duc ceilalţi.

— Mi-e greu să vă explic, Terry. Tata şi mama mă răsfăţau, eram, pe-atunci, singurul lor copil. Eram nebun după fructe exotice, aveam buzunarele doldora de fructe din Tamira – dulci, parfumate, ţineau şi de foame şi de sete, dar nu ştiu cum, nu mai ţin minte cum mi-a dat prin cap că aş mânca fructele altor copii, că, poate, copiii din Tamira n-au cât le trebuie, iar eu mă-ndop cu porţia lor. Era o copilărie, Terry, tata mi-a dovedit că tamirii au destule fructe, mai multe ca noi, altfel nu le-ar trimite altora. Spaima de-atunci nu m-a părăsit, fructele tamire mi s-au părut amare şi mă tem că-mi vor părea amare până-n ziua când le voi primi din însăşi mâna lor.

Pe Irara, premianta clasei, care i se păruse încrezută, îmbufnată şi capricioasă, a cunoscut-o când fata, nemaiputându-se stăpâni, izbucni în plâns. Anomis nu ştiuse, până atunci, că ea purta, din întâmplare, numele

unei foste ţesătoare, Irara Sinome, balerină de reputaţie irenă, iar grija pentru onoarea numelui o crispa, simţindu-se prizoniera unei străluciri tiranice şi încercând să se elibereze cumva, prin cântec, asta ar fi putut, dar era atât de departe că o copleşise deznădejdea. Se plimbau pe ţărm, seninul era cel obişnuit, dar lui Anomis i s-a părut că lumina şi aerul mării aveau un gust de lacrimă, dar cum totul era frumos – „risipă, Terry, de frumos" –, a încercat s-o consoleze, spunând că se găsea minune pentru toată lumea, şi nu-şi mai dorea decât ca vocea Irarei să ajungă dansul Celeilalte.

L-am întrebat atunci, cu multă precauţie, pe Anomis, dacă gândurile sale nu erau cumva efectele secundare ale alienării sau ale singurătăţii în comun, fenomene pe care le cunoşteam de la un psiholog terestru profilat pe involuţii juvenile. Băiatul a căscat ochii mari, i-am repetat, de câteva ori, observaţia mea, nu mai puteam da înapoi, şi abia într-un târziu, tânărul iren păru a pricepe ceva, destul de vag, fiindcă l-am auzit spunând că riscul unor asemenea infirmităţi este absolut exclus, că ar fi de ajuns să-ţi întinzi sufletul, fie şi numai vârful sufletului, cât de puţin, ca să dai de semenii tăi, adică una din probele supreme că mai exişti.

Nici nu mai ţineam minte când luasem *shenyla* şi pe unde trecusem la întoarcere. M-am trezit la poarta Grădinii, unde îl chemai pe Midas. Pilotul iren, mai degajat, îl felicită pe Anomis şi ne invită, pe amândoi, la o scurtă escapadă intercontinentală.

Auzisem bine? Midas urma să facă probele de încercare a unei navete spaţiale şi găsise că ar fi fost nostim să-l însoţim, n-avea un traseu precis, putând reveni în timp util ca să prindem *o sesiune tactică* a Ligii, la care mă invitase Anida Minais. „Ştiţi ce? Mi-a venit în minte, într-o doară, Nayade."

— Fie şi Nayade, conveni Midas, când Anomis se interesă dacă am fi survolat şi zona aisbergurilor tractate.

— Cu puţină şansă, vom vedea şi gheţari turişti, întări pilotul iren, spre amărăciunea băiatului, nevoit să renunţe, fiind aşteptat la şcoală, *coloana a doua*, de frăţiorul său, Scai, căruia trebuia să-i ducă o sticluţă de cerneală. Dar Midas îi promise o plimbare, la prima nouă navă, deci în maximum zece-douăsprezece zile.

Naveta, botezată *Sirgente*[50], fusese parcată în Grădină, pe o cărare laterală. Am decolat imediat, pe verticală.

Era o lumină plină, cuprinzătoare. Augusta şi marea aveau, parcă, aceeaşi culoare, un verde blajin, iar casele abia se zăreau în masa de verdeaţă şi nu pricepeam unde încăpeau cei şase milioane de locuitori ai Capitalei. Curând, pătrunseserăm pe racheto-coridorul stabilit şi *Sirgente* se-ntinse la drum.

---

[50] *Sfioasa candidată*, în argo astronautic.

Când survolarăm „optul” din Djerba, trimiserăm, prin *gramont,* o depeşă lui Fronde Turaldo, care ne răspunse din larg, înălţând Marele pavoaz.

Îi mărturisii lui Midas surpriza, dar şi admiraţia mea pentru pasiunea lui Anomis, dar prietenul iren mă asigură că toţi tinerii lor sunt îndrăgostiţi de istorie, într-atâta încât, de-ar putea, ar face-o din nou. Au zeci de mii de cenacluri, organizează expediţii „Memoria”, unii pretind că ocrotesc adevărurile contra profanatorilor şi s-au gândit până şi la o *Curte de Apel,* care răsplăteşte interpretările anapoda printr-o *distincţie bufă*. Puţini tineri ireni se dau în vânt după excursiile astrale, găsindu-le reci, amorfe şi sofisticate. „Mă rog, e un punct de vedere”, menţionă Midas, care socotea apatia faţă de bunurile siderale drept o gravă lacună educaţională.

Subiectul ajunse, astfel, la navele lor, dar mărturisesc sincer că-i pricepeam cu destule eforturi explicaţiile, tehnica la ireni fiind complicată din cale-afară. Am reţinut, totuşi, că în serviciile astrale lucrează cam treisprezece milioane de ireni şi că numărul lor se va tripla în următorul deceniu. Programele lor de dirijare şi control prevăd mari investiţii, pe plan naţional şi planetar, atât în tehnologie, cât şi în formarea cadrelor. Multe expediţii şi laboratoare cosmice sunt încredinţate, cu precădere, femeilor, care dovedesc o meticulozitate ireproşabilă. Sunt şi mai perseverente, ca să nu spunem încăpăţânate, în realizarea operaţiunilor aplicative, care privesc direct calitatea vieţii – precum eliminarea dezastrelor naturale, ocrotirea culturilor şi echilibrul ecologic. Fiind mai puţin volubile decât bărbaţii, femeile irene reuşesc să întocmească rapoarte lapidare, la obiect, turnate pe esenţial. Midas îmi mai spuse că, dacă astronauţii lor aleargă după zboruri de încercare ori premiere cosmice, acestea fiind foarte spectaculoase şi bucurându-se de o presă elogioasă, astronautele preferă cursele de rutină, care cer migală şi modestie. Este şi raţiunea pentru care conducerea Federaţiei irene a cosmonauţilor de linie a fost încredinţată unei femei, Amalien Logi, pilot principal pe *Arena*.

Deasupra Oceanului Speranţei, la mare altitudine, urma să se producă o puternică furtună şi Midas îşi îndreptă nava spre zona cu pricina, spre a-i testa performanţele. Anunţând echipa de intervenţie, el fu rugat să accelereze, pentru a prinde intensitatea maximă a furtunii, întrucât tehnicienii se grăbeau să-i înmoaie curenţii; *Sirgente* se năpusti în centrul de fierbere al vârtejurilor, vibră uşor, parcă agasată, după care-şi reluă zborul suplu şi elegant.

Marile idei vin zburând, crezusem eu cândva, şi iată că această glumă oarecare avea să se adeverească tocmai deasupra Oceanului Speranţei.

— Mă scuzaţi, Midas, ce-ar fi să ne îndreptăm spre maiagi?

Răspunsul pilotului iren fu, imediat, transmis unei clape sidefii, care cârmi naveta spre munţii de gheaţă la poalele cărora trăiau *copiii naturii*. Aşa le spunea Midas locuitorilor din Sudul celui mai sudic stat nayad, Namur, pe care nici Siderai, nici Asterod nu-i cunoscuseră. Pe-atunci, nayazii doar bănuiau existenţa maiagilor, triburi împrăştiate prin desişul unor păduri cutreierate de ape întunecate. Mai târziu, se vorbea aproape în şoaptă despre expediţiile lor de răzbunare şi pradă, despre ura lor neînduplecată împotriva a tot ce nu era maiag, izvorâtă din neîncredere şi superstiţie. O echipă karmynă încercase imposibila aventură la poalele munţilor sudici, dar a pierit în apele fluviului Zambo. Alte tentative eşuaseră în faşă, nayazii renunţaseră să destrame legenda maiagă, când, pe neaşteptate, maiagii atinseră ţinuturile centrale din Namur, înspăimântaţi, se zice, de zborurile *condorilor* care survolau Selva.

După cum aveam să aflu mai încolo, documentându-mă special, invazia maiagă fusese filmată. Sălbaticii umblau în grupuri mici, erau temători, evitau aşezările şi le-ar fi ocolit multă vreme încă, de nu i-ar fi răzbit foamea. Namurii se treziră, astfel, peste noapte, cu nişte bărbaţi bine clădiţi, purtând plete negre şi lucioase. Tăcuţi, sumbri, aveau o căutătură fixă şi ameninţătoare. Purtau veştminte din blănuri de animale. Femeile erau înalte, subţiri, aproape fragile, privirile le erau mohorâte şi supuse, gesturile blânde şi arareori schiţau un zâmbet. Se spune că supleţea lor a pătruns în poemele nayade şi, de aici, în lirica irenă. Maiagii erau ţintaşi desăvârşiţi, săgeţile lor muiate în otravă putând despica şi o rază de soare. Dar, fioroşi, chiar între ei, irenii gheţurilor îşi divinizau odraslele. Namurii înţeleseseră repede slăbiciunea triburilor din sud şi, spre a le câştiga încrederea, se apropiaseră, împreună cu copiii lor, de sălbatici, care, înduioşaţi, le prindeau păsări şi le culegeau fructe din păduri. Un timp, maiagii îşi durară aşezări în centrul ţării, apoi, îmblânziţi de mersul lucrurilor, se întoarseră pe tărâmurile natale.

— Dar, uitaţi-i, Terry!

Nu-mi dădusem seama când anume coborâserăm, în picaj, deasupra Selvei, ajungând să planăm peste un luminiş întins. Ne oprirăm. Din pădure apăru, deodată, un grup de sălbatici, aproape goi, cu piepturile vopsite în roşu şi negru. Purtau bâte şi suliţe galbene, pe care le agitau cu furie, dansând într-un ritm drăcesc, o mişcare de iad, haotică şi ameţitoare, de credeam că vor preface poiana în ţăndări. Au înhăţat, apoi, o fată în alb, i-au acoperit ochii cu o legătură fumurie, urmând, credeam, s-o sacrifice, aruncând-o fiarelor.

Când Midas puse naveta pe pajişte, grupul o luă la goană spre noi, pilotul iren coborî, dându-mi să înţeleg că nu era nicio primejdie, mă invită să-l

urmez şi m-am supus, deşi mă trecuseră toate năduşelile. Un lungan roş-negru se apropie de mine, mă lovi peste şold cu suliţa, surâse prietenos şi am izbucnit realmente în râs când mi-am dat seama că arma era de carton. Fata în alb era un manechin din plastic, iar maiagii, în carne şi oase, fioroşi, puternici, erau, de fapt, studenţi la *Drama* din Zambo, capitala districtului, şi repetau, în decor natural, o piesă istorică.

Ne-am întreţinut câteva minute, într-o ambianţă cordială, de voioşie chiar, şi am aflat că oraşul lor se pregătea cu febrilitate pentru *Decada folclorului iren,* manifestare internaţională organizată de Ligă, prin rotaţie, în toate statele membre. Le venise, mai precis le re-venise rândul, şi ţineau să-şi surprindă oaspeţii prin câteva numere tari, chiar aşa spuseseră – numere tari. S-au mai oferit să ne conducă la o altă repetiţie, deocamdată secret pentru organizatori, dar pentru doi piloţi spaţiali, adică străini complet de concurs, se putea face o derogare. Însoţiţi de un tânăr, Landor, cel mai puţin machiat, ne strecurarăm în pădure, spre Zambo, aflat doar la o săgeată depărtare.

Natura maiagă părea, într-adevăr, intactă, cu arborii ei negri, lansaţi ca nişte coloane, cu apele neumblate şi potecile înguste, anevoioase. În apropiere coborau pantele munţilor, raiul schiorilor, al celor mai îndrăzneţi, aici desfăşurându-se cupele irene la combinatele alpine. Pădurea se păstrase uimitor de fragedă, naivă şi simplă, dar Midas avea să-mi mărturisească mai târziu că în alcătuirea ei simţise agerimea vicleană şi copleşitoare a maiagilor.

Zambo era un oraş în verde şi alb. Casele-i porneau din marginea pădurii, mărunte, modeste, durate din sticlă şi *lemn de titan*. Se desfăşurau pe malul drept al marelui fluviu Zambo. Îl stăpâneau doar un milion de maiagi, însă zona era invadată de turişti din toate colţurile irene, cam cincizeci de milioane pe an, atraşi de cea mai autentică bază naturală de sporturi nautice şi alpine. Sursele de energie le asigurau gheţarii nuclearizaţi şi complexele neutrono-solare. Localnicii te considerau maiag de onoare, dacă reuşeai să cucereşti inima copiilor, titlu care ne-ar fi bucurat, dar n-avusesem timp pentru asta.

Landor ne-a introdus în sala de repetiţii a Operei, unde formaţiunea de balet a districtului interpreta *Floare de lotus,* inspirată de un vechi motiv popular deplângând soarta femeii maiage.

O mulţime de zâne brune, parcă gemene, înfăşurate în voaluri plumburii, cu părul despletit până la coapse, se mişcau fără încetare, aşezându-se, ridicându-se, unduindu-se, sugerând curgerea râului, valurile-i întunecate şi repezi, care purtau în voia lor, fără voia ei, Floarea de lotus. Umbra de lumină, o copilă în voal alb, apărea şi dispărea, se clătina singuratică pe

valurile nesigure, ameţitoare, pierzându-se, apoi, neştiută, în negura pădurii. Dansul fetelor era acompaniat nu de orchestră, ci de un cor, o îngânare de murmure şi şoapte care s-au stins, la final, într-o exclamaţie de mirare.

Deşi nu fusese spectacol public, ne-am conformat regulii locale, înclinându-ne spre scenă şi semnând, la plecare, în *Carte*. Midas scrise: „Îndurare, numele tău e maiag". „Altai, Floare de lotus", am notat eu.

Alte păreri n-am mai schimbat, adică n-am mai putut schimba, prevăzând numai că *Floarea de lotus* avea să onoreze Decada.

Pornirăm spre Augusta fără grabă, deşi aveam de parcurs peste cincisprezece mii de kilometri, până-n emisfera de nord şi de est a Irenei. Lui Midas nu-i erau necunoscute ţinuturile albe din sudul Nayadei. Însoţise, cu trei ani în urmă, la Zambo, pe un pădurar maiag, Almar Tuyago, care descoperise întâmplător, în nesfârşitele sale peregrinări, un leac teribil. Fusese vorba de o apă minerală din Selva, care vindeca orice afecţiune a ficatului, indiferent de evoluţia bolii. Apa, cunoscută în Irene sub numele de *fiore*[51], fusese preferată altor medicamente, poate la fel de eficace, dar al căror efect nu era atât de rapid. În plus, tratamentul cu *fiore* era mai la îndemână. Surprinsă de descoperirea pădurarului, elita medicală a Irenei l-a felicitat din inimă, rugându-l să-şi prezinte, personal, „valoroasa contribuţie a Excelenţei Sale la înfruntarea morbidităţii", cum se sublinia în invitaţia oficială a Comisiei Ligii pentru ocrotirea sănătăţii, care l-a mai răsplătit pe Tuyago cu distincţia de merit. La fel fusese recompensat, cu douăsprezece decenii în urmă, marele savant Abym Thornado, descoperitor al leacului împotriva celei mai cumplite boli din epocă – *centago*. Thornado, un medic de ţară, din Endora, fusese sărbătorit de academiile medicale din întreaga lume irenă, iar fiecare institut de învăţământ medical dăduse unuia dintre amfiteatre numele *Întemeietorului*, titlu de mare cinste la ireni.

Ajunserăm la Augusta pe înserat. Midas parcă racheta pe terasa din spate a sediului Ligii, lângă un vas de ceramică albă împodobit cu *manizalé*.

Când constatarăm că sosiserăm prea devreme, că fusul orar ne jucase o festă, situaţie nu de invidiat pentru nişte piloţi încercaţi, izbucnirăm în râs, reconfortaţi şi de frumuseţea zborului. Midas, mângâind botul fin, uşor ascuţit, ca un năsuc în vânt, al *Sirgentei*, observă că mai aveam destulă vreme până la *sesiunea tactică*, de altfel toţi funcţionarii părăsiseră sediul pentru *orele de lectură*, aşa încât, dacă nu simţeam oboseala zilei, am fi putut onora o invitaţie la redeschiderea tranşeului muzeal, cunoscut la Augusta sub un titlu straniu: *Evenimente care n-au avut loc*.

---

[51] Copil, în *maiagă*.

Nu doresc, acum, să lungesc povestea, mai ales că eu însumi fusesem foarte nerăbdător să vizitez tranşeul, aşa că voi intra direct în subiect. Am asistat la un spectacol de *surle şi negură,* ca să reproduc definirea locală, al cărui rezumat îl transcriu în ordinea desfăşurării principalelor secvenţe.

…Irenul este primul fruct al împreunării dintre Soare şi Gurara[52], rod al păcatului, pentru care nesăbuiţii aştri au fost condamnaţi să alerge nebuneşte, zadarnic, unul după altul. Tot astfel, viaţa e o goană besmetică între răsărit şi asfinţit, ambele trecătoare şi iluzorii, potrivit unui ciclu dat, de neîndreptat şi de neînlocuit.

Aşa gândise *marginalul* Styrk, capul Bisericii fracasine, fiul Cerului, deci mintea cea mai luminată din Irene. Avusese sediul în Silva, într-un oraş mărunt, Talpa, cu aşezări cenuşii, pierdute, ca nişte colibe, dar ale căror pivniţe întreceau ca avuţie toate subsolurile irene. Biserica fracasină se credea singura dreaptă şi, ca atare, nu-şi alegea mijloacele în a stăpâni, spiritual, irenii. Slujitorii ei, *vergalezii,* purtau sutane cafenii, sărace şi simple, iar la guler aveau, ca semn distinctiv, un trifoi, care le adusese porecla de „trifoiaţi". Contestaţi în vechile continente, pe care le însângeraseră printr-o suită de războaie fratricide, *vergalezii,* recăpătându-şi suflul, se năpustiseră ca lăcustele asupra ţinuturilor nayade. Dar, curând, turbară de furie, văzând că, la nayazi, Soarele era de gen feminin, iar Gurara – masculin.

Doctrina fracasină risca să se ducă de râpă. „Trifoiaţii" încercară să-i convingă pe băştinaşi să facă un transfer de gen, altfel i-ar fi aşteptat toate chinurile iadului, şi încă aici, pe Irene. Nayazii nu se arătară prea surprinşi, crezând că era vorba de o simplă dispută teologică şi fiind, de altfel, dispuşi să discute orice ipoteză. Replicară, aşadar, cu blândeţe că modificarea fracasină ar fi dus la distrugerea unor mari valori artistice. De milenii, nayazii înfăţişau, în arta lor, Soarele ca pe o femeie frumoasă şi robustă, iradiind lumină şi bucurie, iar pe Gurara îl închipuiau ca pe-un bărbat palid, întunecat şi visător, deci ar fi fost cam greu, ziceau nayazii, să remaniezi milenii de artă, să te-apuci, adică, să resculptezi statuile, să repictezi pânzele şi să rescrii poemele. Chipuri păgâne? Poate, dar erau chipuri păgâne cioplite divin. Şi cum să dărâmi o *titonă?* „S-ar lua pietrele după noi" – zisese un cărturar karmyn.

Dar vergalezii deţineau secretul unei arme teribile pe atunci – retorica. Alungaţi din treizeci de state nayade, ei avură câştig de cauză în celelalte, dintre care unul, Sytobe, era foarte populat. Vergalezii pretindeau ca fidelii

---

[52] Astrul nopţii, steaua cea mai frumoasă şi mai mare la ireni, planeta lor neavând satelit natural.

să achite Bisericii din Talpa dări echivalând cu jumătate din avutul lor şi patru sferturi din avuţia sufletului, în schimbul neprihănirii şi umilinţei fracasine. Când oamenii politici şi savanţii Silvei observaseră că „trifoiaţii" abuzau de legile ospitalităţii nayade, punând în cauză decenţa irenă, *marginalul* Styrk răspunsese, e adevărat pe ascuns, că noile populaţii erau de-o condiţie inferioară, aşa încât convertirea lor constituia nu numai o misiune nobilă, dar şi o îndatorire imediată. Aşa procedase Talpa şi cu o serie de etnii din Silene şi Tamira.

Într-un tablou din spectacol apăruse şi figura *marginalului* Styrk, un vergaled scund, pleşuv, cu obrazul supt şi mat, nas solid şi ascuţit, gură mică, buze subţiri, albe, de care atârna, la un colţ, un rictus aspru, perfect desenat. În loc de sprâncene, se vedeau două creţuri adânci, subţiri şi ele, aşa că faţa lui Styrk părea să aibe trei guri. Capul Talpei era temut pentru ceea ce contemporanii săi numeau „insolenţa cenuşie", inspirată de credinţa că un abuz nepedepsit devine act legitim. Liga se mărginea să declare că relaţiile ei cu fracasinii rămân de o cordială inamiciţie, organizaţia irenă neintervenind în legislaţiile naţionale şi observând faţă de mersul confesional o neutralitate pasivă.

Spre a pune definitiv la punct hoardele de atei şi păcătoşi, Talpa elaboră conceptul desăvârşitei coordonări a mersului confesional şi al exemplarităţii modelului, în virtutea cărora decretă pentru toţi fidelii un fus orar unic, fusul Silvei. Dar credincioşii din Silene erau nevoiţi să meargă la slujbă noaptea, luau prânzul în zori şi se culcau cu amiaza-n cap. Sytobii îşi mulgeau vacile după miezul nopţii, îşi trimiteau copiii la şcoală seara, iar oile păşteau sub clar de lună. Meseria de paznic era cea mai invidiată în Sytobe, după funcţia de ministru fără portofoliu. „Nu ne mai rămâne – observa un teolog nayad convertit – decât să mulgem bufniţele şi să ne păzească vacile."

Doctrina Talpei îşi făcuse singură efectul. Adică, până şi puţinii ei fideli se convinseseră că era firesc şi decent să trăiască pe propriul lor fus orar, concluzie care înfurie pe *marginalul* Styrk într-o asemenea măsură, încât porniră să curgă excomunicările şi, din excomunicare în excomunicare, Talpa se trezi singură, dar pe propriul ei fus orar, cât Soarele şi Gurara se fugăreau pe cărările cereşti, oferind Irenei câte-un fus orar potrivit la locul potrivit şi un codru de legende poetice, pe care vergalezii nu ştiau să le spună, că nu puteau să le simtă.

— Talpa s-a stins acum o sută cincizeci de ani, comenta un crainic. Ea s-a stins, deşi suflarea ei a mai plutit, o vreme, prin atmosfera irenă. Fiindcă „insolenţa cenuşie" nu privea atât genul aştrilor, cât tirania nonconvingerii, anatema adevărului prestabilit şi imuabil, precum şi o imensă frustrare sub

masca umilinţei, *marginalul* Styrk admiţând la un conclav că peste o burtă procopsită n-are decât s-atârne şi o robă ponosită.

Aşa s-a întâmplat că evenimentul preeminenţei „insolenţei cenuşii" nu a avut loc.

Evitând să-mi spun opinia într-o chestiune relativ delicată, necunoscând opţiunea lui Midas în materie, am încercat o ieşire laterală, întrebându-l cu toată seriozitatea:

— Spuneţi-mi, în expediţiile dumneavoastră astrale nu v-aţi întâlnit, întâmplător, desigur, cu oarecari păcătoşi ispăşindu-şi vina?

— Pe acolo, nu prea. La sol, n-ar fi de neînchipuit, răspunse Midas, cu acelaşi aer serios, convertit, repede, la amândoi într-o dispoziţie normală.

Ajunseserăm în situaţia de a ne grăbi. Am folosit *glisorul,* apoi *shenyla,* am urcat în fugă scările *Sakourei,* intrând direct în Salonul albastru.

Primele trei rânduri de bănci fuseseră ocupate de o droaie de copii din Jerada, tradiţie întemeiată de peste un secol, când fiii şi fiicele mesagerilor la Ligă primiseră o invitaţie pe insula Pheryga, din vestul Tamirei, spre a constata la faţa locului condiţiile în perspectivă ale tinerilor localnici. Bogată în minerale utile, Pheryga încăpuse pe mâinile unei companii fulmine, care, prevalându-se de o convenţie dubioasă, ameninţa cu secătuirea zăcămintelor, aruncând populaţia într-o disperată mizerie. Cum, din pricini neelucidate, Comisia juridică a Ligii amânase dezbaterea problemei, autorităţile Pherygei se gândiră să-i invite acolo pe copiii demnitarilor, ceea ce s-a şi admis. Şi, la întoarcere, copiii erau atât de îngroziţi, încât părinţii lor respinseră categoric orice amânare a proiectului de consens ce viza exproprierea companiei străine, în baza principiului iren că doar munca creează drept.

În salon era încă linişte. Observai, deodată, că mulţi mesageri se apropiau încet de ferestre. Soarele apusese, dar o văpaie intensă stăruia la orizont, limpezind amurgul într-o apă de aramă. Ora de începere a reuniunii sosise demult, dar Anida Minais, văzând mesagerii copleşiţi de spectacol, cucerită ea însăşi de frumuseţea lui, amână şedinţa până când apusul se stinse.

Întâlnirea avea un caracter informativ, în chestiuni curente, Liga Irenă obişnuind să-i convoace pe mesageri la asemenea *sesiuni tactice,* spre a nu permite problemelor deschise să prolifereze.

Mesagerul mader informă, la primul punct, că guvernele îşi dăduseră consimţământul pentru dizolvarea Comisiei de cultivare a comerţului iren, ajunsă fără obiect, întrucât schimburile materiale deveniseră fireşti, deci normă internaţională nescrisă. Mesagerul conchise: „Normele nescrise trebuie să pătrundă atât de adânc în treburile publice, încât irenii să-şi măsoare moralitatea tocmai prin numărul legilor pe care nu-s nevoiţi să le

adopte". Comisia, care funcţionase pe baze obşteşti şi a cărei conducere o asigurase în ultimii ani reprezentantul mader, fu îndelung aplaudată şi medaliată cu „Gratitudinea *Sakourei*".

La punctul următor, *sesiunea tactică* era chemată să opteze pentru una din cele trei ipoteze de lucru supuse Ligii spre arbitraj. Intervenţiile, deşi foarte scurte, se dovediră aprinse, argumentele înclinau când într-o parte, când într-alta evoluţia dezbaterii, dar, ca să pricep despre ce anume era vorba, am hotărât să apelez la textele dinainte distribuite mesagerilor şi invitaţilor, ceea ce a făcut ca, spre regretul meu, să nu pot reţine mare lucru din deliberări, care, la un moment dat, deveniră acerbe.

Pe unul din sateliţii artificiali ai Irenei, steaua Pystoles, nava galactică cu acelaşi nume descoperise apariţia unor urme primare, spontane, de viaţă, cele mai evoluate expresii fiind *lichenii-furnici*. Savantul triton Carnut observase proprietăţile stimulative ale *lichenilor-furnici* în maturizarea tineretului ovin, propunând, ca urmare, finanţarea unei imense plantaţii pe Pystoles. Considerând, însă, drept pripit, scandalos de primit, relevau textele, proiectul lui Carnut, tabăra condusă de profesorul petun Amundi susţinea că prioritară ar fi fost grăbirea proceselor de pe satelit, luarea sub tutelă a *lichenilor-furnici* şi provocarea accelerată a altor specii vegetale, poate şi a faunei. Ambele şcoli de gândire se treziră, însă, cu un adversar necruţător, echipa biologului altin Sileva, care înaintase *Sakourei* un amplu memoriu explicativ. Documentul denunţa ambele tendinţe ca fiind contrare normelor irene. Sileva gândea că violentarea formelor de viaţă lipsite de orice ocrotire ar fi fost descalificabilă. Apoi, a interveni într-un proces de existenţă, îndeosebi în fazele lui primare, incipiente, înseamnă a comite un act de silnicie, de siluire a normelor decenţei. Nu mai puţin condamnabilă ar fi fost luarea *lichenilor-furnici* sub tutelă, termen demult respins de Norma Irenei, ca ofensator şi ridicol. Singura ipoteză acceptabilă, aprecia tabăra lui Sileva, consta în studierea expresiilor primare de pe Pystoles, demers util şi instructiv, care trebuia desfăşurat cu o etică exemplară.

Discuţiile, pe care Midas le urmărea atât de concentrat că parcă uitase de mine, degajară, până la urmă, concluzia că problema era de natură etică, deci prioritar politică, aşa încât ultimul cuvânt avea să fie spus după consultarea Comisiei de resort a Ligii. Până la cunoaşterea avizului de specialitate, mesagerii convenirăă se treacă la celălalt punct al agendei.

Luă cuvântul Anida Minais, vizibil preocupată, aş fi spus abătută, dacă voalul de mătase albastră, aruncat pe umeri, şi floarea albă prinsă-n păr nu i-ar fi destins ţinuta.

— Morbiditatea infantilă se menţine la cote de alarmă, comunică tânăra lideră a *Sakourei,* reluând avertismentul unui *studiu-periscop* întocmit de savanţii ireni.

Studiul, elaborat la rugămintea statelor-membre, stabilea că, din două sute de mii de copii ireni, cinci sufereau de diferite boli. Morbiditatea persista în zonele temperate şi nordice, în ţinuturile calde ea fiind depăşită. Cum statele irene lichidaseră complet, cu peste nouă decenii în urmă, mortalitatea infantilă, ele erau actualmente preocupate de îndepărtarea oricăror suferinţe. Experţii găseau posibile reducerea şi eliminarea morbidităţii infantile, a bolilor, în general, recomandând căi şi mijloace profilactice pertinente.

— Unii medici, menţionă Anida Minais, apreciază că procentul de cinci cazuri la două sute de mii, adică douăzeci şi cinci de copii bolnavi dintr-un milion, ar fi o picătură într-un ocean. Ca mamă, găsesc intolerabilă o asemenea abordare şi vă propun să ne desfăşurăm ofensiva până când boala va rămâne doar obiect de cercetare. Mai am o veste. De astă dată, bună, accentuă Anida Minais, surâzând, în sfârşit, şi făcând o scurtă pauză, spre a separa complet efectele comunicărilor sale. Ne aşteaptă o nouă explozie demografică. Vreau să spun că, în următoarea treime de veac, la actualele ritmuri de creştere, populaţia Irenei se va dubla. Condiţiile par, însă, întrunite spre a întâmpina cu decenţă această nouă sfidare.

— Vin copiii! – exclamă Turbo Lynade, aflat în banca presei, care se şi grăbi să prindă ediţia de seară.

— Personal, mai spuse Anida Minais, simt o singură preocupare. Mi-ar părea rău dacă previzibila explozie ar menţine actualele disproporţii – de 51 la 49 – dintre bărbaţi şi femei. Ar fi inechitabil.

Mesagerii, dintre care mai mult de jumătate erau irene, aplaudară furtunos comunicarea secretarului executiv al *Sakourei*.[53]

În final, mesagerul Tritoniei, decanul de vârstă, comunică sesiunii că fiecare ţară decisese să emită un nou timbru omagial pentru Ligă, iar istoria organizaţiei irene să fie predată, ca disciplină distinctă, în toate şcolile. El oferi, apoi, Anidei Minais un buchet de flori albe.

— Şi, toate acestea, cu ce ocazie?

— Nu-i vorba de un prilej anume, răspunse Midas. Surprizele de astăzi sunt, probabil, urmarea unei conspiraţii a guvernelor, dar se obişnuieşte ca

---

[53] Un mesager, instalat în faţa noastră, se întoarse către Midas zicându-i că în ţara sa, Thebada, programele *aracajù* provoacă stressuri teribile, inclusiv la copii. Emisiunile erau realizate cu excesivă măiestrie, făcând ca bieţii ireni să discute până târziu, în noapte, subiectele abordate, împrejurare pentru care directorii programelor fuseseră implorați să mai tempereze calitatea, spre binele obştei.

mesagerii să fie îndatoritori mai ales în ocazii curente. E greu să le scoţi asta din cap.

Cum, între timp, sosise avizul Comisiei juridice, care valida ipoteza lui Sileva, mesagerii realizară consensul în spiritul acesteia, după care au început să se retragă în liniște, salutând-o pe Anida Minais, rămasă spre a revedea *studiul-periscop,* înainte de a-l transmite guvernelor irene.

Eram în hol.

„Vin copiii!" – spunea crainicul postului *maori* din Augusta, reluând însemnarea lui Turbo Lynade, un poem al bucuriei, deşi autorul nu scăpase prilejul de a-i admonesta din nou pe vagabonzi şi pe avangardişti, ale căror teorii debile şi artificioase n-ar fi rezistat noilor probe explozive.

ZIUA A CINCEA

— Nişte monştri! Au tropăit toată ziua, de-au sculat somnul copiilor de dincolo.

Nil era supărată foc. O întâlnisem în parc, mergea spre *Magnolii,* potrivindu-şi, cu gesturi de iritare, pletele inelate, care-i acopereau obrajii aprinşi. Purta rochiţă albă şi-şi prinsese un fluture de mătase în şuviţele blonde. Mi-a făcut semn s-o însoţesc. Povestea tulburată cum Cambrai şi prietenii săi dansaseră ca nişte diavoli, întreaga după-amiază, până pe înserat.

— Înţelegi, Terry? Irene-i ca o minge, o minge uriaşă şi, când la noi e ziuă, adică, suntem sus, dincolo, pe partea cealaltă, e noapte – întreabă-l pe tata! Copiii acolo dormeau şi monştrii ţopăiau, în loc să umble în vârful picioarelor. Când eu dormeam, într-o noapte, un copil de-acolo tuşea, eu m-am trezit şi i-am dat apă, de i-a făcut bine, că nu l-am mai auzit tuşind. Cambrai a râs, el râde mereu, zicea c-am visat, dar n-a fost vis. Terry, îţi jur, eu îi aud noaptea cum umblă şi cântă.

Cântecul îi place. Versurile nu-i plac, decât dacă le cântă. Nil crede că ea cântă în gând, la început încet, apoi tare, dar tot în gând. Uneori atât de tare, că asurzeşte. Când vrea, îi cântă mamei, niciodată lui Cambrai, Cambrai habar n-are de cântec, el ia discuri, să tropăie. Nici lui Dingo nu-i cântă, nici nu mai stă-n aceeaşi bancă, Dingo pretinde că ştie să deseneze, aşa zic toţi, dar pictează flori cu ţepi şi colţi, care nu există decât în capul lui, rele şi urâte, de ţi se face frig. A desenat un *condor,* Dingo a zis că l-a rugat cineva, dar nu era adevărat, l-a pictat fiindcă a vrut el şi a ieşit o fetiţă în zbor, cu fundiţele întinse ca nişte, aripi, cu ghiozdanul umflat de vânt, ca o paraşută, fetiţa era Nil, iar Dingo nu avea voie să-şi bată joc de toate astea, merita o lecţie, să-l usture, dar Nil nu ştia cum să facă, merita o pedeapsă, dar ei nu-i trecea nimic precis prin minte, o răzbunare, dar nu găsea nimic, nimic, nimic.

— Ce viaţă, Terry!

Ajunsesem.

Mi-a întins mâna:

— *Altai,* dragul meu. Ştii să te-ntorci? O iei pe lângă blocurile cu lămâiţă, ajungi în cartierul cu liliac, treci, pe urmă, de trandafiri şi magnolii, încă puţin şi eşti la *Thais,* îi recunoşti după arbuşti, acolo nu le plac florile, le plac puieţii. Nişte monştri!

Dădu să bată din picior, dar rămase cu talpa uşor ridicată, privind îngrijorată la dala de gresie a cărării.

I-am urmat indicaţiile, dar n-aveam niciun motiv să mă grăbesc, Midas mă rugase să mă odihnesc şi, cum mişcarea în faptul dimineţii mi se părea cea mai plăcută destindere, m-am gândit să mă plimb după pofta inimii. Dar nu apucai să trec de liliac, când mă întâlnii cu Anomis şi Scai, pe care îi însoţii fără ezitare. Scai nu întârzie niciodată, zicea, întrucât se scula mereu în zori, să asiste la schimbarea gărzii în livadă, când rouă predă locul razelor. Mă rugă să-i povestesc un *iseran,* am primit bucuros şi Anomis conveni să-l lase în grija mea până la şcoală, nu că Scai n-ar fi ştiut drumul, dar nu-i plăcea să fie aşa, singur ca un muşuroi.

Am tras de câteva ori aer în piept străduindu-mă mai mult să câştig timp spre a-mi aminti un film, găsii ceva, nişte frânturi. Îi povesteam lui Scai ce curajos se dovedise un tânăr caporal din cavaleria aeropurtată, care trecuse direct la cuirasate, să planteze mine, printre peşti, minele pluteau ca meduzele, până când un arici de mare era să atingă focosul minei şi să sperie toată marea cu explozia, dar caporalul s-a avântat, ca un delfin, a prins ariciul cu dinţii, să salveze meduzele, adică minele şi generalul l-a făcut sergent sau plutonier, nu mai ţineam minte, şi i-a dat permisie să-şi vadă mama şi logodnica. În sfârşit...

Văzui, deodată, cum Scai devenise atât de concentrat că i se încreţise fruntea, buza de jos îi tremura ca o frunză şi, cu un efort care-mi strânse inima, bâigui:

— Şi ce mai ştiţi de meduze, delfini şi de mamă şi logodnică?

Şcolarul meu din *coloana a doua,* anul al şaptelea, nu pricepuse decât cuvintele astea banale. Recunosc că trebuia să-mi fi dat seama că Scai avea nevoie de perifraze, de lămuriri, am încercat să-mi repar eroarea, îi desenam pe-un carton, dar fruntea băiatului mă descurajase şi am renunţat. I-am vorbit, în compensaţie, de copiii maiagi, dar „ştia subiectul". Când l-am văzut pe poarta şcolii, fugind ca din puşcă şi privind doar o dată înapoi, când îmi făcu ştrengăreşte cu mâna, am răsuflat ca după un zbor de încercare.

Revenit la *Thais,* am zărit pe noptieră gazeta *Reverberaţii,* deschisă, de cu seară, la *Asterisc*. Am răsfoit-o toată, cum se obişnuieşte, după care am revenit la rubrica dintâi. Mi se părea amuzantă...

„Argo Ziggo, Karmyna. *Singurul vulcan activ rămâne Gugiumaru, păstrat de nagari ca obiectiv turistic. În sezonul rece, el este, însă, închis şi stins temporar.*

Nin Lala, Bungava. *De acord cu dumneavoastră că dreptul forţei era, încă din epocă, un paradox vulgar, de care nu trebuie amintit nici măcar în bătaie de joc. Ce vreţi, glumele îşi au regulile lor imprevizibile.*

Ocolul Cifric, Peralta. *Comisia Ligii împotriva stupefacţiei rămâne încă activă. Cel mai recent moment de stupefacţie a fost ţinut în onoarea cunoscutului autor de ficţiune, Nimbus. Vom reveni.*

Celest Munade, Volta. *Singurul tratat multilateral iren rămâne apartenenţa la Ligă. Formula* egali între egali, *care vi se pare truism, a fost lansată de întâiul mesager altin la ligă, pe vremea când egalitatea în drepturi era încă un vis frumos şi cutezător. Truismul a fost scris cu sânge.*

Abecezed, anonim amator, Utamaro. *Găina care făcuse un ou în formă de torpilă (şi nu tropalmă[54], cum scrieţi dumneavoastră) era originară din Imbros, Pythonia de Nord. Vă mai informăm că, speriată, blajina pasăre l-a izbit cu ciocul, săvârşind cel mai tardiv act în materie. Spuneţi că, prin oul-torpilă, aţi mai învăţat un cuvânt arhaic, numai că e o vocabulă de prisos.*

Kalil Pardo, Endora. *Termenii de puteri mari, puteri mici n-au supravieţuit creării Ligii, fiind înlocuiţi, dar numai temporar, de politici mari, politici mici, noţiuni contopite rapid, politica devenind suficientă sieşi. Noul concept de putere, desăvârşit de Norma Irenă, a avut în guvernul Altiniei principalul inspirator şi susţinător ardent.*

Rod Gassino, pescar profesionist, astronaut amator, Kastelnau. *Vom transmite Ligii inspirata dumneavoastră sugestie ca prestigiul şi autoritatea pe plan internaţional să fie socotite surse de avuţie naţională.*

Frond Manila, Lamarmosa. *Exploziile nucleare înregistrate aseară de Observatorul din Sarathoga comportă efecte aparente. Experţii au stabilit că este vorba de erupţii violente pe Marele Astru, aşa-numitele ploi inverse, care modifică imperceptibil timpurile magnetice periferice ale Soarelui.*

Smut Avero, director operativ la Prognoze, Sarkatun, Plutonia. *Ne atrageţi atenţia că o gazetă nu poate fi nici mai bună, nici mai rea decât conştiinţa profesională pe care o exprimă. Vă mulţumim pentru încurajare."*

Găsii, atunci, agreabilă o asemenea lectură, aşa încât am şi decis să mă abonez la publicaţia *Sakourei*. Am şi aşezat *Asteriscul* printre materialele de îmbarcat pe *Icar*.

Cum Midas nu dădea semne de viaţă, crezând, desigur, că dormeam dus, mă apropiai de butonul de coral de la *aracajù* şi, îndată, mă trezii cu un tânăr elegant lângă mine, care anunţă o modificare fortuită în *Programul meteorologic* (Ce-ar fi zis Midas?): Între treisprezece şi treisprezece şi două minute, vântul îşi va fi redus viteza cu un decimetru pe oră, din cauza unor lucrări adiţionale neprevăzute, în zona curenţilor din atmosfera înaltă.

---

[54] Retranscriu cu aproximaţie jocul de cuvinte din *Asterisc*.

Apoi, lovitura de teatru: reţinusem numele lui Nimbus, incriminat la *Asterisc*. Îl pronunţase o fată nervoasă, nu i-am reţinut numele, care mă captivase prin înflăcărarea cu care se adresa, indirect, autorului. Interogaţiile proliferau în trombă. „Incoerenţele volumului te scot din sărite – socotea tânăra cititoare. Dacă rumbii sunt în stare să otrăvească norii, să perforeze centurile ocrotitoare, înseamnă că ştiinţa lor a atins culmi înalte, şi-atunci cum de-ar avea analfabeţi? Dacă ar exista, totuşi, neştiutori de carte, la ce le-ar mai folosi o ştiinţă supersofisticată? Dacă pot cheltui averi fabuloase pe năzbâtii şi monştri, înseamnă că-s bogaţi, şi-atunci cum să-şi lase copiii să moară de foame? Iar dacă-şi lasă copiii să moară de foame, dacă o parte din ei înşişi mor de foame, la ce le-ar mai folosi pulberi şi chimicale nimicitoare? Şi cum să lansezi pulberile spre zonele inamice? A stabili zone şi state inamice nu înseamnă a te constitui tu însuţi în inamic? Şi ce vrea să spună Nimbus? Că ar fi posibil ca Rumba lui să fie împărţită în inamici şi inamici? Şi, dacă inamicii ar fi egali, ar rămâne inamici până la sfârşitul Rumbei? Iar dacă unii inamici ar fi mai tari decât ceilalţi inamici, i-ar înfrânge şi-ar rămâne ei, unicii inamici? Cum asta? Totul în cartea lui Nimbus e viciat şi anormal, iar autorul uită că se adresează unor cititori învăţaţi cu firescul în stare pură."

Revolta fetei mi se transmisese şi mie, căpătasem o stare apăsătoare, de nelinişte, parcă fusesem răpit şi aruncat pe-un tobogan la capătul căruia se întindea o ceaţă urâtă, am închis pe loc emisiunea *aracajù* şi, pentru a face oarecare ordine în presupunerile şi temerile mele, mi-am propus să citesc cartea lui Nimbus. Dar nu m-ar fi putut sprijini decât Midas şi n-aş fi dorit să-mi ghicească tulburarea. Dacă aş fi încercat, singur, la *Reverberaţii?* Sau la prima librărie? Varianta nu era posibilă, întrucât prietenul iren putea să mă caute din clipă în clipă.

L-am căutat pe Midas şi, pur şi simplu, i-am depănat gândurile. Găsise bună ideea cu redacţia, sediul *Reverberaţiilor* era foarte aproape, mi-a şi explicat unde, el urma să-l anunţe pe *dresorul* operativ al *teneteurilor*.

— Vă rog să mă chemaţi la *polyphon* de-acolo...

— Vă promit, Midas, răspunsei, nerăbdător să ajung cât mai repede la redacţie, pe traseul sugerat de prietenul iren.

Am străbătut *Mărăcinişul* şi, imediat, am dat de o grădină cu flori albe şi roşii, semănau cu crizantemele noastre şi o să le spun crizanteme, observai firma, un simplu „R" pe un panou de sticlă sugerând prima pagină a gazetei, şi am pătruns sub *o farfurie zburătoare,* de culoarea fildeşului, care ocrotea un birou de lucru, la care zării o tânără în salopetă vişinie.

Am salutat-o şi, înclinându-mă, i-am oferit un buchet de *manizalé,* adus chiar din Zambo, patria florilor de stâncă.

— Altai! Mă numesc An-mone şi sunt *dresor* de dimineaţa.

Mă privea deschis, drept în ochi, ca toţi irenii, dar privirile An-monei şi gesturile aveau atâta dezinvoltură şi spontaneitate, că prima impresie era că ne cunoşteam de multă vreme.

— Latona mi-a vorbit de dumneavoastră. Sunteţi, cumva, publicist?

— O, nu, mă scuzai în grabă, ca şi când aş fi respins o învinuire. Sunt pilot, ca şi Midas.

— Şi, totuşi, vă interesează truda noastră. Vă mulţumesc, Terry.

Trecu uşor pe lângă mine, să-mi arate grădina lor, pe care o protejau în timpul liber ori în „ferestrele" programului. „Florile sunt vesele şi prietenoase, spuse, şi venim aici ori de câte ori se anunţă oboseala". Se întoarse, mă invită s-o urmez, deschise o uşă abia vizibilă, acoperită de iederă, şi pătrunserăm în salonul *teneteurilor*. Erau trei sisteme, foarte complicate, de recepţie, culegere, corectură şi imprimare exclusiv a ştirilor de urgenţă, dar aparatele, alcătuite dintr-un aliaj de aramă şi titan, aveau exact înfăţişarea unor pinguini şi purtau vechi denumiri tipografice: Verzal, Cuadrat, Cicero.[55]

— Sunt ordonaţi şi conştiincioşi, îi prezentă An-mone. Doar Verzal pare mai lent, uneori e distrat, încurcă operaţiunile, pe care i le descurcă Cicero. Suntem *dresorii* lor, termenul e cam arogant, dar aşa s-a impus, îi dublăm, adică, pentru a înzestra ştirile cu o poantă, acel strop de zâmbet care cheamă la lectură.

Cât despre *dresor,* aflai că împlinise nouăsprezece ani, absolvise şcoala de poligrafie, dar căzuse la examenul de admitere în facultate, pentru care se pregătea din nou.

Nerăbdarea de a-l citi pe Nimbus se mai potolise, deşi foarte puţin; oricum, povestirea An-monei îmi părea inedită şi o întrerupere bruscă ar fi fost şi păgubitoare, şi indecentă. Îi puneam întrebări de învăluire, cum le credeam atunci, spre a mă apropia, gradual, de ficţiunea rumbă.

Competiţia *maori? Aracajù?* A fost o părere. Irenii păstraseră cultul lecturii, aşa încât au trebuit să apară noi ziare, şi reviste, în tiraje mereu sporite. Cititul, adică întâlnirea cu literele, rămânea o voluptate la care n-ar fi renunţat în ruptul capului. Proba cea mai convingătoare o constituie construcţia de noi biblioteci, pe locul al doilea după şcoli.

Luminile verzi ale An-monei mă eliberară câteva clipe, spre a-l urmări pe Verzal şi, după ce se încredinţă că fluxul era normal, reveniră asupra mea.

— Ştiri noi aveţi?

— Din ce domeniu vă interesează?

---

[55] Termenii sunt perfect echivalenţi cu ai irenilor.

— Diverse, să zicem.

— Până acum, nu cred să fi venit ştirile de şoc. Agenţiile ne cam cruţă în cursul dimineţii. Să vedem, totuşi, adăugă *dresorul,* adresându-se lui Cuadrat, care tocmai recepţiona una din plin.

— Vai, exclamă An-mone, eşecul feldmareşalilor pare iremediabil. E groaznic; am şi eu unul!

Cu multă precauţie şi abilitate pusei câteva întrebări, în schimbul cărora aflai că o formaţiune de feldmareşali fusese încercată în misiunea de-a depista păsările rănite din pădurile la mari altitudini şi de-a sesiza posturile de prim-ajutor. Dar, deşi rezistenţi, bine clădiţi, aceşti câini frumoşi, porecliţi astfel după faimosul feldmareşal Bastid, creatorul rasei lor, nu probară un simţ ieşit din comun, ceea ce produsese decepţia fetei.

Cum ştirile se lăsau aşteptate, profitai de episodul feldmareşalilor, spre a mă interesa de Nimbus.

Cunoştea opera scriitorului de ficţiuni, reputat, de altfel, în Irene. An-mone citise două volume, se pare cele mai recente, ale autorului fulmin. Primul se intitula *Bastarzii,* cel de-al doilea – *Rumba*.

Iată subiectele lor...

Istoria cu bastarzii nu era prea lungă. De fapt, denumirea lor oficială era O.B.N., adică *obiecte bizare neînsemnate,* năzbâtii metalice de origine îndoielnică, dibuite pe fundul apelor, sub pământ ori, nu arareori, prin spaţiul atmosferic. Nimbus îşi imagina că irenii simpli nu se dădeau în vânt după aceste obiecte aiurite, dar savanţii le acordau o atenţie particulară, convinşi că orice moft neluat în seamă poate deveni stânjenitor. Ultimul exemplar din seria obiectelor de pripas, capturat, scria Nimbus, de un satelit din gardă, era un piron mult alungit, fumuriu. Autorul dăduse bastardului forma unui păstârnac, ceea ce-l determinase pe profesorul Hiraldo să-l desemneze ca atare. Experimentatul savant apreciase că păstârnacul putea să aibă o vechime de circa două sute de ani, fiind confecţionat dintr-un metal rudimentar, iar aliajul şi tehnica folosită trădând cunoştinţe submediocre în materie. Hiraldo reţinuse, totuşi, ca preocupantă, pulberea plasată în interior, un praf extrem de fin, de culoare plumburie, murdară şi a cărui destinaţie părea cam dubioasă. Nimbus îşi închipuia că pulberea putea fi inflamabilă şi vroia cu orice preţ ca experimentarea unui singur miligram să-i confirme fantezia. Autorul calculă, apoi, prin extrapolare, că păstârnacul ar fi putut împroşca foc peste un oraş în toată regula, chiar de o sută de mii de locuitori. Profesorul Hiraldo era pus de autor să susţină că nu numai tehnica, dar şi morala autorilor unui asemenea piron era rudimentară, recomandând experţilor observarea cu mai multă stricteţe a obiectelor bizare neînsemnate, care vagabondau prin timp şi spaţiu.

An-mone socotea povestea cam încâlcită, oricum lipsită de noimă, reproşând autorului că nu sugerase ce minte ar fi putut născoci păstârnacul fumuriu. Unor fiare li s-ar putea năzări să prefacă-n ţăndări o colectivitate compusă din semeni, dar numai dacă instinctele lor şi-ar fi pierdut funcţia de conservare, ceea ce ar fi fost inimaginabil.

Vorbind despre al doilea volum, *dresorul,* ca şi tânăra de la *aracajù,* căpătase un aer iritat, îşi găsea cuvintele cu mare dificultate. În sfârşit, abia se abţinea să nu izbucnească într-un strigăt de revoltă.

Rumba era un ţinut complet imaginar, cu contururi vagi, după spusele An-monei. Dar Nimbus pusese o mână de indivizi, printre ei chiar câţiva rumbi de ştiinţă, să născocească nişte pulberi în stare să pulverizeze Rumba de treisprezece ori. Autorul îşi mai imaginase că nişte alchimişti ar fi produs o substanţă care putea fi injectată norilor, iar norii, otrăviţi, o luau razna spre zonele inamice, unde, descărcându-se, infectau aerul, ierburile şi, prin acestea, animalele, a căror carne, consumată de rumbi, provoca maladii incredibile. Dând frâu liber fanteziei, Nimbus credea că mările şi oceanele Rumbei erau saturate de monştri metalici capabili să elimine ţărmurile, adică limitele dintre uscat şi apă. Cerul rumb, încropit de autor, era întunecat, plumburiu, acoperit de maşinării infernale, care ar fi putut preface în cenuşă întreg ţinutul, de altfel destul de întins. Dând semne de obnubilare, scriitorul obliga unele personaje să studieze mecanismele secetei, furtunilor, taifunurilor şi cutremurelor, gândind că dezastrele naturii ar putea fi provocate, artificial, în scopuri ofensive. Nimbus nu exclude posibilitatea demenţială a forării centurii de protecţie a Rumbei, adică producerea unor tunele în pătura de aer care filtrează razele solare. Nefiltrate, săgeţile marelui astru s-ar năpusti prin aceste canale desfundate, distrugând totul în conul lor de acţiune, până la nouă metri adâncime. Mintea încinsă a lui Nimbus permitea unor rumbi să ţină sub arme milioane de oameni, să arunce averi fabuloase pentru mijloace de exterminare, lăsându-şi copiii să moară de foame. Savanţii din capul lui Nimbus inoculau şobolanilor seruri otrăvite în căutarea unor noi căi de a descuraja inamicul, dar lăsau de izbelişte cercetările în combaterea bolilor ce făceau ravagii printre rumbi. Vrând să pară credibil, scriitorul fulmin meşterise şi un calcul, el insinuând că rumbii ar strica într-un singur minut banii trebuincioşi alfabetizării unui milion de copii, autorul imaginându-şi că în Rumba ar fi şi neştiutori de carte.

Fulminul – spunea An-mone, ştergându-şi agitată sudoarea de pe frunte – , fulminul s-a crezut inspirat punându-l pe feldmareşalul Baros să susţină că pulberile nimicitoare ar fi punctul forte al Rumbei, afirmaţie rostită la o

reuniune medicală, ceea ce l-a dus pe Nimbus la insinuarea forţată că feldmareşalii rumbi ar avea dezarmarea pe buze şi focoasele între dinţi.

Fetei îi era teamă că Nimbus ar fi putut fi declarat indecent. N-ar fi dorit asta şi spera ca el să fie ajutat de opinia unui purtător de cuvânt al Cetăţii Literelor din Altinia, care, solicitat de presă, menţionase: „Orice operă se apără ori se impune prin ea însăşi. Cum nu-mi pot permite, însă, a lăsa întrebările dumneavoastră fără un răspuns limpede, voi spune că, personal, nu consider supoziţiile lui Nimbus drept rodul unei fantezii încinse, debordante, ci, mai degrabă, efectul unor evaluări tragice. Sunt, dacă vreţi, un alt avertisment, susţinut prin reducere la aberant, împotriva asmuţirii elementelor primare contra forţelor şi conştiinţelor evoluate. Concluzia mi se pare obligatorie: ştiinţa şi politica se scot singure în afara legii, dacă abdică de la raţiunea lor de a fi."

An-mone credea, totuşi, că altinul comisese o extravaganţă:

— De ce să acceptăm reducerea la aberant printre mijloacele noastre de a demonstra şi convinge?

Observând, pesemne, că nu prea mă simţeam în apele mele, *dresorul* se întrerupse brusc. Bănuia că florile, adică intensitatea culorilor şi aromele grădinii, îmi pricinuiseră tulburarea, mai auzise de alergiile astea, dar am reuşit să mă stăpânesc şi s-o liniştesc.

— Credeţi, am întrebat-o, că o lume precum cea descrisă de Nimbus ar fi imposibilă?

— Imposibilă!

Vorbise atât de răspicat şi mă privise atât de limpede, încât am avut simţământul că nu rostise un oarecare răspuns, ci o poruncă.

M-am ridicat anevoie, scuzându-mă, mulţumind, dar An-mone puse capăt protocolului, amintindu-mi de *polyphonul* pentru Midas. Îl chemai, asigurându-l că totul era în ordine, prietenul simţise, cred, o schimbare în glasul meu, fiindcă mă întrebă, din nou, dacă nu cumva aveam neapărată nevoie de el. Aş fi avut, dar ştiam că lucra la un raport decisiv de testare, pentru *Sirgente,* aşa încât l-am rugat să fie liniştit.

Cât am discutat cu Midas, An-mone se repezise la fereastră, unde rămăsese, privind spre grădină, până am închis clapa de platină a *polyphonului*.

— Mai aveţi timp, Terry? Ne-a sosit *ocrotitorul*.

Noul venit şi intră în salonul *teneteurilor,* cărora le aruncă o căutătură aspră, aproape duşmănoasă, după care ne zâmbi cu nedisimulată simpatie.

— Til Argeto. *Altai,* prietene!

Îmi strânse mâna un bărbat potrivit de stat, cu păr vâlvoi, albit, barbă deasă, aspră, fusese neagră, o invadaseră firele de argint. An-mone îl luă pe

ocrotitor de braţ spunând că Moş Til lucrase, cam patruzeci de ani, la *Reverberaţii,* linotipist, paginator, maistru, mai fusese morar la neutroni, înainte de-a fi protectorul crizantemelor, *ocrotitor* al florilor, cele mai nelipsite irenilor, după grâne. Moş Til privi din nou, era imposibil să ignori „pinguinii", spre Cuadrat şi ceilalţi, cu oarecare dispreţ, declarând, apoi, că tehnica sfidează limitele, dar nu poate fi totul, şi devine chiar de plâns dacă strică farmecul rânduielilor, precum supercomputerele astea capii (unul i-a şi făcut o rană la bărbie, de-aia poartă barbă), născocite să înlocuiască ceva de nelipsit. Că un zaţ peste care n-a apăsat o mână de tipograf rămâne de plumb, cum ştirea doar computerizată, fără vamă sufletească, e literă moartă.

— Ştiţi, prieteni, ziarul nu-i cel mai fericit acord imediat între surse şi resurse, cum crede Lynade, este o veste, veste mare, bună sau rea, pentru semeni, aşa că lăsaţi-mă, dumneavoastră, să fiu bucuros ori întunecat când o port.

Învălui salonul cu privirile, cam sufocant aici, păru a spune, şi ne invită în grădină, mai multă culoare, mai mult relief, poţi respira adică, îl urmai supus, doar eu, An-mone pregătindu-se pentru ediţia a treia. Îşi suflecă mânecile salopetei vişinii şi ne conduse până-n luminişul mare, biroul *ocrotitorului,* unde aşeză pe măsuţa de plută căni de lut cu fructe ca fragii, controlă starea ierbii proaspete, dense şi ne invită să ne aşezăm „direct pe covor". Luă un pumn de fructe, totul se petrecea într-o tăcere consimţită, şi se retrase, parcă plutind, după cortina de iederă.

Din primele vorbe ale *ocrotitorului,* am şi înţeles că misiunea sa nu era o bagatelă, nefiind nici simplă, nici lipsită de riscuri. Observând că florile cresc minunat sub influenţa muzicii...

— ...De fapt, nicio scofală: cine nu ştie că florile, dar şi iarba, şi frunzele, nu că se dau în vânt, ci şi fac muzică, eu înregistrând pe disc, prietene, o viaţă întreagă, atâta cântec din păduri şi livezi, o avere!

Aşadar, aflând că florile şi frunzele, şi iarba Irenei cântă şi cresc sub cântec, botaniştii şi sunetiştii tritoni inventaseră, cu zeci de ani în urmă, poate o sută, acel sistem simplu de diseminare a tonurilor muzicale în stratul germinativ.

Nu numai că preferinţele sunt de o diversitate tulburătoare, dar chiar în cadrul aceleiaşi specii, gusturile diferă, ca să nu mai vorbim de vârstă, starea vremii, anotimp şi mediu ambiant. Invenţia tritonă permitea difuzarea sunetelor ca o pânză freatică, din care fiecare floare îşi alegea partea, aşa cum rădăcinile captează firele de apă. Numai că era nevoie de un ochi pătrunzător şi sensibil spre a urmări reacţia petalelor, precum interpreţii scrutează replica sălii. La pomii fructiferi şi la plantele mari ori la culturile

de câmp, observarea părea mai lesnicioasă, dar la florile de-o mare gingăşie şi sensibilitate, ori chiar capriciu, da, capriciu, veghea era de o răspundere capitală.

— Florile nu ţin neapărat la modă, prietene. Ba, aş spune că-s chiar indiferente. Fiorul contează. Un prieten de-al meu, altfel, bărbat serios, era să prăpădească un lan de petunii, dându-le melodii zegocafonice, destul de căutate pe atunci.

Moş Til mai spunea că florile-au ieşit în lume când le-au descoperit privirile irene şi că ele au învăţat fetele să se gătească. Florile au fost primele riposte ale Irenei, aşa gândea Hamari, Întemeietorul, acum trei mii de ani, când fiinţele, după ce descoperiseră ori inventaseră roata, focul, unealta, simţiseră lipsa celui de-al patrulea element, adică versul. Să întreacă irenii, credea Poetul, cerul zămislise stelele, clipirile blajine ale Soarelui adormit, dar irenii replicară creând florile, cealaltă întrupare a luminii, şi cele două Necuprinsuri nu se arată, niciodată împreună, ca irenul să se poată bucura de fiecare în parte. Iar bătrânii ziceau „cine n-a sădit o floare, nu vine la sfat", fiindcă florile, iarba, frunzele şi spicele i-au slujit şi i-au îmbunat pe ireni. Mirunii au un cântec, vechi de vreo trei sute de ani, poate mai bine, un cântec anonim, veştejind temutele invazii turbe...

Creştea acas' la noi un măr, un pui
de măr, frumos şi-mpodobit, fraged
şi alb, ca florile mărului.
Când turbii-au năvălit, l-au
doborât cu ghioaga şi, florile
strivindu-i, l-au pus pe foc,
aşa, de florile mărului...
Pe locul ars şi sterp, cu anii,
se înalţă alt pui de măr, frumos
şi-mpodobit, de se-adunau copiii
la florile mărului...
Când turbii au revenit, l-au doborât
cu ghioaga şi, florile strivindu-i,
l-au pus pe foc, aşa, de florile mărului.
Pe locul ars şi sterp, cu anii,
se înalţă alt pui de măr, frumos
şi-mpodobit, de se-adunau copiii
la florile mărului.
Când turbii-au revenit, de furie
şi spaimă îl doborâră iarăşi, apoi,

rânind ţărâna, fărâmă cu fărâmă,
cătat-au rădăcina ce nu-i păsa
de turbi, născând puii de măr.
Pe locu-adânc şi negru, cu anii,
se înălţă alt pui de păr, frumos
şi-mpodobit, de se-adunau copiii
la florile mărului.

— Pricepi, prietene? Eu am cules, la viaţa mea, nu mai ştiu câte ştiri despre maiagi, îi stimam că puteau trăi printre vulturi, sub gheţari, dar îi cunosc, Terry, de când în livada mea cresc florile lor de stâncă, frumoase şi aspre, pe care *copiii naturii* le-au ocrotit cu degetele lor.

Moş Til însoţi cănile de lut cu o carafă obeză, de rubin, pe care o scosese de sub biroul de plută.

— Cât timp ne rabdă florile, reluă el blajin, ne putem privi în ochi fără sfială. Numai că mulţi n-au răsfoit măcar abecedarul ăsta.

Şi, deodată, ca şi când ar fi uitat de un lucru de maximă însemnătate:

— Cred că nu umbli neînarmat, prietene. Ar fi primejdios, mai ales în public, la întruniri ori la discuţii înfierbântate. Când eşti singur, nu contează.

Îl urmăream înmărmurit şi, cu un efort neînchipuit de mare, abia murmurai:

— Nu vă înţeleg...

— Eram sigur, răspunse pe un ton ironic. Copiii ăştia vă împuiază capul cu explozia lor informaţională, pierzând din vedere latura practică.

Deschise un sertar, începu să caute, arma lui, puteam să jur, şi-mi întinse un carnet cam mototolit, cu coperţi negre, dar îl retrase spre sine:

— Când cineva mă atacă, îi reped un proverb, să-l usture! Ascultă-mă, aici e apărarea cea mai teribilă. Am cules multe, nenumărate, îţi închipui în cariera mea de tipograf peste câte filoane am dat. La fel fac prietenii, i-am învăţat şi pe copiii mei.

La rugămintea mea, Moş Til răsfoi culegerea, adică doar câteva foi din marea lui colecţie. Cele mai multe le ştia pe dinafară... Redutabilă armă!

„Ţi-s mari simţămintele cât se răsfrâng în ochii semenilor.
Ia aminte şi la amicii pe care nu-i cunoşti.
Darul de preţ e cel pe care-l dai, nu cel pe care-l primeşti.
Nu poţi alina tot oftatul, dar merită să oftezi pentru asta.
E modest, dar cu dare de minte.
Poţi lovi capul, nu mintea.
Să nu-ncepi număratul, până nu-ţi potriveşti degetele.

Rădăcinile irenului…”

Se opri brusc, fără noimă, privi preocupat spre crizantemele din jur, unele erau atât de aproape, chiar lângă masă, placide, cuminţi, de parcă urmăreau discuţia. Moş Til mi le arătă cu o privire tainică şi-mi şopti să ieşim pe aleea mare, unde reluă grăbit zicala – „rădăcinile irenului sunt la vârf, degeaba noada lipită de scaun se crede creştet” –, după care îmi făcu semn că puteam reveni în luminiş, mângâie florile înalte, albe:

— Putem continua, zise, punând carnetul în buzunarul bluzei. Ieri, Terry, am cunoscut, printr-un bun prieten, un proverb de pagina întâi, verzale, cinci coloane, cât capul gazetei: „Lacrimile noastre se usucă pe obrajii copiilor”. L-am şi expediat Profesorului. Ştiţi, tezaurizează aforisme. Păcat că înavuţirea asta nu-i mai molipsitoare. Dar, te rog, iartă-mă, poate-ai venit cu treburi, iar eu…

Mi-am permis să-l întrerup, asigurându-l că mă îmbogăţise, nu prea i-a plăcut cuvântul, l-am înlocuit pe loc, mă înavuţise, dar, cum nu vroiam să-l reţin, aş fi dorit o ultimă întrebare, pe care mi-a şi primit-o.

— Morar la neutroni? Mai lucrez acolo, din când în când, dacă simt nevoia ori dacă au ei nevoie, ceea ce nu prea se-ntâmplă, echipa e completă – sunt şapte cu toţii, dar asta mai zic şi eu invenţie. Sita cu neutroni primeşte grânele, lasă intacte şi pure făina şi tărâţa, separându-le, şi distruge complet impurităţile. Orice intervenţie e de prisos. Dar mie-mi plac grânele când curg în cascadă, o cascadă vijelioasă, ca vestita Victogara, şi-mi vâr palmele-n şuvoiul proaspăt şi greu, să mă simt liniştit şi îndestulat.

Intrase An-mone, ca o umbră, aşteptă să termine Moş Til, după care mă anunţă că Midas aşteaptă la *gramont*. Prietenul iren îmi comunică o veste cam palidă, cum spuse, adică *Sirgenta* nu convinsese, mai trebuia încă o probă dură, dar un necaz neînrăit poate compune şi o bucurie, aşa că, dacă aş fi fost de acord, am fi pornit într-o nouă escapadă. Anomis? Uitase, îmi mulţumi, îl va chema şi pe Anomis.

Le spusei ştirea, An-mone regreta că n-avea timp, mai fusese de câteva ori prin spaţiul astral, cel mai deconectant, adăugă ea, dar *ocrotitorul* parcă nici nu mă ascultase:

— Pierdusem din vedere *Poruncile,* ştii, îndemnurile săpate la *Obelisc,* cu verzale, fireşte. Vorbeam de rău pe alţii şi, iată, eu însumi… Are dreptate zicala – gura să-ţi fie şi oglindă.

Moş Til recită, monocord, fără efecte, pur şi simplu îmi transmise *Poruncile:*

Să nu atingi iarba când răsare,

Să nu retezi fire ce nu le-ai semănat
Şi bob de grâu al altei guri nu lua.
Culege flori şi dă-le femeii să aleagă.
Mic nu eşti de umbli pe propriile tălpi,
Ci dacă pe alţi semeni, ca-n catalige, urci.
Nu tu să fii primul la ridicatul mâinii,
La mână-ntinsă, dară, întinde iute mina.
Şi când sorbi apa apleacă-te adânc,
Să mulţumeşti fântânilor, izvoarelor.

An-mone îi ţinuse isonul, murmurând poruncile, iar eu le recitii cu voce tare, după ce le-am transcris sub dictarea lor.

Mai aflai că şi *ocrotitorul* era cam grăbit să-şi încheie misiunea de dimineaţă, urmând să asiste la repetiţia generală a corului bărbătesc din Augusta. Jerada era în plină campanie de recoltare a cântecului, pregătindu-se pentru crâncena confruntare care se vroia Festivalul iren de cântec, desfăşurat în plin anotimp al muzicii, după sezonul versului, dominat de altini, şi înaintea celui de dans, unde agarii, dar mai ales naiagii, se anunţau adversari disuasivi. Repetiţia avea loc pe micul arhipelag artificial din rada portului, orchestra de vrăjitoare a mării acompaniind cântecul cu o artă de neegalat. La competiţia corală îşi anunţaseră participarea peste douăsprezece mii de formaţii, amatoare şi profesioniste.

— Şi cu ce este dotat concursul, Moş Til?

— Cu cântece, răspunse Argeto.

Dresorul îl zărise pe Midas, îi alergă în întâmpinare, îl văzui şi eu apropiindu-se încet pe aleea albă, examinând crizantemele frumos încolonate, parcă le trecea în revistă, dar unde era *Sirgente?* O parcase la intrarea grădinii şi după ce ne luarăm rămas-bun de la An-mone şi Moş Til, ne îndreptarăm spre *Candidată,* unde Anomis se instalase cu grijă, n-o părăsise de teama vreunei surprize.

Expediţia *Sirgente II,* al cărei „Jurnal de bord" trebuia să-l întocmesc eu, din proprie iniţiativă, s-a dovedit bogată în peripeţii, spre satisfacţia noastră, a piloţilor, şi spre marea încântare a băiatului.

A fost, mai întâi, povestea *norului indispus,* din zona Crestelor de Ametist, în nordul Tamirei, interceptat de *Arena,* care se şi pregătise să-l împrăştie. Pământiu, dezordonat, schimbându-şi brusc şi anapoda direcţia, *norul indispus,* care aruncase asupra crestelor câteva averse reci şi capricioase, fusese considerat inutil şi stânjenitor de *arenişti,* decişi să-l injecteze, dar tocmai apăruse un curcubeu aşternut pe întreaga boltă, de-o claritate

incredibilă, aşa încât localnicii rugară insistent să fie lăsat norul în pace. Neavând de ales, *Arena* s-a mărginit la un rol preventiv.

Am survolat, apoi, atolul Zenda, populat cu delfini, zburdalnici, iuţi, care, când simt curenţii reci din sud şi formarea hulelor prăpăstioase, se adună în bazinul de alertă, unde-i caută *Arena*.

Când ne-am apropiat de Cercul polar sudic, Anomis îşi lipise faţa de hublou. Zâmbirăm amuzaţi, căutând cu nerăbdare loturile de gheţari. Întâlnirăm, însă, comandoul justiţiar comandat de cascadorul astral Theruldo, revenit în zonă, după cum relata prin *gramont* Midas. Cu un nou remediu, şi mai drastic, contra corpusculilor siderali care se năpusteau, ca nişte roiuri, să „ronţăie" lumina, precum carii rod lemnul. Întinse zone boreale puteau fi frustrate de o lumină în spectru complet, ceea ce avea urmări iritante, de stres penibil, asupra florei şi faunei locale.

Anomis scoase un ţipăt de bucurie şi *Sirgente* îşi uşură zborul, coborând într-un unghi cam riscant pentru o simplă *candidată*. Dar ce se întâmplă acolo, în largul oceanului? Aisbergurile tractate se încolonaseră într-un şir drept şi lung, ca automobilele la barierele de cale ferată, stopate de un echipaj neînduplecat, care operase un filtru sever. Comunicarăm cu comandantul formaţiunii de ordine, profesorul ecolog Ghardai, care pusese de mai multă vreme sub urmărire suspectele particule minerale negre strecurate printre gheţari şi în stare să întunece apele pure ale mărilor. Ecologii se gândiseră să amendeze efectele tractării printr-o spumă epurantă, dar rămânea de stabilit dacă măsura nu afecta planctonul. La insistenţele noastre, profesorul dădu drumul primului aisberg, Anomis urmărea, cu sufletul la gură, deplasarea solemnă a muntelui alb, când Ghardai porunci unui membru al expediţiei să parcheze gheţarul lateral dreapta, exact pe marginea unei hule imense.

Ne-am întors prin stratosferă, una din probele obligatorii ale *Sirgentei*, care, sperăm, şi-aşa s-a dovedit, trecuse definitiv examenul, putând intra în producţia de serie.

Midas îşi examina cu grijă nava, parcă asculta, cu mare interes, fiecare subansamblu, când Anomis exclamă din senin:

— O idee grozavă! Adică, aşa cred, reluă, mai moale, spunându-mi că inspiraţia îi venise la întoarcerea prin straturile înalte.

Îşi amintise cum Irara, luând o margaretă, se apucase deunăzi să-i rupă petală cu petală...

— Mă urmăriţi, Terry? Spaţiul sideral, ca o câmpie fără margini, înflorită şi astrele încinse cu petale, mari ca palele lui *Signus*. Şi Soarele pornind pe câmp, grav, serios, veghind stelele înflorate, prinzând una, Irene, să zicem,

ideea mea vrea ca Irene să fie aleasă, şi luându-i petală cu petală: „Mă iubeşte, nu mă iubeşte, mă iubeşte, nu...”

— Şi cine ai vrea să fie mai norocos? Soarele sau Irara?

Întrebarea îl surprinse.

— Eu ştiu?! Mă încred în margarete, răspunse Anomis cu oarecare ezitare.

Simţeam, totuşi, apăsarea zilei.

ZIUA A ŞASEA

Cambrai mă prevenise cu toată sinceritatea: „Cine nu-l cunoaşte pe Cubil, habar n-are ce-i Jerada". Aşteptam, deci, nu doar cu interes, ci şi cu emoţie să fac cunoştinţă cu „lancea pitonă", cel mai bun atacant central din Irene la *balsam,* favoritul tribunelor în aer liber, care se oferise să mă conducă prin Augusta, pe un traseu convenit cu Midas. Mă temeam, totuşi, de riscurile unei atari hotărâri, de întreruperile provocate de manifestările explozive ale suporterilor, declaraţii, autografe, dar nici nu era de ocolit prilejul de a cunoaşte lucrurile tocmai în condiţii care nu erau de fiecare zi. Mai mărturisesc că vreo două-trei ceasuri parcursesem literatură de specialitate, punându-mă la curent, măcar în termeni generali, cu preocupările excepţionale ale excepţionalului Cubil.

Distanţa pe care singur mi-o fixasem între noi s-a redus, e adevărat, de abia perceptibil, chiar din prima clipă, când, în parc la *Thais,* Cambrai îmi prezentă ceremonios, cu gesturi largi, un tânăr sfios, înalt, frumos, cu ochi negri, mari, dar parcă intimidat, şi care păru mai la largul lui când fiul lui Midas începu să vorbească de programul dimineţii noastre.

Cambrai se retrase, urma să plece la şcoală, mai mulţumi o dată lui Cubil, care se înroşi tot, după care tânărul şi cu mine porniram, fără grabă, către *Obelisc,* prima ţintă a călătoriei. Evitarăm *shenyla,* alegându-ne un drum mai lung, dar stimulator, prin *Eucalipt*. Cubil curmă tăcerea, exprimându-şi interesul şi admiraţia pentru misiunea de pilot astral, atât de riscantă şi dură, care cere o pregătire psihică neobişnuită, după opinia lui. Mă pregăteam să-i răspund cu aceeaşi cordialitate, când pe o pajişte a grădinii zăririm jucând *balsam* două echipe de băieţi, care, când ne apropiarăm, o luară la fugă spre noi, mai sigur spre Cubil, cel mai mare *balsamist* al Irenei. Cubil le zâmbi prietenos, răspunzând la salut, dar tinerii ne depăşiră şi, spre stupoarea mea, continuară să alerge pe alee...

— Bătrânul din spate e deputat de cartier, muncitor pensionar, preţuit, pe merit, de toată lumea, îmi spuse Cubil, observându-mi uimirea. A lucrat în aceeaşi uzină cu mine, adăugă vârful de atac al selecţionatei irene, îndreptându-se către deputat pentru a-i prezenta omagiile sale.

Când reveni, îmi declară cu mândrie că bătrânul şi el făcuseră parte nu numai din aceeaşi uzină de fibre metalice, dar şi din aceeaşi şcoală de gândire. Conservatorii susţineau construcţiile grandioase, scheletele metalice impozante, care, credeau ei, sugerau forţa şi măreţia muncii. O grindă de metal de o sută de kilograme, să zicem, constituia pentru conservatori o necesitate indiscutabilă, Irene posedând zăcăminte inepuizabile. Adepţii şcolii zise *fir de păianjen* dovediseră că era păcat de

risipă, că problema consta în a asigura metalului o forţă diabolică, ei reuşind să construiască grinzi de maximum cinci kilograme, lungi de 25 de metri, cu o rezistenţă de neînfrânt. Miniaturizarea elementelor de construcţie era nu numai economicoasă, dar şi de o frumuseţe insolită, aducea un strop de gingăşie care sugera şi mai expresiv măreţia muncii irene. O schelă metalică durată de *păianjeni* era invizibilă cu ochiul liber de la o distanţă de cinci metri. Ea putea fi transportată într-o simplă servietă şi montată chiar de un şcolar.

Cubil îşi pierduse din sfiiciune, devenise chiar înflăcărat când, la o întrebare a mea, observă că susţinătorii „mini-gigantismului", cum li se mai spunea conservatorilor, se aflau într-o defensivă disperată, fiind puternic marcaţi de noile scheme ale *păianjenilor,* care construiseră un submarin cu propulsie neutronică, pentru nodulii metaliferi, de nici o sută de kilograme, deşi putea transporta peste cinci sute de cercetători cu aparatura adiacentă. Rachetele aer-sol-aer, folosite de sateliţi pentru transmiterea mostrelor siderale de laborator, puteau fi confundate cu nişte ecusoane. Ca să nu mai vorbim de sondele lor balistice intercontinentale, utilizate în polenizarea culturilor boreale, care dacă întreceau „de puţin" greutatea unei lăcuste. Problema care şi-o punea şcoala din care făcea parte Cubil consta, dacă am reţinut exact, în îmbogăţirea neînfrânată şi înnobilarea neîngrădită a minereurilor obişnuite, care pot căpăta maleabilitatea şi perenitatea dorite.

Ajunsesem lângă un obelisc. Ieşind dintr-un crâng de liliac gigant, urmărind cu atenţie pledoaria lui Cubil pentru podurile din fire de păianjen, ne trezirăm la baza unei coloane înalte, durată din granit. Cele cinci faţete ale coloanei erau cinci pagini mari de stâncă, pe care cei mai renumiţi pietrari şi sculptori ai vremii întipăriseră prima Cartă a Ligii Naţiunilor Irene, veche de aproape două sute de ani. Era *Obeliscul*.

— Dar literele se ţin destul de bine...

— Poate din cauza îngrijirii. Dar sunt vechi. Le observaţi vârsta şi după unele exprimări mai naive, dar sfinte pentru toţi. I-au zis *Testamentul*. Unii spuneau *Adevăratul Testament,* dar a rămas *Testamentul*.

Textul, în jerada, putea fi parcurs cu ochiul liber. O coloană identică, având Carta transcrisă în limba naţională, se găsea în fiecare capitală irenă. Cubil îmi mai spuse, puţin stânjenit, că se obişnuieşte ca primul document politic iren cu valoare universală să fie citit în gând...

„Jurăm, cu conştiinţa copleşită, noi, popoarele irene, să punem capăt vărsării de sânge. Viaţa e singurul izvor de drept, naţional şi iren, iar nesocotirea acestui adevăr sacru constituie o crimă. Lumea irenă n-a fost împărţită în puternici şi slabi, ci în duşmani şi victimele lor.

Jurăm, noi, popoarele irene, să curmăm agresiunea, lipsind-o complet şi definitiv de uneltele ei morale şi fizice. Statele irene vor întemeia probitatea şi vor da drept de guvernare decenţei şi dreptăţii.

Jurăm, toate statele, să întemeiem Norma Irenei, sub autoritatea Ligii, având cuvânt de ordine dreptul la drept, în serviciul irenilor, criteriul suprem al oricărei politici.

Conştienţi că nu depinde de noi să nu fim daţi uitării, dar că stă-n puterea noastră să nu dăm uitării dezastrele de până acum, jurăm să expropriem forţa de privilegiile pe care le-a uzurpat, redându-le minţii şi inimii irene."

Nu mai ştiu câţi oameni erau în jurul *Obeliscului,* păstrez doar imaginea unei mulţimi tăcute, solemne, urmărind, cu capetele descoperite, preceptele *Testamentului*. Câţiva copii îi silabiseau cuvintele.

Preambulul Cartei era urmat de prevederi lapidare, precise, privind căile întemeierii probităţii, atribuţiile Ligii, drepturile şi îndatoririle statelor membre. Mai mărturisesc sincer că unele mi se păreau cunoscute, dar *Testamentul* mă emoţionase atât de adânc încât n-am mai avut puterea de-a face comparaţii. Cubil observă starea mea bună şi-mi strânse mâna, după care pornirăm pe-o alee, fără să scoatem o vorbă. Aleea parcă nu se mai termina, o străjuiau pâlcuri de arbuşti, semănau cu chiparoşii, apăreau şi ronduri de flori de ametist şi albe, iar Cubil mergea alături de mine şi amândoi eram furaţi de mers. Aveam acea stare în care întrebările precise pot crea confuzie, aşa încât m-am lăsat purtat de alee şi de Cubil.

După vreo mie de paşi, aleea se oprea, cedând locul unor trepte de cărămidă înnegrită, care se năpusteau spre o curte pustie. Şi un castel.

Zidurile erau siclamen, iar acoperişul vânăt. Castelul părea părăsit, deasupra intrării se afla o inscripţie, dar nu în jerada.

— E titlul castelului: Magharoz.

Avea mai bine de două veacuri şi fusese ridicat din porunca unui rege turb, Aburimac, pe vremea când trupele sale invadau Merope şi Silene, pregătindu-se pentru războaiele din Tamira. Pe atunci, Augusta, ocupată, devenise o reşedinţă de campanie a monarhului, care-şi ridicase aici un castel. Pereţii erau din marmură, interioarele gemeau de mătăsuri, iar culoarele fuseseră împodobite cu piei de vită. În subsoluri fuseseră săpate gropi, mai mici, mai mari, în care erau găzduiţi prizonierii de vază ai temutului rege. În gropile individuale erau rânduite marile căpetenii învinse, în cele mici vârâţi ofiţerii, iar în tunelele comune se îngrămădeau comandanţii de duzină. Când prizonierii putrezeau, rămăşiţele lor erau părăsite în celule, ceea ce, credea Aburimac, scutea pe noii veniţi de chinurile incertitudinii. Osuarul era pierdut în umezeală şi întuneric.

Puternicul suveran turb îl considerase un semn de măreţie şi glorie, îl arătase tuturor vizitatorilor de seamă, unul dintre ei, regele fulmin Furk al XVI-lea, remarcând spiritul de reculegere şi împăcare ce domnea la temeliile castelului Magharoz. Aburimac avea 67 de osuare, cu numai două mai mult decât temutul său rival, regele Cobrei, Camiruba.

Castelul Magharoz devenise pustiu încă înainte de întemeierea Ligii Irene. Osemintele foştilor prizonieri fuseseră înhumate. Dar pe zidurile celulelor se păstraseră mesaje ale irenilor din osuar. Cubil îmi atrase atenţia că inscripţiile fuseseră formulate în peste treizeci de limbi, inclusiv în jerada. Un ghid tipărit în negativ, alb pe negru, ne ajuta să le descifrăm. „Cruţaţi-mi copiii"; „Caii să rămână fratelui meu"; „Când cerul se-acoperă de sânge, e una; când se acoperă de ruşine, nu mai e nimic"; „Am împlinit 21 de ani. La mulţi ani, Majestate!"; „Mi-e frică"; „Opriţi turmele imperiale"; „Mi-s ochii de prisos. Mă auzi, frate?"; „Dacă scap..."; „Curvia ta de soartă!"; „Ajunge, ireni buni!"; „Dacă mor, puneţi căţeaua regală să mă fete ea, ca să renasc!"; „Mai trăieşti, mamă? Mai trăieşti, tată? Tu, Zara, mai aştepţi? Eu am murit demult. De-aici, din cer, ar trebui să văd, dar Soarele a rămas afară"; „Ruşine, turbi! Ruşine, cobri!"; „Las cu limbă de moarte: rămăşiţele să fie predate familiei şi diviziei mele, doar şezutul să-l păstraţi, să-i înfigeţi o lumânare aprinsă şi să-l dăruiţi din parte-mi regelui, să-i lumineze, noaptea, capul moale şi pleşuv". Şi încă o inscripţie: „De ce?" Una scrisă de generalul smirn Forbegaio cu propriul lui sânge: „De ce?"

Am părăsit osuarul, ajungând sus, în câteva secunde, la lumină, secunde pe care nu le-a trăit niciun prizonier de la Magharoz. Castelul era gol şi izolai, pierdut în câmp deschis, încercuit de tăcere, cum zicea Cubil.

Primul ghid al osuarului, devenit muzeu, fusese feldmareşalul Bastid, mâna dreaptă a regelui Aburimac. După bătălia de la Câmpul Câinilor, feldmareşalul ajunsese posac, superstiţios, îmbătrânise văzând cu ochii. Altfel, era surâzător, scump la vorbă, supus fără seamăn suveranului turb.

Cubil avu ideea să ne instalăm într-un chioşc muzeal, având forma unui cort de campanie, la mică distanţă de castel, unde puteam răsfoi în voie pliante, foi, memorii şi albume. Tânărul povestea că faima lui Bastid era tot atât de strâns legată de Magharoz ca şi coroana lui Aburimac.

Bastid primise poruncă să execute *dorinţa stiletului*, adică Aburimac trasase pe hartă, cu stiletul, linia noii frontiere dintre Turba şi Ribera înfrântă, iar feldmareşalul ajunse cu trupele sale la faţa locului. Vârful stiletului trecuse şi pe la marginea Arkas, intrată în istorie. Linia străbătea cimitirul, iar localnicii susţinură să le fie lăsat lor peticul acela de ţărână. Generalii încuviinţară, dar feldmareşalul refuză orice rectificare, din raţiuni disciplinare. Arkaşii se gândiră, atunci, sfătuiţi de bătrâni, să le lase turbilor

cei treisprezece stânjeni, dar să li se permită să scoată osemintele strămoşilor şi să le îngroape din nou pe vatra lor, ceea ce generalii acceptară cu indiferenţă când Bastid făcu, rânjind, observaţia că Aburimac ordonase ocuparea noilor teritorii împreună cu toate bogăţiile solului şi subsolului.

Sosit, odată, în Smirna, ca aliat al trupelor madere, pentru încasarea unui mare tribut, Bastid îi spuse comandantului părţii adverse, generalul Forbegaio, că turcii sunt mărinimoşi lăsându-i la vetrele lor pe smirni, care, luaţi prizonieri sau ostatici, ar încăpea toţi, tocmai bine, în numai două hoteluri din Ophta. „Da, răspunse generalul, dar v-ar mai trebui cel puţin două biblioteci naţionale pentru a încăpea, tocmai bine, numai poemele smirne". Forbegaio, nici vorbă, a ajuns în osuar chiar a doua zi, iar la moartea lui, Bastid a trimis guvernului din Brabant o telegramă în care îşi exprima condoleanţele cele mai fierbinţi. Iar Aburimac îl asculta pe feldmareşal cu încântare. L-a decorat când, după sângeroasa bătălie de la Hazdrugha, fiind întrebat câţi inamici şi câţi turbi fuseseră ucişi, feldmareşalul a răspuns, pufnind în râs, că i-ar fi mai lesne să-i numere pe cei rămaşi în viaţă, adunându-le picioarele şi împărţind la doi. Aburimac preluase tactica bastidă, care urmărea ca trupele cobre să fie decimate, Turba jinduind minimum două treimi din Irene, iar măcelul neîncetând decât în ziua în care planeta ar fi compusă din patru treimi. Bastid părăsea totul pe câmpul de luptă – arme, răniţi, morţi –, dar poruncea, de fiecare dată, sub ameninţarea cu moartea, să fie recuperate cizmele. Le repartiza noilor mercenari, cărora le vorbea scurt: „Voi purta aceste cizme spre o nouă înfrângere a duşmanilor. Vă ordon să striviţi sub ele, cu aceeaşi uşurinţă, un fir de iarbă şi o frontieră, un dovleac şi un pântec de muiere." Bastid nu concepea inamicul decât la osuare ori în lanţuri. Distab, alt sfetnic regal, îl înfruntase pe faţă. „De-atâta sânge, turbii au uitat sudoarea, dar nu şi lacrimile. Mă tem să nu aveţi parte de toate trei odată", i-a zis Distab, care n-a ajuns, însă, în osuar, fiind rudă cu Aburimac. „Nu-mi şterg sabia de sânge decât în alt stârv", a replicat Bastid, în aplauzele Curţii.

După bătălia de la Vidaburta, căpeteniile turbe n-au reuşit să numere picioarele supravieţuitorilor şi să le împartă la doi, dar nici căpeteniile cobre n-au mai apucat să se dezmeticească, ambele hoarde fiind măcinate de oştile ţărilor ocupate şi, apoi, vânturate ca pleava. Marele cărturar altin Sergana avea să scrie că la Vidaburta se încăieraseră două armate sleite, care, după ce pierduseră demult orice urmă de morală, se treziseră şi fără moral. Ciocnirea de la Vidaburta se încheia fără învingător, dar cu doi învinşi.

Ţărâna era neagră de atâta sânge, începuse să se înroşească şi cerul, când, la Augusta, Comitetul Iren, format din reprezentanţii aleşi a optzeci şi trei de naţiuni, a declarat războiul în afara legii şi a programat Anul reculegerii,

perioadă necesară meditaţiei, studierii lucrărilor şi aplecării irenilor asupra nevoilor de veacuri. Teritoriile Meropei şi Silenei fumegau încă, răvăşite şi sterile. Mai rămăseseră morţi şi amintiri de îngropat. Sergana scria: „Nu oftatul ne va salva, ci respiraţia normală. Răbdarea nu ne va ajunge, ne va trebui o îndurare fără margini."

Spre a pansa numai rănile deschise ale lumii irene, un an nu a fost, însă, suficient; s-a decretat Deceniul reculegerii.

Deceniul pornise şi se ţinea bine. Când, din Vidaburta sosi o veste de moarte: Aburimac şi Camiruba se încăierau din nou. Reapăruse Bastid. Feldmareşalul, cu voia lui Aburimac, înrolase toţi câinii regatului, cu gând să-i arunce asupra Cobrei surprinse. Dar Camiruba aflase la timp despre stratagemă şi procedase aidoma. Pe câmpul deschis de la Vidaburta, din centrul Meropei, supranumit de-atunci Câmpul Câinilor, se treziră faţă-n faţă două armate canine, având fiecare o sută de mii de combatanţi. Câinii, – dotaţi cu pieptare şi colţari, ţinuţi înfometaţi trei zile şi trei nopţi, porniră să latre cumplit, cei din primele linii se şi scărpinară, urmă o hărmălaie de cutremură văzduhul, dar, după treizeci şi trei de minute, câinii turbi şi corbi începură să se gudure unii pe lângă alţii, să se privească îndelung, vuietul se transformă într-un mârâit slab, stins, după care trupele canine se împrăştiară, în neorânduială, de-a lungul câmpiei.

Aburimac amuţise. Camiruba dădu să fugă. Distab găsi momentul să-i zică suveranului turb: „Majestate, nu vă mai rămâne decât să înrolaţi acum toţi porcii regatului". Iar lui Camiruba, primul sfetnic îi şopti: „Pare să fie fără alt început, Sire". Aburimac declară: „Nemernicul!" Camiruba: „Nemernicul!" Bastid: „Păstraţi cizmele!" Distab: „Sper, Sire, să vă convingeţi că-i mai folositor să întreţineţi un milion de capete decât două milioane de picioare".

Comitetul Iren avea să întemeieze Liga, urmată de încoronarea Normei. *Sakoura* s-a constituit după o dezbatere dramatică, dar scurtă, la un ceas din zori, când se destrămase noaptea, fără să fi răsărit încă soarele, după cum nota Sergana, devenit primul preşedinte al Ligii, care putea să declare:

— Nimic din ce-a fost nu va mai fi la fel. Suntem, oare, pregătiţi pentru această tulburătoare perspectivă?

Cubil mai îmi spuse că regii, lipsiţi de trupe şi arme, deveniseră nişte păsări de pradă fără gheare şi fără plisc. Istoria avea să-i piardă pe drum.

În Irene izbucnise pacea.

— Dacă am fi continuat să ne încăieram în acelaşi hal – mai zicea Cubil, cu un glas grav –, dacă n-am fi arborat pacea peste tot, am fi purtat, până astăzi, cam 14.500 de războaie. Dacă războaiele s-ar fi folosit de cuceririle noi ale ştiinţei, efectele ar fi fost apocaliptice, ele ne-ar fi costat cât un cerc de aur de lungimea Ecuatorului, lat de 500 de metri şi gros de 100 de metri. În

toate aceste bătălii ar fi pierit cam patru miliarde de ireni. Se crede că, de la izbucnirea păcii, am obţinut, numai prin renunţarea la război, o crustă de aur, groasă de doi metri, care ar fi putut placa tot uscatul iren. Şi, ceea ce este mai presus de orice, au fost cruţate nu ştiu câte sute de milioane ori chiar miliarde de vieţi.

— Gândiţi-vă, Terry, cum putea fi, dacă ei vor fi sădit măcar o floare, vor fi plantat măcar un pom, ori vor fi lucrat măcar un stânjen de pământ. Ori, s-ar fi dovedit apţi de sentimentul ireproşabil al decenţei, fără să se lase copleşiţi.

Prima sesiune a *Sakourei* avea să descrie lumea irenă ca aplecată la propriul căpătâi, veghind la vindecarea visurilor ei îmbolnăvite. Năuciţi de conflicte şi pribegii, întunecaţi de pierderi, izbiţi de cinismul forţei, mulţi ireni nu avuseseră răgazul să vadă câte atrocităţi suportaseră şi câte nenorociri se adunaseră. *Sakoura* sugera irenilor *minutul 61,* un minut măcar, dintr-o oră pentru a pune degetul pe rană. Şi apoi, marea, cumplita şi neîndurătoarea ofensivă a muncii în stare pură.

— Irenii şi-au zis că, până atunci, doar locuiseră, venise timpul să şi trăiască pe propria lor planetă, conchise Cubil, amintindu-şi din nou de Sergana, care propusese să fie strânse, într-o *carte cenuşie,* proverbele de până atunci. El credea că acele fire de nisip ale istoriei puteau dura un *Remember* comparabil cu templele cele mai vestite.

Mi-am dat seama că mi se oferise o cheie de aur pentru descifrarea realităţilor irene, multe impresii, care nu-şi găsiseră încă matca, începuseră să se adune laolaltă spre a făuri judecăţi de valoare, căpătasem o busolă fără greş, dar marea irenă nu-mi dădea linişte, iar eu mă lăsam dus mai departe pe valurile ei, câştigând, totuşi, în siguranţă.

Am relatat aici în termeni generali despre starea mea de spirit de la *Obelisc* şi *Magharoz,* dar acolo şi atunci fusesem atât de mişcat, de răscolit, încât povestirile lui Cubil îmi păreau încă ficţiune. Păşea lângă mine, spre *Thais,* discret, gânditor, înţelegându-mi tulburarea, tulburat părea şi el, mă străduiam să spun ceva despre *balsam,* să-l felicit, să-i mulţumesc, dar mă oprea sentimentul că ar fi sunat fals, ipocrit, ceea ce la ireni frizează indecenţa. Deodată, însă, această tăcere încordată, apăsătoare avea să fie risipită într-un mod simplu, când, dorind să luăm un *flint* la un *cort* de răcoritoare, dădurăm peste un igienist care închise chioşcul şi reprogramă robotul, din neglijenţa căruia căzuseră pe cărare câteva picături de lapte. Cubil dori să intervină în favoarea *trasorului,* dar nu avu nicio şansă. Mersul târşâit al robotului, programat să ajungă la centrală, copiii care-l priveau cu compătimire, înconjurându-l, Cubil care abia îşi reţinea o explozie de

simpatie, cum el însuşi mărturisea, toate mă îndemnau să cred că aş fi plutit, cumva, între realitate şi vis.

Vă închipuiţi, totuşi, că am găsit resurse să evoc bătălia aprigă dintre *pitoni* şi *cobre,* să spun câteva cuvinte despre gestul frumos, umilitor de frumos, al lui Cubil, dar numai câteva cuvinte, fiindcă tânărul replică, zâmbind blajin:

— Ca să respecţi reguli stabilite, nu-i niciun merit, să le înalţi – e o îndatorire, să le cobori – e interzis. Oricum, Terry, scuzaţi-mă că insist, dar e mai frumos să prinzi un coridor spre stele, decât un culoar de şut spre poartă.

Nu eram de acord, trebuiau păstrate proporţiile, dar Cubil se dovedi de neclintit. Mă invită la primul său meci, insistă până obţinu promisiunea şi se înclină sfios şi simplu, în semn de rămas-bun, pe treptele de la *Thais*.

Midas îmi făcuse o surpriză; în încăpere fusese instalat şi un *benzari,* despre care auzisem, un fel de *aracajù* întors, în sensul că, îl citez pe prietenul iren, dacă unul îţi aduce lumea în încăpere, celălalt, adică *benzari,* îţi poartă încăperea prin lume. N-am rezistat ispitei şi l-am pus în funcţiune, trezindu-mă în fundul unei săli de concert, se executa o *cartalia*[56]*,* scria în Program, şi, într-adevăr, efectul era dumnezeiesc. Am avut, totuşi, un mare noroc. Midas mi-a spus, după aceea, că, dacă aş fi tuşit, s-ar fi auzit în sală, în sala reală, iar dacă mă trezeam cu niscaiva musafiri gălăgioşi, s-ar fi întrerupt concertul. Nu ştiusem, fireşte, la ce riscuri mă expusesem, aşa încât, după ce spectacolul s-a terminat, am consultat din nou Programul.

Vrând să-l aşez pe noptieră, observai altă surpriză: un teanc de gazete trimise de An-mone, cu rugămintea să nu ignor *Amaralia*[57]*,* slăbiciunea ei.

Aşezându-mă pe covor... Dar şi covorul era o surpriză, ori nu-l observasem bine până atunci, imita atât de bine spicul, sau chiar era din spic, oricum nu m-aş fi mirat ca, atingându-l cu palma, să-mi fi curs grăunţe printre degete.

Aşezându-mă pe covor, începui să parcurg *Et caetera*. După cum anunţa caseta tehnică, acest supliment al *Reverberaţiilor* se adresa cititorilor în probleme curente, din sfera utilitară. Gazeta cuprindea informaţii diverse, adrese utile, anunţuri, răspunsuri la întrebări, mică publicitate şi altele, avea treizeci şi două de pagini şi un tiraj de douăzeci şi cinci de milioane de exemplare la o singură apariţie, cifră cu puţin inferioară tirajelor medii în presa irenilor. La rubrica *Reclame,* un text cules cu aldine anunţa că, în urma excepţionalei cereri a ceasornicelor din ceramică opală, producţia se va

---

[56] Compoziţie apropiată sonatei.

[57] *Et caetera,* în jerada.

tripla, ceea ce va duce la ieftinirea produsului cu şaptezeci şi cinci la sută. O firmă de comerţ îşi publica lista produselor sale respinse la export, pentru ca eventualii cumpărători să nu cadă în capcană. În dreapta paginii, un anunţ tipărit izbitor preciza că inspectorul general pentru învăţământ al Augustei era nevoit să plece pentru douăzeci şi patru de ore în străinătate, ceea ce-l punea în imposibilitatea de a-şi onora chiar a doua zi audienţele în şcolile programate, rugind să nu i se reproşeze această întârziere neprevăzută. Familia Furuga, din Kaimani, îşi înştiinţa rudele şi prietenii că urma să plece într-un concediu de o lună, perioadă în care apartamentul ei din strada Mării, 11, putea fi folosit după trebuinţă. O singură problemă: canalul 23 *aracajù* avea sonorul cam slab.

Cineva bătu la uşa mea, răspunsei, pătrunse înăuntru, ca o vijelie, Midas era extrem de grăbit, urma să ajungă în maximum un ceas la Pegas, un sătuc montan din Nord, intervenise ceva important şi dacă doream să-l însoţesc, pentru asta venise, în sfârşit, în câteva clipe eram deja instalaţi într-un *condor* de serviciu, care decola nervos, vibrând, ca şi cum graba noastră l-ar fi deranjat.

— S-a petrecut ceva grav, Midas?

— O mamă din Pegas, abia l-am găsit pe hartă, a trimis o scrisoare secretarului de stat la Învăţământ, care s-a adresat *Urgenţei publice,* unde sunt colaborator... Mă rog! Femeia este îngrozită fiindcă fetiţa a implorat-o s-o ducă într-o ţară fără cer.

— Dar ce mai e şi asta?

— E un caz fără precedent, răspunse Midas maşinal, de unde se vedea că nu ştia nici el mai mult.

Zburam cu viteză mare, dar la altitudine foarte redusă şi Midas trebuia să fie atent la *condorii* care veneau din direcţia opusă. Am văzut, ca şi pe *Enigma,* că aparatele lor aveau forme dintre cele mai ciudate, sfidau regulile aerodinamicii, imitau cochiliile de melc, de scoică, frunzele de ferigi, conurile de brad, lăcustele, şi observai un *condor* ca un arici. Midas spuse că aparatele respective îndeplineau mai mult misiuni locale, adică nu depăşeau continentul, iar sub raportul vitezei, dacă aveau o mie de kilometri la oră. Nefiind solicitate de distanţe şi viteze, puteau fi mai nostime, deşi unele pot părea extravagante.

— Totuşi, cred că, în secolul vitezei, s-ar fi impus generalizarea supersonicului.

— Sunt şi rachete, sonde şi *condori* cu peste zece mii la oră. Dar e o problemă de mentalitate, poate şi de gust, admise pilotul iren, căruia, fără să vreau, îi trezisem o veche amintire.

Ca student făcuse o lucrare chiar despre secolul vitezei, dar magistrul său, un iren prompt, impulsiv, îl sfătui să manifeste mai mult discernământ în preluarea formulelor vechi. Cu foarte multă vreme în urmă, oricum cu peste o sută de ani, pe continentul Merope apăruse mania vitezei în sine, aşa spunea Midas, adică erau persoane, chiar respectabile, care alergau cu trei mii pe oră să ajungă într-o capitală oarecare, unde se înfundau în reuniuni interminabile, de peste cinci-şase săptămâni, fără niciun rezultat, după care reveneau la punctul de plecare cu aceeaşi viteză supersonică. Se mai găsise un om politic, care observase maliţios că „era vitezei" însemna, de fapt, fuga haotică, agitaţia febrilă, demenţială a patru cincimi din populaţia Meropei pentru ca o cincime să-şi poată permite lucrul ordonat, maniera dezinvoltă şi protecţia nervilor. Un mare expert în finanţe, Sais Tropani, vizitase Madera de cincizeci şi şase de ori, dar habar n-avea cum arăta capitala maderă, ca să nu mai vorbim de imposibilitatea de a cita un autor, o expresie de viaţă specifică, un nume de mader sau de floare, de prieten sau de carte – şi atunci, ce mai înseamnă viteza?

Îi dădui dreptate lui Midas şi situaţia îmi permitea, întrucât nu-l zorisem niciodată, iar cât despre lucrurile irene, mă obişnuisem a le nota sârguincios.

Cum survolam nişte lanuri de cereale, semănau cu grânele, am observat că, în afara unor cărări înguste de tot, nu prea erau căi de acces. Midas presupuse că şi montanii lor folosesc sistemele din Câmpia Jeradei, care păreau extrem de simple şi rapide. *Condori-cargo,* de mare capacitate, dotate cu *pile neutronice absorbante*[58], zburau razant cu păioasele, aspirând grăunţele până la ultimul bob. Cargourile erau precedate, cu o zi, două, de zborurile de avertizare ale *rachetelor-bondar,* pentru ca boabele să nu fie luate prin surprindere.

Apăru cătunul Pegas, Midas folosi *gramontul* pentru localizarea locuinţei şi după un zbor în semicerc, un arc de delicateţe obligatoriu în zonă, airenizarăm într-o livadă proaspăt cosită, prin care m-am plimbat în voie. Nu se cădea, desigur, să mă amestec în ancheta lor.

Tulburarea nu-i trecuse întru totul lui Midas. Comunică prin *gramont* la Augusta că fetiţa era încă sub efectul groazei, deşi el încercase s-o mai liniştească. Lângă Pegas se afla un teren de antrenament pentru paraşutiştii sportivi ai clubului local, printre care se aflau şi câţiva *cascadori* ai aerului, care, din amuzament, simulau căderi în gol şi alte scamatorii, semănând groaza printre copiii mai sensibili. Locuitorii cătunului cereau mutarea terenului într-un alt perimetru, convenabil pentru toate părţile.

---

[58] Denumite, popular, *nări*.

Cum prietenul meu încheiase raportul, făcurăm cale întoarsă, urmând cursul unui râu amenajat în piscine succesive, dar care alimenta şi reţeaua de canale de irigaţie de pe plaiuri. Midas deschise hublourile, să simţim mireasma de otavă şi răşină, să ascultăm larma copiilor din bazinele de înot. Apoi, *condorul* zvâcni, brusc, aşternându-se la zbor întins.

Midas trebuia să meargă la *Urgenţe,* iar, dacă aş fi fost de acord, ar fi revenit mai târziu, avea invitaţii la premiera *izeraras,* parcă se intitula *Tărăboiul stelelor*.

Lucrurile fiind stabilite, m-am întors la *Thais,* am vrut să dorm, dar coperta *Amaraliei* îmi aduse aminte de o mare obligaţie.

Poate n-ar fi trebuit să reţin atâtea detalii şi să le şi transcriu, dar m-am temut că la ireni asemenea detalii contau, fiind socotite în marea fire a lucrurilor şi având şi ei un aforism precum tereştrii – diavolul se ascunde în detalii. Şi-n definitiv, mi-am zis, dacă la ei asemenea amănunte pasionează miliarde de cititori, să le fac hatârul de a le consemna măcar pe scurt.

Cum anunţurile diverse, reprogramări de meciuri şi altele de felul acesta nu prezentau pentru mine un interes deosebit, m-am oprit asupra rubricii din prima pagină, care continua în interior, intitulată *Foarfecele creţurilor*[59]. Spre a face economie de spaţiu, nu mai reproduc şi numele abonaţilor, ci numai răspunsurile, în ordinea paginării lor…

„– Subcomisia pentru recuperarea ideilor nu are un caracter umoristic, ceea ce nu înseamnă că nu este necruţătoare. Îşi propune să reia unele idei, rătăcite de-a lungul veacurilor din raţiuni potrivnice şi să le supună, fără prejudecăţi, unor noi probe de utilitate. Bunăoară, aşa-numitele efecte reziduale ale cercetărilor, respectiv seria mică de descoperiri colaterale, cărora nu puţini savanţi, absorbiţi de scopul final al căutărilor, nu le-au dat atenţia cuvenită. Amintim, în context, suita de inovaţii şi raţionalizări care au însoţit proiectul centralelor atomo-solare şi care sunt, astăzi, aplicate în ramurile de vârf ale industriei bunurilor casnice.

– Contribuţia statelor la fondurile irene de rezervă este benevolă, unica măsură exercitivă constând în rugămintea ca această contribuţie să nu fie vărsată în ani consecutivi.

– Sakoura *nu-şi permite, sub nicio formă şi sub niciun pretext, să dea sfaturi statelor membre, considerând că acestea nu reprezintă decât o formă blajină de imixtiune.*

---

[59] În sensul de *descreţire* a frunţii, prin lămurirea lucrurilor care le dădeau cititorilor bătaie de cap.

– *Actualul sens al cuvântului* pact – *adică „spărgător de nuci” – este cel figurat; înţelesul propriu s-a pierdut.*

– *Asociaţia irenă a ministerelor înfrăţite a fost constituită în ultimul an al mileniului trecut. Confruntarea la care vă referiţi opune Ministerele culturii din Fulminia şi Endora, partea fulmină recunoscând deschis că rămăsese în urma partenerului de acord şi deplângând în termeni drastici penibila situaţie intervenită, ceea ce a determinat guvernul endoric să-şi liniştească, dar fără succes, competitorul cuprins de remuşcare.*

– *Tribun, în Sidonia, era socotit oratorul înflăcărat pentru opiniile sale, nu pentru foloasele lor. În acest din urmă caz, oratorul era denumit* vezetix[60]*, termen dispărut din limba vorbită.*

– *Cercetări ulterioare au stabilit că îndemnul* – să nu pictăm ca să rămânem în viaţă, ci în artă – *aparţinuse nu marelui Phigas, ci pictorului naiv amator Adynos.*

– *Spaţiul nu ne îngăduie să enumerăm toate cele 111 minuni ale Irenei. Vom răspunde prin scrisoare.*

– *Măsurile protecţioniste validate de Ligă au reprezentat taxele prohibitive împotriva speculei cu capitaluri şi a demult-uitatelor companii transnaţionale.*

– Afacerea secolului *este, în varianta de largă circulaţie, realizarea Consensului privind adaptarea tuturor culturilor în toate zonele, observând criteriul rentabilităţii pe termen mediu şi lung.*

– *Distab nu a denunţat, ci a sprijinit reacţia în lanţ a dezarmării ireversibile, argumentând că statele puternic înarmate erau chemate să dea, primele, un exemplu. El a declarat: „Dacă nu-i vom căuta pe primii să înceapă, nu-i vom mai găsi pe ultimii care să termine”. Disputa lui cu Bastid în problema graniţelor fusese relativ simplă. Bastid urmărea înghiţirea frontierelor mici de către frontierele mari, susţinând că reducerea drastică a numărului de frontiere ar fi dus la reducerea conflictelor de frontieră, ceea ce, observase Distab, „este ca şi cum ai încerca să elimini inegalitatea dintre sexe, eliminând sexele”.*

– Vid de putere? *Vă rugăm să vă adresaţi şi unei publicaţii de istorie a tehnologiei. În ce, ne priveşte, ştim doar că formula desemna pauza intervenită în funcţionarea fostelor motoare cu explozie,* gripare*, cum li se spune în mod curent, sau* ture în sec*.*

– *Ne cerem scuze cititorului care a primit abonamentul cu o întârziere penibilă, de un sfert de oră, asigurându-l că redacţia îşi asumă toate consecinţele decurgând din repetarea acestei gafe inexplicabile.”*

---

[60] Cuvânt foarte greu traductibil; într-o redare aproximativă – *aprovizionar*.

Începui să mă pregătesc pentru *izeraras* şi terminai cu câteva minute înainte de a fi chemat jos de Midas. Arena de spectacol se afla lângă *Thais* şi cred că avea mai puţin de optzeci de mii de locuri rezervate. Am mai observat că *izeraras* seamănă cu *aracajù* în toate privinţele, singura deosebire constând în numărul mai mare al abonaţilor de film, de cinema, cum spunem noi.

Tărăboiul stelelor[61] era o peliculă de ficţiune strategică, datorată regizorului Tambo Lil, din Plutonia, al cărei subiect îl voi transcrie în linii esenţiale.

...Sonda siderală *Abisal* revenise pe Irene cu o întârziere de şaptezeci şi opt de minute şi airenizase la câţiva metri de careul stabilit, pe *sideralportul* din Volta. Echipa profesorului Galego, aflată în serviciul Ligii, a cercetat cu mare grabă şi emoţie starea sideralei.

Concluzia anchetei era uimitoare: fişele computerelor de pe *Abisal* fuseseră înlocuite prin piese la fel de perfecţionate. Codul, dificil, straniu, urma să fie cercetat de elita informaticii irene. S-a dat ca sigură întâmplarea că sonda siderală irenă fusese atrasă într-o zonă misterioasă, de vârtejuri galactice, se ciocnise de altă sondă, angajată şi ea în vâltoarea astrală, navele evoluaseră, un timp, laolaltă, amarate, contopite şi, scăpate de dihania celestă, au reuşit să-şi recapete traiectoria. Numai că, sigur din cauza amărării, unele componente se amestecaseră, *Abisal* devenind purtătoarea unor fişe străine, iar cealaltă se trezise cu o altă bandă codificată.

Pe scurt, irenii aflaseră că, la cutare distanţă, imposibil de transcris prin cifre obişnuite, se găsea steaua Velina, locuită de fiinţe evoluate, după cum mărturisea materialul adus de *Abisal*. Irene şi Velina ar fi putut comunica. Irenii şi velinii s-ar fi putut întâlni. Perspectivele îţi tăiau răsuflarea. O comisie de căi şi mijloace primise misiunea de-a elabora un scenariu credibil şi convenabil, al cărei lider fusese ales Galego.

Variantele erau dramatice...

Scenariul argumenta ideea ca irenii să fie gazde şi nu oaspeţi, potrivit credinţei lor că a primi vizitatori e mai frumos. Dacă velinii se vor dovedi mai evoluaţi, lucrurile vor fi simple. Cu modestie şi sfială, irenii le vor arăta locuri şi fiinţe după dorinţa oaspeţilor, iar aceştia vor pricepe cu uşurinţă problematica gazdelor, pe care o vor fi parcurs, desigur, cu decenii sau veacuri în urmă. Impresia că şi irenii se străduiesc să facă ceva onorabil, după putinţa lor, va fi agreabilă pentru velini, care vor fi rugaţi apoi, cu

---

[61] Nu-i vorba de vreo convergenţă cu celebrul film Star Wars (Războiul stelelor), care descrie cum s-ar putea distruge, reciproc şi definitiv, stelele şi planetele toate.

măsură, să le nareze gazdelor despre Velina. Se vor găsi şi daruri – cărţi, flori, cântece – care vor fi bine primite de marii oaspeţi.

Dar dacă velinii ar fi mai puţin evoluaţi decât irenii? În această ipoteză, pe care scenariul o considera nedorită, lucrurile ar fi luat o întorsătură critică. Oaspeţii nu s-ar fi simţit ofensaţi, dacă irenii s-ar fi apucat să le prezinte nişte realităţi la care velinii doar visează? Nu li s-ar fi părut extravagante programele irene de stăpânire a lucrurilor, precum *Arena, Signus* ori exploatarea nodulilor polimetalici, acele centuri de mine la zi de pe fundul oceanelor? Şi cum să le prezinţi obiceiurile, fără riscul de-a jigni cutumele lor, cum să le înfăţişezi aşezările irene şi starea psihică ambiantă, cu siguranţa că nu-i va complexa, cum să le vorbeşti de Cursă şi Normă, dacă opiniile lor vor fi complet opuse? Şi dacă velinii vor fi întrebaţi, cu măsură, desigur, ce preferinţe au şi ce-ar dori să afle – ipoteză credibilă şi realistă –, nu cumva ei se vor simţi suspectaţi, supuşi unui interogatoriu apăsător şi insuportabil?

Comisia de căi şi mijloace îşi declină competenţele, sugerând ca dilema să fie supusă unui referendum planetar la care să participe toţi irenii cu drept de vot.

Planurile *izeraras* se schimbară lent, arătând că, în acel răstimp, pe Velina se petreceau întâmplări tulburătoare.

Sonda siderală *Polaris* revenise la sol cu o întârziere de optzeci şi şapte de minute şi avelinizase la câţiva metri de cercul stabilit, pe astrodromul Reskapa din Peskarra. Directorul zborului, Sallary, şi colaboratorii săi, aflaţi în serviciul Centrului spaţial velin, au luat în primire siderala, spre a-i cerceta cele două inconsecvenţe.

Rezultatul cercetării era uluitor: fişele computerelor de pe *Polaris* fuseseră înlocuite de benzi la fel de perfecţionate. Codul, bizar, complex, urma să fie cercetat, dar era limpede că sonda siderală velină fusese atrasă într-o furtună galactică, amarată de o navă comparabilă, unele componente se amestecaseră şi, când vârtejul fusese depăşit, fiecare sondă purta mesajul celeilalte. Pe scurt, Sallary conchise că, la o distanţă imprevizibilă, se găsea planeta Irene, populată de inteligenţe evoluate. Velina şi Irene ar fi putut comunica. Velinii şi irenii s-ar fi putut privi în ochi. Concluzia încremenise suflarea planetei.

Ca urmare, savantul Sallary, numit în fruntea Subcomitetului de investigaţii protocolare, primi sarcina de-a coordona elaborarea unui proiect de contacte velino-irene.

Scenariul începea cu ceea ce Sallary avea să numească „ipoteza exclusă”, şi anume – presupunerea că irenii ar fi mai puţin evoluaţi. Într-o asemenea situaţie, velinii ar fi urmat să manifeste maximum de grijă, pentru a nu şoca

sensibilitatea oaspeţilor. Velinii aveau în propria lor istorie exemple de acest fel, adică reacţii specifice, uneori de mare susceptibilitate, faţă de realităţi noi şi superioare. Cu atât mai valabilă ar fi fost o atare consideraţiune în cazul unor locuitori ai altei planele. Ce anume i-ar fi putut interesa îndeosebi pe ireni şi care ar fi fost mijloacele decente de comunicare, fără a se crea inhibiţii sau animozităţi? Subcomitetul avansa propunerea ca irenii să-şi aleagă singuri locurile şi fiinţele, să perceapă ei înşişi dimensiunile realităţii veline, opinie credibilă şi pozitivă. Dar dacă oaspeţii vor crede că gazdele recurg la o manevră tactică, spre a-i pune la încercare pe noii veniţi?

Nu cumva, totuşi, ar fi fost preferabil ca velinii să accepte invitaţia de-a fi oaspeţi ai Irenei, invitaţie pe care ar fi putut-o sugera, subtil, printr-o nouă întâlnire preliminară *Polaris-Abisal?* Sallary a îndepărtat cu violenţă o asemenea posibilitate, socotind-o ipocrită.

Ipoteza că irenii ar fi mult mai evoluaţi fu apreciată nu numai drept credibilă, ci şi convenabilă. Velinii le-ar fi înfăţişat viaţa şi preocupările lor cu simplitate, fără false complexe, iar irenii s-ar fi simţit la largul lor luând contact cu fapte şi idei ce le-ar fi fost demult familiare, şi nu i-ar fi deranjat aerul poate naiv al Velinei, mai arhaic, desigur, dar respirabil şi ospitalier. Se vor găsi şi daruri – cântece, flori, cărţi –, care nu vor putea fi primite decât cu bucurie de bunii lor oaspeţi.

— Rămânem pe-această pistă, profesore?

— Mă depăşeşte întrebarea. Voi propune o consultare la scara Velinei.

Pelicula lăsa să se înţeleagă că-n furtuna siderală, acolo, în Galaxia Turcoaz, la *Râpa Raiului,* mai fusese reperată şi o a treia sondă, *Kingvi,* amarată de un corp ceresc artificial, lansat de pe o stea nu prea depărtată de Velina. Era de presupus că scenariile respective urmau un model similar, aşa încât tărăboiul stelelor se înteţea serios, luând proporţii profund mişcătoare...

Într-o scurtă convorbire cu un grup de spectatori, printre care şi Midas cu mine, regizorul mărturisi că se alăturase cu pasiune şcolii de *ficţiune strategică*[62], beneficiară a unei literaturi inspirate de simţul decenţei.

Mai am aflat că iniţiatorul preocupărilor irene în sfera ficţiunii strategice fusese Menidas, care, într-o însemnare polemică, se mărturisea astfel: „Putem să ne îndoim de orice, în afară de puterea diabolică a Normei şi de angelica noastră neputinţă de a-i limita semnificaţiile. Mi se pare naiv să atribuim pretexte întemeierii ei, când ce era de spus, s-a spus, iar ce era de făcut, s-a făcut. Mi-aş îngădui, mai degrabă, să-i invit pe aceşti sfetnici, poate

---

[62] Inconfundabilă, precum se vede, cu „strategie fiction", ale cărei producţii anticipează pulverizarea Terrei.

sunt şi alţi amatori, să anticipăm, pe profilul nostru moral, un sat, o uzină, o şcoală, o casă de peste o generaţie, să le vorbim acelor ireni, unii dintre ei aflându-se deja printre noi, să le răspundem la întrebări. Şi dacă în zâmbetul lor vom recunoaşte un strop, măcar un strop din truda noastră, să ne întoarcem împăcaţi la treburile de-acum. Mă tem că nu toţi vom reveni cu fruntea sus."

Abordările îşi pierduseră, cu timpul, din caracterul polemic. Tambo Lil mărturisea că se simţea tentat de un episod real, de un experiment operat recent în spiritul *ficţiunii strategice*. Un institut de explorare a opţiunilor juvenile organizase un test printre treizeci şi şase de milioane de ireni între optsprezece şi douăzeci şi cinci de ani. Tinerii erau invitaţi să descrie un scenariu cât mai concret, coerent şi plauzibil asupra vieţii pe planeta lor peste o jumătate de veac. Concluziile testului meritau să fie studiate de toţi pedagogii ireni. Fiindcă, spunea regizorul *Tărăboiului stelelor,* doar o treime a schiţat scenarii credibile, de o mare forţă persuasivă. Jumătate s-a descurcat bine, destul de bine chiar, admitea Tambo Lil, dar numai până-n perspectiva a patru decenii, restul, însă, nefiind în stare să ajungă cu anticipaţia, cu visarea, cu evaluarea posibilităţilor evolutive, mă rog, cu uzitarea instrumentelor de prognoză decât până la douăzeci şi cinci – treizeci de ani.

Totuşi, nu era chiar rău, dimpotrivă, socoteam eu, şi am convingerea că şi Midas gândea la fel. Dar întâmplarea făcuse ca, tocmai când să amorsăm discuţia, să apară aproape de mine Scai, pe care l-am chemat prietenos să-i povestesc *izeraras,* dar copilul, privindu-mă o clipă cu mirare, o luă la goană prin parc, fără să se mai uite, măcar, înapoi.

Midas rămăsese stupefiat. Eu eram mâhnit.

ZIUA A ŞAPTEA

După ce şi-a prezentat scrisorile de încredinţare la Liga Naţiunilor Irene, noul mesager altin, Sindar Valone, ne-a invitat, pe Midas şi pe mine, să-i facem o vizită prietenească.

Se scuzase, vădit stânjenit, pentru această lipsă de etichetă, cum spusese, dar, abia sosit în Augusta, simţea nevoia climatului. Mai ales că venise la Ligă cu oarecare strângere de inimă. Adică, ar fi preferat să rămână la complexul uzinal de înnobilare a metalelor din Peralta, unde lucra ca muncitor de concepţie, era şi pe punctul de a descoperi o cale mai rapidă de promovare a minereurilor, dar cedase insistenţelor ministrului de externe, precum şi pasiunii soţiei sale, Ralu, pentru IRIS. Ne rugase să nu-l înţelegem, cumva, greşit, ezitarea sa nu se datora, nici vorbă, salariului mai modest pe care-l primea ca mesager, la Ligă, dar, pur şi simplu, se temea ca o întrerupere de un an-doi să nu-l scoată din mână, meseria lui cerând exerciţiu tenace, acerb, ca o harpă.

Midas îl preţuia pe Valone, vorbindu-mi de el, mai înainte, ca despre mesagerul unei ţări puternic înzestrate. Pe mine mă şi cucerise acest iren robust, blând, cu privirile lui verzi-albastre de-o sinceritate împovărătoare.

Ne arătă singur camera de hotel, Ralu fiind plecată la Institut, având de terminat o lucrare privind accesul la etica mondială de vârf la sfârşitul mileniului trecut.

— Dar vă roagă s-o aşteptaţi. Sper sincer să nu fiţi grăbiţi...

Odaia îi semăna; culori blajine, mobile miniaturizate, o atmosferă liniştită, aproape timidă şi podoabe discrete pe ziduri. Unele semănau cu pergamentul, aveau înscrise texte, poate versuri, în altină, presupuneam, şi mai erau nişte pânze de voal, albe, cred că s-ar fi învolburat dacă respiram mai tare, şi o bibliotecă din crengi presate, cu volume legate toate în castaniu.

Biblioteca era profilată pe IRIS, patima soţiei; erau cărţi de specialitate, deci preţuite şi consultate de toată lumea. Rămăsese un singur Institut iren pentru studiul ideilor şi soluţiilor (IRIS), la Augusta, dar, înainte, asemenea centre funcţionau în toate ţările, ele cercetând izvoarele *Normei Irene,* izvoare denumite, generic, *Cursa argumentelor*.

Am zăbovit, atunci, mult la mesagerul altin, cred că până-n prânz, eu am mai revenit, de câteva ori, Ralu m-a condus la sediul IRIS, unde am discutat pe larg cu experţii, i-am consultat şi pe Cubil şi Midas, vreau să spun că toţi aceşti ireni de inimă s-au străduit să mă facă să înţeleg fenomenul lor cel mai studiat – *Cursa argumentelor,* pe care o voi descrie cu maximă

preocupare pentru cuvinte şi sensuri, aşa cum mi-au fost ele prezentate de ireni.

Ei cred că argumentul este vechi de când Irene, fiind socotit, de altfel, harul originar. Argumentele au însoţit irenii în cele mai aprige bătălii, ele fiind printre acele temute arme care au dus la izbucnirea păcii. Atunci, s-a înteţit *Cursa argumentelor*. Nemaifiind în situaţia de a pierde, irenii s-au apucat să câştige tot.

Soarta devenise alta. Vechea putere, inspirată de forţa armelor, de aroganţă, cinism şi viclenie, puterea presiunii şi intervenţiei, tactica şi strategia cizmei bastidiene fuseseră strivite. Le lua locul un nou concept de putere, izvorâtă din nobleţea obiectivelor stabilite, valoarea principiilor promovate, autoritatea şi prestigiul soluţiilor avansate, exemplul de comportament naţional şi internaţional. Fragil la început, noul concept s-a dovedit mai rezistent decât orice aliaj cunoscut, impunându-se ireversibil în raporturile irene.

Primul preşedinte al *Sakourei* intuise bine evoluţiile când declarase că, după izbucnirea păcii, nimic nu ar mai fi rămas ca înainte. *Cursa argumentelor* avea să pregătească răspunsurile drastice solicitate de întrebările drastice ale Irenei. „Gândiţi, spuneţi ce gândiţi şi faceţi ce spuneţi" – îndemna Sergara.

Cursa argumentelor a avut, o vreme, un pronunţat caracter cantitativ. Ea s-a extins uimitor de repede asupra celor trei medii – nordic, temperat şi cald. Era, la început, susţinută mai ales de ţările mici, puternic înzestrate, obişnuite, încă din trecutul îndepărtat, cu climatul aspru al raţionamentelor şi obligate să compenseze prin avuţia minţii penuria forţei. Mai târziu, *Cursa argumentelor* a cuprins toate ţările, fără excepţie, devenite subiecte şi obiecte ale proliferării şi diseminării ei. Acest monstru sacru căpătase însuşirea intrinsecă de a se perpetua şi întări. Orice tentativă de *statu quo* era pulverizată de această explozie cenuşie. Problemele deschise încăpuseră sub focul concentric al arsenalelor mintale, a căror forţă constructivă producea o legitimă înseninare tuturor naţiunilor irene.

Diseminarea geografică a fost urmată de extinderea cursei pe plan economic, tehnologic, social, au fost atrase sub impactul argumentelor serviciile publice, asistenţa sanitară, învăţământul, construcţia de locuinţe, protejarea mediului înconjurător, serviciile, transportul public.

Studiile IRIS relevă că escaladarea *Cursei argumentelor* a dus la apariţia, în toate ţările, a unor complexe mintal-industriale, deosebit de influente, mai ales pe scena politică. Aceste complexe au căpătat o autoritate crescândă în instanţele decizionale, ceea ce a dus la o nouă viziune tactică şi

strategică globală; nicio problemă de interes planetar nu scăpa şocului şi efectelor ei imediate.

Irenii susţin că această competiţie a ideilor şi a soluţiilor dobândise unele trăsături neprevăzute. Ea contribuia la reglementarea problemelor mari şi mici, dar, totodată, maturizând procesele, determina apariţia unor noi generaţii de aspecte, care cereau alte soluţii şi argumente, superioare. Aşa se explică faptul că, după ce au obţinut un caracter global, argumentele riscau să-şi piardă din viteza de reacţie şi forţa de propulsie. În termeni reali, gândeau experţii IRIS, *Cursa argumentelor* putea căpăta proprietăţi de fragmentare, ceea ce ar fi scăzut din suflul ei de persuasiune şi stabilizare. Prin extrapolare, IRIS a estimat că angrenajul marii curse trebuia dotat la nivelul exigenţelor de vârf, că forţa ei motrice nu putea deveni credibilă decât prin asigurarea unei competiţii calitative, în consens cu ultimele cuceriri ale geniului iren.

În *Memoriile* sale, reputatul economist triton Bardessa observa că noua competiţie, în plan calitativ, din domeniul argumentelor a dus la crearea unor noi sfere de confluenţă, atât pe plan regional, cât şi planetar. Sobrul şi ponderatul savant din Tritonia polemiza tăios, dar urban, cu înaintaşul său Kanish Boufna, care ar fi dorit ca turbii să fi reuşit a deveni propriii lor vecini. „Respectul bunei vecinătăţi – scria Bardessa – elimină definitiv tacticile nomade şi dă până şi aerului putinţa să mai respire. Plămânii turbi inspirau prea mult aer străin, ceea ce-i obliga la o continuă adaptare, deci la o inevitabilă pierdere a capacităţilor inspiratorii normale." Bardessa mai ironiza şi formula „tendinţei bipolare" a *Cursei argumentelor,* lansată de Pandor în disputa acestuia cu Pindar, unul din cei mai străluciţi lideri IRIS. Pandor sugera prin „bipolarism" pendularea mecanică a cursei între Polul Nord şi Polul Sud, ceea ce i s-a părut lui Bardessa stângaci şi extravagant, plus o încercare puerilă de a stabili raporturi forţate între argumente şi factori geografici. Pandor mai credea că argumentele naţionale irene ar fi trebuit comasate într-un siloz unic, ierarhizate şi selectate, apoi redistribuite şi ghidate pe traiectorii dinainte stabilite. Aceasta, menţiona el, spre a nu se crea distorsiuni şi disparităţi în alinierea soluţiilor la nevoile practice. Bardessa răspundea sec: „Nu-i necesar un siloz centralizat şi selectiv, argumentele fiind deplin valabile la purtător".

Sesizând apariţia ciclică a unor pletore de idei şi soluţii noi, Pindar avea să le descrie ca echipamente de şoc, cu efecte instantanee pe arii de cuprindere intercontinentală. El îndemna, totodată, la considerarea cu stimă şi a argumentelor clasice, convenţionale, a căror putere de persuasiune şi de echilibrare a efectelor spontane nu fusese epuizată. Apreciere care s-a dovedit exactă, după cum demonstrase Subcomitetul iren pentru

recuperarea ideilor. Numeroase argumente, trecute din nou prin examenul aspru al experienţei, au ieşit nu uzate, ci întărite, ele putând fi dislocate pe alte poligoane mintale.

Prietenii mei ireni mai povesteau că setea de argumente devenise tiranică şi contagioasă, iar consecinţele social-economice ale cursei argumentelor şi ale cheltuielilor mintale avuseseră un impact tulburător, oarecum derutant, asupra lumii irene. Cursa a sporit resursele de materii prime, prin valorificarea lor austeră şi crearea de surse alternative de energie. În sfera folosirii forţei de muncă, situaţia devenise (şi a rămas) paradoxală. La treisprezece miliarde de locuitori, dintre care opt miliarde populaţie activă, existau înregistrate la Comisia Ligii douăzeci şi trei de miliarde locuri de muncă, fiecare iren putând să desfăşoare cel puţin două profesii utile, productive, posturile administrative fiind, în general, ocupate pe baze obşteşti. Astfel, la ei explozia productivităţii întrecea de câteva ori explozia demografică.

— Este, spunea Ralu Valone, urmarea muncii înaintaşilor noştri, ireni cu inimă de geniu, care au lansat spre noi, corectând traiectoriile, o sfidare de mare anvergură.

Modificările de traiectorie se refereau la anumite pericole pe care le prezenta *Cursa argumentelor* şi cărora *Sakoura* a ţinut să le facă faţă.

Unele state se temeau de povara îndatorării externe, de situaţia de-a primi mai multe idei şi soluţii decât ar fi putut oferi. În mesajul său către Liga Irenă, premierul mader mărturisea: „Argumentele nobile promovate prin Normă s-au dovedit deosebit de benefice pentru o ţară mare ca Madera. Preocupaţi de tutelarea altora, n-am fost în măsură să ne aplecăm asupra propriilor noastre probleme, care nu sunt nici puţine, nici simple. Instituirea normelor ne-a eliberat de o povară obositoare, foarte costisitoare şi, pe deasupra, contestată în mod vehement. Lăsându-i pe alţii în pace, beneficiem noi înşine de virtuţile păcii. Permiţând fostelor teritorii tutelate să respire în voie, putem şi noi să respirăm normal. Neîncrezători în suflul *Cursei argumentelor,* nu ne-am dat silinţa să contribuim, pe măsura pretenţiilor, interne şi externe, la mersul iren. Rămânând îndatoraţi, vom căuta, Excelenţă, să echilibrăm balanţa drepturilor şi îndatoririlor."

În asemenea cazuri, şi ele n-au fost puţine, *Sakoura* acorda creditul moral, solicitat, decizie care s-a dovedit încurajatoare.

Savanţii adresaseră Ligii, la mijlocul ultimului veac al mileniului trecut, un memoriu prin care se arăta că Biserica fracasină încercase să deturneze *Cursa argumentelor* din spaţiul cosmic în scopuri mistice. Vergalezii din Talpa, care abia-şi reveniseră de pe urma eşecului din Nayade, presupuneau că noile aparaturi tehnice ar fi confirmat caracterul limitat al Universului,

reducându-l la dimensiunile Irenei. Primele insuccese şi defecţiuni ale zborurilor spaţiale fuseseră, deja, interpretate la Talpa drept pedeapsă a cerului. Un protocol verbal, convenit la Augusta, prevedea obligativitatea aplicării *Cursei argumentelor* în spaţiul cosmic, inclusiv pe alte eventuale planete, numai în scopuri laice.

Despre „fabula iredentistă", Sindar avea să-mi vorbească uşor amuzat. Adresându-se pastorului Smut, reputatul Pindar îl cobora din amvoane sub surâsul public: „Limba i se lungeşte, dar dintele n-apucă. Hotarul e sfânt, dar ei sunt ca hârciogii, au gaura la un hotar şi pe dedesupt caută a săpa, dincolo, pe alt ogor, tuneluri obscure spre a strica rădăcinile şi spicele altora. Să ia aminte: când te vâri în treburi străine, intri cu botul, dar rişti să ieşi cu coada..." Elanul lui Smut slăbea văzând cu ochii.

Năravuri vechi persistau în forme noi, mi-au mai spus irenii, ceea ce putea avea un efect erodant asupra *Cursei argumentelor*. Unii diplomaţi, mai ales plutoni şi maderi, preluau cu aplomb argumente de vârf, le purtau pe la colocvii şi simpozioane, le puneau să strălucească la întruniri protocolare, până când obiectivele soluţiei, dezlipite brutal de realităţile care le aşteptau, se destrămau şi cădeau moale, ca o haină veche, purtată excesiv. Sesizând fenomenul, sociologul smirn Varuba, membru al conducerii IRIS, avea să sensibilizeze opinia publică prin al său *Ghid de capcane pentru argumente*. Ideea centrală era că soluţiile riscau să-şi piardă combustia internă din pricina capcanelor retorice, fiind supuse, adică, unui embargo tactic disimulat. Varuba propunea dezamorsarea capcanelor prin înrolarea mobilă a tuturor argumentelor în câmpul realului. „Lăsaţi argumentele să treacă pe la Ligă" – cerea sociologul smirn. Deşi a durat câţiva ani, inflaţia frazeologiei s-a redus simţitor, capcanele au cunoscut un sever proces de recesiune, după care situaţia s-a stabilizat la creşterea zero, ceea ce la ireni însemna punctul mort al oricărei gafe publice.

Tot Varuba propusese aducerea la creşterea zero a unor formulări care se pretindeau argumente. Era de înţeles ca în marea mişcare, în răscolitorul mers al ideilor şi al soluţiilor să se strecoare, pe furiş, nişte sărmane consideraţiuni, neajutorate şi fricoase, incapabile să ajungă singure la ţintă. Ele se căţărau, ca iedera, pe un argument falnic, încercând să se menţină prin substanţa acestuia, precum vâscul din seva de fag. Aşa fusese „echilibrul erorii", teza lansată de Plutonia şi care susţinea, instalându-se la umbra egalităţii depline, că, dacă o ţară comite o eroare, alte ţări sunt îndrituite, dacă nu chiar obligate, să facă, la rândul lor, erori, spre a descuraja, pe viitor, eroarea. Irenii au ajuns, încă de-atunci, la concluzia că, dacă eroarea pare inevitabilă în procesul atâtor căutări şi experimente dificile, corectarea ei se face prin adevăr; o competiţie a erorilor ar fi compromis *Cursa*

argumentelor, cu efecte destabilizatoare asupra raporturilor dintre naţiuni. Ei mai credeau că riposta inflexibilă prin eroare la eroare crea nu un echilibru persuasiv, ci o spirală cu vârf ascuţit, adică o deteriorare a climatului, ceea ce ar fi indecent. Îmi spuneau, apoi, că, spre exemplu, eroarea camarilei plutone în Endora fusese lichidată în şaptezeci şi două de ore de plutoni, fără intervenţia şi presiunea altor erori. „S-ar putea ca şi o indecenţă să fie prea mult, – spunea altinul Menidas unui demnitar pluton. S-au comis, în trecut, atâtea gafe, încât calea aceasta mi se pare sterilă. Să păşim pe alta. Avem, slavă Normei, destule. Numai de ne-ar ţine capul."

Primejdia sofisticării a fost sesizată naţiunilor irene şi Ligii tot de IRIS. Experţii observaseră că nu puţine argumente erau lansate în termeni greu accesibili opiniei publice. Erau, mai întâi, prescurtările sofisticate (pe care le transcriu în limba jerada): TNT – sedentarizarea nisipurilor nomade; ABC – spaţializarea reflexelor silvice; IBM – evaluarea retroactivă a bunei credinţe; MIRV – acorduri durabile cu beneficii multiple, precum şi plantă cerealieră uşor adaptabilă. Nu toţi irenii înţelegeau că operaţiunea TNT viza fertilizarea deşertului Mazura şi a semipustiului Pantazona. Când presa lor a explicat că TNT va duce la dublarea recoltelor, ei au depus contribuţiile în cunoştinţă de cauză. La propunerea Ligii şi cu concursul IRIS, s-a recurs la exemple sugestive. Bunăoară, sistând *Cursa argumentelor* pe diferite perioade, s-ar fi putut pierde: într-un minut – douăzeci de blocuri a şapte etaje fiecare; într-o oră – trei mii de şcoli liceale dotate modern; într-o zi – echivalentul culturii de orez pe 25 de ani; o săptămână – şaptezeci şi opt de sateliţi artificiali cu atribuţii meteorologice, plus douăzeci şi trei de navete spaţiale de agrement; o lună – valorificarea tuturor nodulilor polimetalici. Ei calculaseră, de asemenea, că oprirea *Cursei argumentelor* pe un an ar fi dus la sufocarea planetei. Lansarea publică în spaţiul iren a soluţiilor şi a ideilor a determinat, şi ea, depăşirea abordărilor şi formalităţilor sofisticate.

Irenii mi-au mai povestit că la ei, *Cursa argumentelor* adusese-n prim plan nu numai ţări şi personalităţi, dar şi unele localităţi până atunci complet obscure. Micul orăşel Fyltral, din Karmyna, devenise familiar irenilor prin cantata: *Uită-te în toţi ochii, chiar de nu-i mai vezi,* opera corului local. *Efectul Nicero* îşi trăgea numele de la cătunul nagar care gândise că „buna-credinţă nu se măsoară decât prin reciprocitate şi ireversibilitate", precept intrat în dreptul internaţional public iren, ca şi dictonul maiag „intenţiile tac, măsurile fac". În general, mi s-a spus, cam patruzeci de mii de localităţi pătrunseseră, printr-o idee mare, în legile şi tratatele irene de drept. Precum oaza Kyr, din fostul deşert Mazura, unde apăruse credinţa că „toate cărările pornesc şi duc la ireni, purtând ireni, şi

cu cât îs mai mari cărările, cu atât se bucură mai mulţi ireni – aşa şi cu ideile".

Cursa argumentelor s-a identificat cu raţiunea de a fi a Irenei. Dar ea avea să alimenteze şi Norma, religia irenă, pe care toţi o nutresc, cum îmi spunea Sindar, întreţinând-o şi cultivând-o cu sacră emoţie.

Am avut marea şansă, datorită bunăvoinţei unui expert IRIS, să admir originalul Normei, manuscrisul lui Sergana, Întemeietorul. Marele iren gândise, pe o coală de hârtie, două coloane drepte, perfecte, care susţin o boltă, având o cheie, un element central care articulează şi încheagă un ansamblu desăvârşit. Coloana din stânga o constituia preceptul iren al *dreptului fiecărei naţiuni la viaţă, după chipul şi asemănarea sa*. Coloana din dreapta, egală cu prima, reprezenta *Proclamaţia izbucnirii păcii,* respectiv acordul ei final: *Pace sau tot pace, iată alternativa*. Iar bolta sacră era durată din realităţile definitorii, mereu vitale – cum le denumesc irenii, cărora popoarele Irenei le acordaseră *Clauza noţiunii celei mai favorizate* – Muncă, Libertate, Demnitate, Suveranitate, Independenţă, Cunoaştere, Prietenie, Respect, Surâs, Probitate, Bucurie, Răspundere, Măsură, Firesc – toate susţinute de piatra fundamentală: PATRIE, cheia de boltă a Normei.

Şi mai era frontispiciul, pe care stătea scris: *Decenţa creează drept, în construcţia veşnică a păcii.*

Gazdele irene îşi aminteau că mai ales această ultimă prevedere iscase oarecari discuţii. Sergana o socotea strigătul de eliberare din constrângerea incertitudinii şi a forţei, o axiomă-impuls pentru toate generaţiile, puse la adăpost de alternativele dramatice ale epocii primare. Pandor considera, în schimb, că enunţul mărturisea fatalism. El mai opinase, într-un studiu IRIS, dezavuat ulterior de direcţiunea Institutului, că şi *Cursa argumentelor* nu reprezentase decât un reflex spontan, dacă nu mecanic, al disocierii de armamente. Răspunsese Pindar, în văzul şi priceperea tuturor: „Norma în întregime a fost eliberare. Dar ea, precum şi *Cursa argumentelor* n-au fost impuse, ci create, n-au căzut ca un fruct copt, ci au fost cultivate. *Cursa armamentelor* nu putea să se însoţească de *Cursa argumentelor,* armamentele fiind străine argumentelor, unicul lor punct de contact constând în împrejurarea că armamentele tindeau să murdărească, la propriu, şi să cureţe, la figurat, argumentele. Renunţând la arme, Irene s-a dezbărat, printr-un gest frumos şi decent, de un veşmânt murdar, pripăşit pe trupul ei tânăr şi pur."

Norma beneficiase de raţiune şi acţiunea sa crescuse de jos, cum spuneau gazdele, adică firesc, rădăcinile ei erau totuna cu mulţimile, dar experţii nu puteau să nu releve că un rol bun şi mare avusese Consiliul de Temeritate al

Ligii, compus, la început, din reprezentanţii cei mai cutezători şi responsabili ai statelor, cei mai decişi să cultive Norma, dar cuprinzând, cu vremea, toate statele şi aflat sub ocrotirea Adunării Plenare. Consiliul de Temeritate se constituise din conducători de Stat şi de Guvern din toate ţările, având misiunea să compare raţiunea cu acţiunea şi să observe un echilibru frumos între aceşti termeni mobili ai ecuaţiei irene.

Ralu şi Sindar Valone îmi mărturisiră, spre sfârşitul uneia din lungile noastre discuţii, nerăbdarea lor de-a asculta, sub cupola *Sakourei, Oratoriul deschis,* închinat Normei de genialul compozitor Vanwiglud, care lăsase acordurile *Oratoriului* deschise, pentru ca fiecare generaţie să-i adauge încărcătura ei specifică de gândire şi frumuseţe într-un singur portativ, lăsând, la rândul ei, deschisă altor generaţii cantata Normei. Prin acest memorabil *Oratoriu deschis* debutează fiecare sesiune a Adunării Plenare şi a Consiliului de Temeritate.

— Eu nu-s specialist, le-am spus, nu atât din modestie, cât spre a proteja întrebarea pe care urma să le-o adresez: echilibrul vegheat de Normă şi de Consiliul de Temeritate nu a fost primejduit, în nicio ocazie, de vreun element destabilizator, precum, să zicem, contradicţia dintre global şi naţional?

Sindar avu un zâmbet vesel, semn că, dorea să-mi răspundă cu plăcere, dar, observând concentrarea de pe chipul soţiei, aşteptă, invitând-o, tacit, să vorbească ea. Şi vorbi Ralu:

— Cum să vă spun? Cui i-ar trece prin minte să opună fructul rădăcinilor, să identifice drept contradicţie poziţiile şi rolurile lor diferite, aspectele lor diferite, dacă vreţi, dar turnate, toate, într-un unic şi desăvârşit miracol? De ce, cât aerul e pur, respirabil, să mă stânjenească respiraţia altui semen? E loc de respiraţie pentru toată lumea, cum e câmp de stimă pentru toţi.

Sindar îşi îngădui să intervină pe un ton care mi s-a părut reproşabil tocmai lor înşile:

— Când Hamari gândise irenul ca pe un zeu cu atâtea mâini câte merită, el intuise un criteriu de valoare al raporturilor colective. Să nu fie, oare, suficiente trei milenii pentru a reţine cel mai simplu dintre adevăruri? A avea atâtea mâini câte merită nu înseamnă pentru Irene acerba întrecere cu ea însăşi? Dar asta în detrimentul unora dintre fiii ei, neprivilegiaţi ori depreciaţi? Ar fi mai mult decât indecent, cred eu. Ar fi sfidarea propriei raţiuni de a fi.

Depăşise întrebarea ori sesizase vreun sens care mie-mi scăpase, fapt este că Ralu se simţi datoare să adauge, în termenii ei de strictă specialitate:

— Efectul capital al Normei a fost şi este resimţit ca prioritar naţional. Făcând din domeniul politic, politicul înţeles ca sublimat al existenţei, o

sursă de avuţie naţională, viaţa Irenei, existenţa însăşi a Irenei, bogăţia Irenei nu pot fi decât ansamblul unitar al acestor avuţii. Patrimoniul iren vegheat de Consiliul de Temeritate se înavuţeşte ori scade, în măsura în care avuţiile naţionale care-l compun sporesc sau descresc. Ca în *Oratoriul deschis,* pe care, personal, îl cred un avertisment dur, necruţător, formulat cu discreţie şi eleganţă.

Eram, încă, sub impactul acestei suite de întrebări şi răspunsuri, mirându-mă, ca şi cu atâtea alte prilejuri, că vorbele irenilor nu vor în ruptul capului să întreacă realităţile lor, că vorbele irene sunt mereu aspre, neîndurătoare, cu faptele.

Profesorul mă primi în acelaşi birou ca în prima mea zi irenă, se ridică surâzând, să-mi cuprindă umerii, gestul lui propriu de afecţiune şi nevoie de afecţiune, şi-mi declară privindu-mă drept în ochi:

— Nu l-am terminat. E chinuitor, Terry, şi glumeţul anonim avea dreptate să-mi sugereze că mi-ar fi fost mai uşor să tratez, la propriu, petele Soarelui. E chinuitor, fiindcă-i extrem de grav...

Vă închipuiţi că aprecierea mă lăsase perplex, mărturisirea amară a slăbiciunii unui iren capabil să modifice traiectoria planetei mă intrigase atât de cumplit, încât îndrăznii să murmur:

— Ce-ar putea fi, pentru dumneavoastră, atât de... (nu găsii imediat cuvântul) greu?

Profesorul nu-mi răspunse imediat, se uită pe fereastră, ca şi cum dincolo de încăpere plutea răspunsul, şi – încă o întâmplare neaşteptată – ne invită în parcul aflat nu departe de Ligă şi pe care-l privirăm fără vreun simţământ deosebit.

Mergea între Midas şi mine, gândind cu voce tare, pătrunseserăm în parcul *Mărăciniş,* iar efectul considerentelor sale, de-o forţă magică, asupra sufletului meu făcuse de prisos orice alt mijloc de înregistrat:

— ...Vechile dezastre ale istoriei irene antrenaseră mulţimile. Irenii erau condamnaţi, pe atunci, să se cunoască în condiţii deformate, deci cu urmări deformante. Războaiele, invaziile, cuceririle, exodurile forţate, peregrinările în căutarea unui strop de linişte şi a unei firimituri de speranţă, marile mişcări contrare pe drumurile Irenei nu însemnau întâlniri, ci confruntări care, în mod tragic şi cu consecinţe devastatoare, antrenau milioane şi milioane de ireni. Izbucnirea păcii restituia Irene irenilor, marile dezastre fuseseră îndepărtate, dar noua cunoaştere, noua întâlnire, *mersul iren,* prieteni, trebuiau să antreneze în şi mai mare grad marile mulţimi. O dată, spre a şterge complet urmările de groază ale fostelor involuţii, a doua oară, spre a da *mersului iren* vigoare şi suflu, ceea ce înseamnă direcţia mai ales,

pentru ca *sublima cunoaştere* să devină cunoaştere simplă, adică excepţionalul să se convertească la firesc. Exemplele mari abundă, traseele sunt acoperite de ireni, dar multe rămân paralele. Nu cumva am supraestimat mijloacele de comunicaţie în dauna comunicării? Nu cumva, succesivele revoluţii tehnico-ştiinţifice ne-au tocit simţul observaţiei, ignorând subversiunea vicleană a involuţiei ireno-psihice, malefică prin toate subansamblurile ei? Contactele la ireni sunt o stare a vremurilor, dar puţine antrenează magma politică a planetei, care sunt masele, mulţimile, de unde şi simptomele, evidente şi alarmante, ale foametei. Nu sunt eu chemat, murmura Profesorul, ţinându-ne de umeri, să găsesc soluţii exemplare, dar pot avertiza, sunt obligat să avertizez, avertizat, la rându-mi, de semeni, precum un pensionar tipograf care mi-a trimis, deunăzi, o lecţie de răspundere pentru perspectiva trudei sau netrudei publice, dorind să nu uit, să nu uităm, dacă-mi permiteţi, că lacrimile neîmplinirii noastre se usucă pe obrajii urmaşilor. Aş crede că avem nevoie de noi infuzii – cum să vă spun?! – de fortificaţii politice solide, atât de solide, încât să poată susţine construcţia vectorilor de comunicare, de comunicare directă, pură şi simplă...

Ne treziră la realitatea imediată câteva cete de copii, împrăştiate prin *Mărăciniş,* dar care se adunaseră într-un grup mai compact, recunoscându-l pe Probius Plato, şi care se apropiau tiptil, pândind parcă prilejul, căutând sigur un pretext de *amarare*. Un băieţel – Scai? – crezu că-l găsise şi, după el, mulţimea de copii într-o explozie instantanee:

— Cât e ceasul, Excelenţă? Cât e ceasul?

— Cât doriţi dumneavoastră, copii, cât doriţi dumneavoastră!

— *Altai,* Profesore, *egloga,* Midas, *alin,* Ellil, *am-brazura,* Turaldo, *la revedere,* ireni buni, la revedere, murmuram, sugrumat de emoţie, în clipele care parcă mi se lipiseră de ochi ale bunului-rămas, protejând buchetul de flori, câte una din fiecare patrimoniu al Grădinii Irene, primele desprinse de acolo.

— Iertaţi-ne, Terry, pentru aerul încărcat al Irenei şi judecaţi-ne aspru, semn că vă suntem apropiaţi şi că veţi reveni cât mai grabnic. *Altai,* omule!

...Et in Irene ego! – repetam în *Icar,* la întoarcere, şi scriu acum, iar când veţi ajunge la Augusta, în Jerada, la Peralta, în Altinia, la Utamaro, Zambo, Odyle, Larma, în munţii Nereyzi ori pe Crestele de Ametist, vă rog să le spuneţi că Terry, trecând prin Irene, învaţă să cânte.